

DE REGIONALE JAZZSENTRENE
- EN EVALUERING AV VESTNORSK,
MIDTNORSK, ØSTNORSK OG SØRNORSK
JAZZSENTER

Anne Danielsen

Delrapport i evalueringen av statsbudsjettets kap. 320, post 74

Januar 2005

FORORD	4
INNLEDNING.....	5
METODISK OPPLEGG OG GJENNOMFØRING	5
VEIEN FRAM MOT REGIONALE JAZZSENTRER	8
VESTNORSK JAZZSENTRER.....	11
HISTORIEN	111
1993-1995 Planarbeid og regional forankring	111
1996-1998: Etablering	144
1999-2001: Utvidet fylkessamarbeid og regionalt storband	15
2002-2003: Arbeid mot utlandet.....	166
VIRKSOMHETEN I DAG.....	17
Mål, aktiviteter og samarbeid.....	177
Økonomi/finansiering.....	19
Strategi og framtidsplaner.....	211
SAMMENFATNING OG VURDERING	222
MIDTNORSK JAZZSENTRER	244
HISTORIEN	255
1995: Forprosjekt.....	255
1997-1999: Fokus på Trondheim jazzforum.....	266
2000-2003: Ny strategi.....	277
VIRKSOMHETEN I DAG.....	300
Mål, aktiviteter og samarbeid.....	300
Økonomi/finansiering.....	311
Strategi og framtidsplaner.....	344
SAMMENFATNING OG VURDERING	355
ØSTNORSK JAZZSENTRER	377
HISTORIEN	377
1996: Forprosjekt.....	377
1998-2001: Styrking av arrangørnettverk.....	39
2002-2003: Økning i statlig finansiering.....	411
VIRKSOMHETEN I DAG.....	422
Mål, aktiviteter og samarbeid.....	422
Økonomi/finansiering.....	444
Strategi og framtidsplaner.....	477

SAMMENFATNING/VURDERING	48
SØRNORSK JAZZSENTER	522
HISTORIEN	522
1998: Forprosjekt.....	522
1999-2001: Tiden fram til statsstøtte.....	544
2002-2003: Ny aktivitet og økt aktivitet.....	555
VIRKSOMHETEN I DAG.....	566
Mål, aktiviteter og samarbeid.....	566
Økonomi/finansiering.....	57
Strategi og framtidsplaner.....	59
SAMMENFATNING OG VURDERING	600
SPESIALISERING OG ARBEIDSDELING.....	622
REGIONSENTRENE I MELLOM.....	622
REGIONSENTRENE OG NORSK JAZZFORUM.....	655
JAZZSENTRENE OG ANDRE SJANGERE	68
REGIONALISERINGENS GODE OG DÅRLIGE SIDER.....	700
KRAVET OM REGIONAL FINANSIERING	700
EN KRITISK MASSE?	733
SITUASJONEN I ØST-NORGE	755
OSLO-PROBLEMET.....	755
DEN NASJONALE HOVEDSCENEN	77
NASJONALT ELLER REGIONALT ENSEMBLE?.....	800
JAZZORGANISERINGEN I SØR- OG ØST-NORGE - EN SKISSE	822
AVSLUTTENDE SAMMENFATNING OG VURDERING.....	85
LITTERATUR OG KILDER	89

FORORD

Denne rapporten er utført på oppdrag av Norsk kulturråd. Prosjektet er en del av en samleevaluering av alle tiltak på kap. 320, post 74 på statsbudsjettet. Evalueringen av de fire tiltakene som behandles i denne rapporten har hatt en netto tidsramme på tre måneder. Arbeidet ble påbegynt i mai og ferdigstilles i oktober 2004.

Evaluator vil benytte anledning til å takke informantene for viktige bidrag. En særlig takk skal gå til de daglige lederne ved de fire regionale jazzsentrene som har lest og korrigert beskrivelsene av sine respektive tiltak og også vært behjelpelige med å supplere informasjon og opplysninger etter hvert som behovene meldte seg.

Oslo, 23.10.2004

AD

INNLEDNING

Denne delrapporten omfatter de fire regionale jazzsentrene som får sitt statlige tilskudd over kap. 320, post 74, dvs. Vestnorsk, Midtnorsk, Østnorsk og Sørnorsk jazzsenter.

I evalueringsarbeidet har det vært fokusert på følgende:

- Hva er historien bak de regionale jazzsentrene, samlet og hver for seg?
- Hva kjennetegner virksomhetene og deres rammebetingelser i dag?
- I hvilken grad har de regionale jazzsentrene oppnådd de mål som ble formulert i planarbeidet?
- Hvilke utfordringer knytter seg til fremtidig virksomhet?

Evalueringen omfatter ikke Nordnorsk Jazzsenter da dette senteret er en del av landsdelsmusikerordningen for Nord-Norge og derfor sorterer under en annen post på statsbudsjettet (kap 323, post 74). Dette er en svakhet ved evalueringen i forhold til ambisjonen om å se ordningen med regionale jazzsentre under ett. Det har heller ikke latt seg gjøre å gå nærmere inn på Norsk Jazzforums virksomhet, noe som også ville vært av stor interesse i forhold til evalueringens siktemål. Det har imidlertid ikke latt seg gjøre å innarbeide verken Nordnorsk Jazzsenter eller Norsk jazzforums virksomhet i helheten innenfor de ressursmessige rammer som har blitt stilt til rådighet.

Metodisk opplegg og gjennomføring

Evalueringen bygger på skriftlig materiale, intervjuer og skriftlige egevalueringer fra tiltakene. Evaluators egen kjennskap til feltet som utøver og forsker innen en beslektet sjanger (rock) har også vært av betydning.

I det skriftlige materialet inngår plandokumenter, årsmeldinger, regnskap, egevalueringer og annen dokumentasjon fra tiltakene selv, årsmeldinger fra Norsk kulturråd, budsjettproposisjoner og stortingsmeldinger fra kulturdepartementet, komitéinnstillinger fra Stortinget, utredninger fra Norsk jazzforum, samt utredninger og rapporter fra Norsk kulturråd m.m.

Når det gjelder muntlige kilder, har det vært gjennomført 14 lengre intervjuer. Sju av disse ble gjort ansikt til ansikt. Tid og sted var avtalt på forhånd slik at

intervjuobjektene og intervjuer var forberedt. De øvrige sju ble gjort på telefon. Også i disse tilfellene ble intervjuet avtalt på forhånd. I tillegg har det vært innhentet informasjon om spesielle forhold fra ytterligere to informanter på e-post og telefon. Det har også forekommet mer uformelle konsultasjoner med ressurspersoner og involverte i feltet eller forvaltningen. Noen av informantene har blitt konsultert flere ganger. Det ble gjort skriftlige notater fra intervjuene.

Av de formelle informantene, til sammen 16 personer, har seks personer enten vært ansatt eller er ansatt på regionsentrene, sju har eller har hatt styreverv ved sentrene, seks var involvert i planarbeidet bak de regionale jazzsentrene, to har eller har hatt tilknytning til Norsk Jazzforum, to er tilknyttet offentlig forvaltning, fire representerer klubber eller andre arrangører (regionsentrene ikke medregnet), fem er involvert i pedagogisk virksomhet på jazzfeltet, sju er musikere. Av denne oversikten vil det framgå at så å si alle informanter, kanskje utenom de fra offentlig forvaltning, har flere roller. Kombinasjoner som utøver, styremedlem og pedagog, eller utøver og arrangør er for eksempel meget vanlige.

I sin evaluering av Norsk Musikkinformasjon, som er et eksempel på en annen ”samleinstitusjon” på musikkfeltet med et mangfoldig virkeområde, skriver Odd Are Berkaak at det kvantitative materialet gir muligheter for å se mønstre i aktiviteter og driftsformer, mens det kvalitative materialet gir tilgang på ””innholdet” og betydningen av disse mønstrene”. (Berkaak, O.A. 2001. *Seriøs og beskyttet. En evaluering av Norsk musikkinformasjon*. Oslo: Norsk kulturråd, arbeidsnotat nr. 42) Samspillet mellom analyser av kvantitativt og kvalitativt materiale har også vært avgjørende for dette arbeidet.

Evaluatør har i forbindelse med intervjuer besøkt Østnorsk, Vestnorsk og Midtnorsk jazzsenter. Videre har de daglige lederne for alle sentrene lest gjennom og kommentert beskrivelsen av sitt tiltak.

I tillegg til skriftlig materiale, intervjuer og samtaler har evaluatør også dratt nytte av sine mangslungne erfaringer med drift av et mindre ensemble i en beslektet sjanger (rock) gjennom en tiårsperiode.

Det er et tankekors at man i en slik evaluering bare i begrenset grad får anledning til å gå bak den dokumentasjonen som legges til grunn og si noe om kvaliteten på den kunstneriske virksomheten som faktisk bedrives. I den grad man faktisk kommer i kontakt med virksomheten på et nivå der det går an å begynne å snakke om kvalitet, er det videre slik at kunstnerisk kvalitet, som Svein Bjørkås har

påpekt, i stigende grad er vanskelig å operasjonalisere på grunn av mangfoldet av kunstneriske kretsløp. (Bjørkås 2001) Det har i denne sammenheng trolig vært en fordel at evaluator i utgangspunktet har forholdsvis god kjennskap til den kunstneriske virksomheten innenfor feltet og i hovedtrekk er fortrolig med de kunstneriske standarder som gjelder. Det bør imidlertid kanskje føyes til at evaluator også er oppmerksom på det smakshierarkiet som er forbundet med disse. Dette forholdet ble tatt opp som eget tema i flere av intervjuene, men svarene og inntrykket av virksomhetene for øvrig ga ikke grunnlag for å drøfte dette som et eget punkt.

Noen fullstendig nøytral posisjon i disse spørsmålene er det imidlertid verken noen grunn til eller mulig å påberope seg, og vurderinger av kunstnerisk kvalitet er derfor både implisitt og eksplisitt tilstede i vurderingene av sentrenes virksomhet.

VEIEN FRAM MOT REGIONALE JAZZSENTRER

Proessen fram mot etablering av regionale jazzsentre må forstås i forhold til flere samvirkende tendenser i det generelle musikkpolitiske bildet. På den ene siden var prosessen et resultat av en økende interesse for organisering og planarbeid innenfor jazzfeltet selv. På den andre var det også en klar tendens i retning av økende offentlig oppmerksomhet, forståelse og verdsetting av det høye nivået på norsk jazzmusikk.

I 1986 organiserte Norsk jazzforbund seg i form av fire selvstendige regionorganisasjoner med egne styrever. De fire regionene var region 1 Nord-Norge/Nordnorsk Jazzforum, region 2 Midt-Norge (Trøndelag/Møre), region 3 Sør/Vestlandet (Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, samt Agder-fylkene og region 4 (åtte fylker inkludert Oslo). Inndelingen i regioner hadde imidlertid lite å si for det konkrete arbeidet i regionene og hadde mer form av å være en byråkratisk struktur. På denne bakgrunn tok Norsk Jazzforbund initiativ til et reformarbeid med det siktemål å få regionene i stand til å bli selvstendige, handlekraftige enheter.

Saken kom opp på årsmøtet i Norsk jazzforbund i 1993, som vedtok at etablering og utvikling av regionale jazzsentre skulle være hovedsatsningsområdet for NJF i perioden 1993-1996. Det ble også satt av øremerkete økonomiske midler til dette arbeidet.

Norsk Jazzforum la visse føringer for planarbeidet i regionene. Det ble bestemt at sentrene skulle løsrives fra Norsk Jazzforbund. Sentrene skulle ikke være underlagt forbundet og kun være medlemmer i forbundet på linje med andre medlemmer. Det ble også laget en skisse over tenkte arbeidsoppgaver for regionale jazzsentre, der man i korte trekk la vekt på at sentrene skulle

- drive utstrakt konsertvirksomhet på det stedet der senteret var lokalisert (med dette ville man også yte indirekte hjelp til de øvrige arrangørene i regionen gjennom en jevn tilflyt av konsertproduksjoner)
- bygge opp et profesjonelt utøvermiljø
- utvikle samarbeidsprosjekter med andre deler av kulturlivet
- drive turnéproduksjon og formidling

- drive undervisning innenfor fritidsmusikklivet og det offentlige undervisningssystemet

- være rådgivende organ og kompetansesenter for regionens medlemmer i NJF

Region Sør/Vestlandet var først ute med et forprosjekt med økonomisk støtte og deltakelse fra Bergen kommune. Men også miljøer i Trondheim, Bodø og Oslo tok opp tråden fra NJFs landsmøte og utarbeidet forprosjekter. For en mer inngående beskrivelse av planarbeidet vises til gjennomgangen av historien til hvert enkelt senter.

Samtidig som prosessen fram mot etablering av regionale jazzsentre ble drevet fram i jazzmiljøet, var det også en klar tendens i retning av økende offentlig oppmerksomhet, forståelse og verdsetting av det høye nivået på norsk jazzmusikk. I kulturmeldingen *Kultur i tiden* (Stortingsmelding nr. 61, 1992/1993) sto det blant annet å lese:

”Norge har i dag flere jazzmusikere i verdensklasse, og norsk jazz har en høy stilling internasjonalt. Det mangler imidlertid permanente spillesteder i Norge hvor profesjonelle jazzmusikere kan møte sitt publikum. Departementet ser ingen grunn til at denne avanserte og etablerte musikkform skal behandles så forskjellig fra andre musikkformer på høyt nivå som tilfellet er i dag, og vil utrede etablering av et eventuelt norsk jazzforum.”

I et tilsvar til denne kulturmeldingen skriver Norsk Jazzforbund (notat 046) at det er klart at de statlige midlene ikke står i forhold til nivået og betydningen av norsk jazz, og at jazzmiljøet ønsker å presentere en plan for hvordan denne situasjonen kan bedres gjennom de kommende år. Utviklingen av de regionale jazzsentrene nevnes her som et av de sentrale virkemidlene. Man ba også om at departementet skulle gjennomføre utredningen om et evt. Norsk Jazzforum.

I januar 1995 ba Kulturdepartementet Norsk kulturråd om å lede et utredningsarbeid om organisering, styring og finansiering av et Norsk jazzforum. Arbeidet munnet ut i utredningen ”Improvisasjon sett i system - om etablering av Norsk jazzforum” (Norsk kulturråd 1996, rapport nr. 4). I rapporten sluttet man seg til ideen om å bygge ut regionale jazzsentre. Man så for seg at de regionale jazzsentrene skulle konsentrere seg om de tre hovedfunksjonene

- profesjonell scenedrift

- produsentvirksomhet
- pedagogisk virksomhet

Den konkrete utformingen av hvert senter skulle imidlertid tilpasses lokale forhold og lokale behov.

Det ble i tråd med Norsk jazzforbunds opprinnelige skisse konkludert med at jazzsentrene skulle være medlem i Norsk jazzforum, men at de for øvrig skulle være selvstendige enheter.

Mange sentrale trekk ved utformingen av de regionale jazzsentrene i ”Improvisasjon sett i system” (ISIS) er hentet fra planarbeidet for Vestnorsk jazzsenter (for nærmere presentasjon, se eget punkt) som på dette tidspunkt allerede forelå. I arbeidsgruppen for utredningen ISIS satt blant annet Lars Mossefinn som hadde vært sentral i planarbeidet på Vestlandet.

Etter modell fra planene for Vestnorsk jazzsenter ble det anbefalt at finansieringen var et spleiselag mellom stat, region og kommune. Man forutsatte dessuten et grundig planleggingsarbeid i samarbeid med lokale og regionale kulturmyndigheter.

Årsbudsjettet for det planlagte Vestnorsk jazzsenter dannet også utgangspunkt for budsjetteringen. Planene for Vestnorsk jazzsenter la til grunn et årsbudsjett på knapt 7 mill. kr, hvorav ca. 5, 7 mill. var tenkt som offentlig støtte. Med utgangspunkt i dette så man for seg fire enheter med årsbudsjett som følger:

- Oslo: ca. 1,5 ganger Bergen = ca. 10,5 mill. kr
- Bergen = 7 mill. kr
- Trondheim: ca. 0,75 ganger Bergen = ca. 5, 25 mill. kr
- Bodø: ca. 0,5 ganger Bergen = ca. 3,5 mill. kr

Med en slik dimensjonering ville årlig offentlig tilskuddsbehov for de fire tenkte regionale jazzsentrene fullt utbygd samlet være ca. 21 mill. kr. Av disse var 13. mill. tenkt som statlige tilskudd, mens 8 mill. var tenkt å komme fra regionale og lokale myndigheter. Arbeidsgruppen framholdt videre at Kulturdepartementet senest i 1997 burde sette av midler til etablering de regionale jazzsentre og at sentrene burde være fullt utbygd i 2002.

VESTNORSK JAZZSENTER

Vestnorsk jazzsenter (VNJS) ble åpnet i november 1996. Stifterne var Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Bergen jazzforum og Norsk jazzforum.

Senteret fikk driftstilskudd over Kulturdepartementets budsjett (kap. 323, post 78) for første gang i 1998 med 1 mill. kr.

Senteret dekker fylkene Hordaland, Sogn og Fjordane og Rogaland og mottok 1,44 mill kr i statsstøtte over post 74 i 2003.¹ Samlete driftsinntekter var samme år 4,67 mill. kr.

I vedtektenes §3 er formålet med VNJS beskrevet slik:

- å arrangere konserter som er forankret i jazz og tilgrensende musikkformer.
- å ivareta Norsk jazzforbunds regionoppgaver i region 3, herunder pedagogiske tiltak og turnéformidling
- å fremme, og delta i, utvikling av musikere/miljø som arbeider med jazz og tilgrensende musikkformer.

VNJS hovedoppgaver er i dag profesjonell scenedrift ved kulturhuset USF og på Landmark i Bergen, fordeling av økonomisk tilskudd til klubber, festivaler og andre jazzprosjekter i regionen, drift av ensemblet Bergen Big Band, samt internasjonalt arbeid.

VNJS er lokalisert på kulturhuset USF i Bergen. Bemanningen er for tiden en daglig leder i full stilling, en produsent/lydtekniker i 60 % stilling, samt en IT/web-ansvarlig i 30 % stilling.

Historien

1993-1995 Planarbeid og regional forankring

Initiativet i saken om opprettelsen av de regionale jazzsentrene kom på mange måter fra Vestlandet. Allerede høsten 1992 ble det vedtatt i region 3 av Norsk Jazzforbund at det skulle utarbeides et konsept med søknad om etablering av et regionalt jazzsenter på Vestlandet. Søknad om støtte til forprosjekt ble sendt

¹ De regionale jazzsentrene ble overført fra statsbudsjettets kap. 323, post 78 til kap. 320, post 74 i 2002.

Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune, som begge fattet positive vedtak og bevilget midler. Vestnorsk jazzsenter ble senere forankret som tiltak i både Bergen kommunes og Hordaland fylkeskommunes kulturplaner. I forhold til den fylkeskommunale forankringen var det klart positivt at Lars Mossefinn, som vararepresentant for SV på fylkestinget, kom med i arbeidet med å utvikle en fylkesdelplan for kultur for Hordaland. (*Tid for kultur*. Hordaland fylkeskommune 1996) Tilsvarende var det i Bergen kommune senere daglig leder for Vestnorsk jazzsenter, Bo Grønningsæter, i egenskap av ansatt i kommuneadministrasjonen, som ble med på utformingen av kulturmeldingen for Bergen kommune. (*Handlingsplan for kunst og kunstnere i kulturbyen Bergen 1995 - 2005*. Bergen kommune 1995) Dette førte til at Vestnorsk jazzsenter lå inne som et tiltak i planene til både Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune på et tidlig tidspunkt.

VNJS har helt fra begynnelsen vært i en særstilling når det gjelder regional forankring. Dette kan skyldes at senteret hører til i en region med en regionalpolitisk satsning på kunst og kultur. Bergens sjenerøsitet som vertskommune hadde videre trolig også sammenheng med at VNJS inngikk i en bevisst kulturpolitisk satsning på jazz. Tanken om at VNJS skulle bli ”noe mer enn et vanlig jazzsenter” som en informant uttrykker det, var med andre ord forankret i regionen både politisk og administrativt.

I januar 1994 ble den styringsgruppen som skulle utarbeide en plan for Vestnorsk jazzsenter nedsatt. Den besto av representanter for Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune (Bo Grønningsæter), Norsk jazzforbund sentralt, region 3 av Norsk jazzforbund (Lars Mossefinn), Nattjazz, Bergen jazzforum og Foreningen Norske Jazzmusikere. Styringsgruppen leverte sitt arbeid i november 1995. Som tidligere nevnt er store deler av omtalen av de regionale jazzsentrene i ISIS-utredningen identisk med planen for Vestnorsk jazzsenter.

Planen inneholdt en situasjonsanalyse der det legges vekt på at jazzen burde oppnå en sjangermessig likestilling med andre musikkformer (underforstått kunstmusikken). Det ble videre pekt på at jazzklubbene slet med dårlig økonomi, svak organisering, dårlig teknisk utstyr, slitasje på ildsjeler og sjangermessig utvanning av repertoaret. Kanskje litt overraskende er sviktende publikumsoppslutning ikke et forhold som blir kommentert i rapporten. Videre trekker man fram at utøvernes situasjon også er utilfredsstillende, med dårlig økonomi, dårlige øvingsforhold og manglende tilrettelegging på flere nivåer.

Jazzmiljøet på Vestlandet beskrives like fullt som rikt og vitalt, med mange jazzfestivaler, et godt nettverk av jazzklubber, storband og ”ei flott gruppe med profesjonelle utøvarar.” (*Plan for Vestnorsk jazzsenter*, Bergen 1995)

Etableringen av Vestnorsk jazzsenter skulle møte denne situasjonen ved å være en ”ressursbase for jazzmiljøet på Vestlandet”. Beskrivelsen av den tenkte virksomheten ved senteret er identisk med beskrivelsen i ISIS og omfattet følgende:

- å drive en profesjonell scene for jazz med høyt aktivitetsnivå

Denne profesjonelle scenen ble foreslått lokalisert til Kulturhuset USF i Bergen. Bergen jazzforum var tiltenkt rollen som teknisk arrangør, blant annet for å ivareta den store dugnadsinnsatsen de frivillige medlemmene i Bergen jazzforum representerte. Ambisjonsnivået var 100 kvalitetskonserter årlig av lokal, nasjonal og internasjonal karakter.

- å være et produsentledd for turnéer og samarbeidskonserter i regionen

Senteret skulle i følge planarbeidet legge opp turnéer selv for å hjelpe musikere med å komme ut på turné. VNJS skulle også arbeide fram 20 samarbeidskonserter i året. Både kor, korps, spellemannslag og dansegrupper nevnes som aktuelle lokale samarbeidspartnere.

- å være et pedagogisk senter for jazzmusikk

VNJS skulle i følge planen koordinere regionens opplæringsvirksomhet innenfor jazz og tilgrensende musikkformer. Det skulle legges særlig vekt på arbeid med storband og ungdom. Det langsiktige ideelle målet var at det på Vestlandet ble etablert en jazzlinje eller et annet undervisningstilbud på høyskolenivå der jazz sto i sentrum.

Senteret var tenkt som en knutepunktsinstitusjon med 60% driftstilskudd fra staten og 40% tilskudd fra vertskommunene samt fylkene i regionen. Senteret skulle organiseres som en stiftelse med et styre bestående av representanter for statlige, regionale og lokale myndigheter samt Norsk jazzforbund og Foreningen Norske Jazzmusikere (senere Norsk jazzforum) og Bergen jazzforum. I vedtektene for senteret er kulturdepartementets representant fjernet.

I tillegg ble det foreslått å etablere et kunstnerisk utvalg/programråd sammensatt av to representanter fra styret for VNJS, to fra Bergen jazzforum og to fra Foreningen Norske Jazzmusikere. Dette skulle ha rådgivende funksjon.²

Årlige driftskostnader for et fullt utbygd senter ble anslått til å være i underkant av 7 millioner kroner. Dette var tenkt dekket inn med 3,45 mill. kr fra staten, kr 860.000 hver fra Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune, samt til sammen kr 560.000 fra Sogn og Fjordane og Rogaland fylkeskommuner. Egeninntektene ble estimert til 1,175 mill. kr.

1996-1998: Etablering

Senteret åpnet i november 1996. 1997 var det første fulle driftsåret. Virksomheten hadde kommunal og fylkeskommunal driftsstøtte samt prosjektmidler til arrangørutvikling fra Norsk kulturråd. I 1998 kom VNJS inn på statsbudsjettet for første gang, et år etter tidsplanen fra ISIS-utredningen. Statstilskuddet var 1 million kr. (Se også vedlegg 1.) Stiftelsen ble registrert i september samme år.

Bemanningen var daglig leder i full stilling samt en produsent på deling med Nattjazz (60 % VNJS, 40 % Nattjazz). Jon Skjerdal og Lars Mossefinn delte på den daglige ledelse fra oktober 1997 fram til 1.5.1998 da nåværende daglig leder Bo Grønningsæter ble ansatt. Senteret etablerte seg på kulturhuset USF i Bergen, samlokalisert med Nattjazz og Bergen jazzforum.

Det først året ble det prioritert å arbeide med å utvikle og vedlikeholde et nettverk av spillesteder på Vestlandet. Videre overtok VNJS i løpet av 1997 det økonomiske og kunstneriske ansvaret for scenedriften på kulturhuset USF. Bergen jazzforum bidro imidlertid med frivillig arbeidskraft til VNJS.³ I 1998 avviklet VNJS 31 arrangementer på kulturhuset USF med norske og internasjonale musikere ”av høy klasse”. (Årsmelding 1998) Gjennomsnittlig besøk var 140. I årsmeldingen kommenteres det imidlertid at aktivitetsnivået er lavere enn planlagt. Dette forklares med problemer knyttet til at restauratøren på USF gikk konkurs, noe som fikk store ringvirkninger for driften. Konkursen førte til at Bergen kommune måtte

² I dag er KU sammensatt av en representant fra Bergen jazzforum, en fra Nattjazz, en fra Norsk jazzforum, en musikerrepresentant med vara, samt Lars Mossefinn fra Vossa jazz som også er leder.

³ Bergen jazzforum er en selvstendig organisasjon med eget styre som bl.a driver øvingsrom og BAJAZZ-programmet (barnejazz). BJJ stiller med frivillig arbeidskraft til VNJS og Nattjazz.

gå inn og redde stiftelsen USF, mens VNJS, Nattjazz, Bergen jazzforum m.fl. gikk inn og overtok restaurantdriften.

Parallelt med at driften på kulturhuset USF startet, etablerte jazzmusikere i Bergen klubben Evans. I årsmeldingen for 1998 rapporteres det om at VNJS har tatt initiativet til en samordning av arrangements- og PR-virksomheten for jazzklubbene i Bergen, deriblant Evans. Det ble opprettet et kontaktutvalg som i følge årsmeldingen bedret kommunikasjonen og samarbeidet mellom arrangørene. VNJS støttet også de andre Bergensarrangørene økonomisk.

VNJS var i denne perioden aktivt med i arbeidet med planleggingen av de andre regionale jazzsentrene som skjedde sentralt hos Norsk jazzforbund.

1999-2001: Utvidet fylkessamarbeid og regionalt storband

I 1999 ble regionsamarbeidet formelt utvidet med fylkene Sogn og Fjordane og Rogaland og vedtektene endret slik at de to nye fylkene ble representert i styret. Samarbeidet ga seg også utslag i et tilskudd på kr 100.000 i fylkeskommunale midler. I tillegg økte Hordaland fylkeskommune sin innsats med drøyt 100.000 kr.

Antallet konserter på den regionale hovedscenen i Bergen holdt seg ganske konstant. Aktivitetsnivået i regionen som helhet var imidlertid økende og antallet samarbeidende jazzklubber økte i år 2000 fra 9 til 12 klubber. Til sammen ble det dette året overført kr. 1.227.000 til lokale/regionale arrangører, hvorav ca. halvparten gikk til den regionale hovedscenen på kulturhuset USF i Bergen. Til sammenlikning anslås overføringene fra Norsk Jazzforum til de samme klubbene samme år å være på kr 170.000. Overføringene til den regionale hovedscenen var også indirekte med på å støtte virksomheten i resten av regionen gjennom at artister og band som likevel kom til Bergen kunne tilbys andre arrangører for en rimeligere pris. I årsmeldingen for år 2000 hevdes det at 9 av de 12 klubbene ikke hadde klart seg uten denne støtten. Gjennomsnittlig besøk økte og var i år 2001 på 310 pr. konsert.

Fra og med 1999 fikk VNJS ensemblestøtte til det regionale storbandet Bergen Big Band (BBB). I år 2000 finansierte VNJS fire store og kostnadskrevenne prosjekter med Bergen Big Band, samt et bestillingsverk for jazzseptett. Sistnevnte pluss et av prosjektene med BBB påførte senteret et driftsmessig underskudd. Prosjektene hadde sammenheng med at Bergen dette året var kulturby, og det var avsatt midler til å dekke disse prosjektene gjennom et betydelig overskudd året før.

I 1999 meldte VNJS seg inn i Europe Jazz Network. Det internasjonale arbeidet fikk ytterligere en dimensjon i år 2000 gjennom at Bergen var kulturby. Dette ga et løft både økonomisk og kunstnerisk og var viktig for utviklingen av det internasjonale arbeidet i de etterfølgende årene. I år 2001 var VNJS med på å arrangere fire konserter i Brussel, 5 konserter i Roma i samarbeid med K. Kalleklev Management i Bergen, samt 12 konserter under kunstcruise Bergen-Newcastle som en del av kunstfestivalen BergArt (et samarbeidsprosjekt mellom 8 kunstinstitusjoner i Bergen). Førstnevnte prosjekter kom i stand i samarbeid med de nordiske ambassadene i Roma og var støttet av UD og Nordisk kulturråd, mens kunstcruise Bergen var et samarbeid med Stavanger kommune og kunstnermiljøer i Rogaland.

Bemanningen i perioden var uforandret i forhold til foregående år.

2002-2003: Arbeid mot utlandet

Fra og med år 2002 økte statstilskuddene til norsk jazz totalt med 4,6 mill. kr. gjennom den såkalte jazzpakken på statsbudsjettet.⁴ Vestnorsk jazzsenter hadde vært med på å jobbe fram satsingen, som blant annet førte til at jazzsentrene i Midt-Norge og Øst-Norge fikk like høye statstilskudd som VNJS. Økningen i sistnevntes statstilskudd var imidlertid forholdsvis liten, nærmere bestemt kr 315.000, noe det uttrykkes misnøye med blant annet i årsmeldingen for år 2001. Det var også misnøye knyttet til at Stortinget gjennom dette vedtaket svekket det opprinnelige målet fra jazzorganisasjonenes side om knutepunktsfinansiering av de regionale sentrene, da man økte bevilgningene til de andre sentrene på tross av manglende regional forankring.

Den regionale forankringen for VNJS ble imidlertid ytterligere styrket, med det resultat at VNJS fra og med år 2001 hadde en lokal/regional finansiering på over 50 %.

I disse årene økte det internasjonale arbeidet i omfang. Arbeidet med etablering av et internasjonalt nettverk ble styrket, blant annet ble det opprettet samarbeidsavtaler med de nordiske landene og Frankrike. VNJS mottok i 2002 og 2003 EU-midler til det treårige prosjektet European Jazz Odyssey, og i årsmeldingen for år 2002 hevdes det trolig med rette at Vestnorsk jazzsenter er blitt norsk jazzs fremste institusjon for samarbeidsprosjekter med utlandet. Fra og med

⁴ Se også Midtnorsk Jazzsentrums historie, s. 30.

høsten 2003 overtok VNJS Europe Jazz Networks sekretariat. Daglig leder Bo Grønningsæter er pt. generalsekretær og styremedlem i EJM og har også sittet som medlem av UD's rådgivende utvalg for musikk samarbeid i utlandet. Høsten 2003 var VNJS sammen med Rikskonsertene og Norsk jazzforum vertskap for et stort internasjonalt jazzkollokvium på Kongsberg.

Virksomheten i regionen omfattet i denne perioden samarbeid med 6-7 jazzklubber, samt noen mindre festivaler. Dette vil si at klubbnettverket er redusert i forhold til tidligere år. Det ble delt ut til sammen kr 722.000 i klubbstøtte og ad.hoc-midler. Samlet søknadssum var i underkant av det dobbelte. Tallene for 2003 er omtrent de samme.⁵

Antallet konserter på den regionale hovedscenen i Bergen holdt seg forholdsvis konstant i forhold til foregående år, med henholdsvis 36 og 37 konserter i 2002 og 2003. Virksomheten ble utvidet med en ny scene, Landmark, for mer eksperimentell jazz. Omsetningen økte imidlertid fra i underkant av 1,3 mill. til 1,6 mill på grunn av økte billettinntekter.

Bergen Big Band mottok i disse årene ensemblestøtte på kr 100.000. Dette ga rom for ett til to større prosjekter i året. BBB var også involvert i et regionalt storbandseminar i samarbeid med VNJS og jazzklubben Swing'n'Sweet.

Bemanningen endret seg lite i perioden. Høsten 2002 ble det imidlertid ansatt ny prosjektleder for Nattjazz som ble finansiert 30% av VNJS. Vedkommende er IT og web-ansvarlig for VNJS og bistår i tillegg med franskkunnskaper i det internasjonale arbeidet. I tillegg er vedkommende for tiden daglig leder i Bergen jazzforum.

Virksomheten i dag

Mål, aktiviteter og samarbeid

VNJS mål er ikke endret siden starten, men vedtektene er under behandling hos styret og endringer vil trolig skje på generalforsamling neste vår. Man ønsker blant annet å forankre det internasjonale arbeidet i vedtektene, samt å vinkle det pedagogiske arbeidet inn mot samarbeidet med Grieg-akademiet.

⁵ Tallet for tildelt støtte er i 2003 noe høyere, men inkluderer til gjengjeld noen nasjonale og internasjonale prosjekter.

Virksomheten ved VNJS er i dag konsentrert om følgende fire hovedområder:

Internasjonalt arbeid: I samarbeid med Rikskonsertene og Norsk jazzforum har VNJS fått støtte fra Utenriksdept. til et 3-årig lanseringstiltak for norske jazzmusikere i Europa. Satsningen bærer navnet Norwegian Jazz Launch Europe 2004-2006 og omfatter artistene Arve Henriksen, Paal Nilssen-Love og Nils Petter Molvær. Aktiviteter omfatter turnélegging, utarbeiding av PR-materiell inkl. promo-CD, oppfølging av artistene i utlandet m.m. Senteret er videre involvert i utvekslingsprogrammet French-Nordic Transit, samt et nordisk arrangørnettverk. Som nevnt ovenfor ligger også sekretariatet for Europe Jazz Network for tiden i Bergen med daglig leder som generalsekretær.

Regional hovedscene i Bergen: Dette omfatter drift av scenene kulturhuset USF og Landmark i Bergen. Aktivitetsnivået ligger for tiden på ca. 40 konserter i året. Overføringen fra VNJS til den regionale hovedscenen lå i 2003 på rundt 750.000 kr. Gjennomsnittlig besøk på scenedriften i Bergen var 186 tilskuere i 2003. Samlet besøk var rundt 7000 tilskuere.

Arrangørnettverket i regionen: VNJS jobber fremdeles med å opprettholde et arrangørnett i regionen. Støtte deles ut både i form av driftsstøtte til klubber og ad.hoc.-støtte til musikerinitierte prosjekter. Senterets økonomiske rolle for arrangørnettverket er betydelig større enn Norsk Jazzforums, og senteret skriver i sin egen evaluering at man nærmest har endt opp i en rolle som forvaltningsinstitusjon i forhold til arrangørene. I 2003 ble det delt ut til sammen ca. 870.000 kr i klubbstøtte, prosjektstøtte og ad-hoc.-midler. Antallet konserter totalt i regionen (ekskl. Bergen Jazzforum) var 170. Publikumsbesøket var i underkant av 11800.⁶

Regionalt ensemble: Bergen Big Band omfatter i praksis svært mange av de regionale musikerne. Virksomheten er først og fremst knyttet til enkeltprosjekter, gjerne en større konsert i året under Vossajazz eller Nattjazz. Deler av støtten fra Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune er øremerket BBB.

Det er også en viss satsning på barn og unge gjennom tiltaket "Jazz i sikte" som sikter mot profilering av unge talenter. Dette er et samarbeid med Nattjazz og Bergen jazzforum.

⁶ Tallene bygger på innsendte rapporter fra arrangørene til Norsk Jazzforum.

Økonomi/finansiering

VNJSs administrasjon er lokalisert i Bergen på kulturhuset USF. Bemanningen er for tiden en daglig leder i 100 % stilling, en produsent/lydtekniker i 60 % stilling, samt en IT/web-ansvarlig i 30 % stilling. Sistnevnte fungerer også som daglig leder og produksjonsleder for konsertene i regi av Bergen jazzforum.

Den historiske utviklingen i samlede driftsinntekter, statstilskudd og regionale tilskudd til senteret går fram av følgende figur:

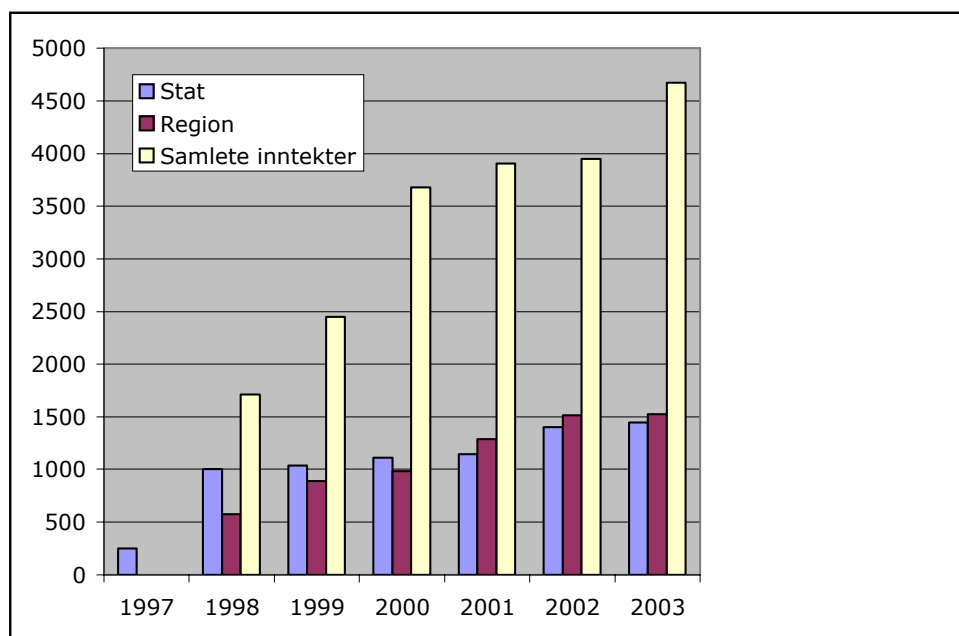

Fig 1 . Statstilskudd, regionale tilskudd og samlede driftsinntekter for VNJS i perioden 1997-2003⁷

Samlete driftsinntekter for VNJS var i 2003 rundt 4,67 mill. kr. Av dette var 1,44 mill. kr. statstilskudd og 1,53 mill. kr. regionale tilskudd. Annen statlig finansiering var kr. 300.000 (støtte fra UD og ensemblestøtte fra Norsk kulturråd) Prosjektstøtte og egeninntekter beløper seg samlet til rundt 1,5 mill. Av dette var egeninntekter på konsertdriften i Bergen ca. kr 850.000, EU-midler kr 160.000 og tilskudd til BergArt-prosjekter kr 62.500.

⁷ Statstilskudd inkluderer driftstilskudd fra Norsk jazzforum i årene 2000-2001. Statstilskuddet for 1997 ble gitt i form av arrangørutviklingsmidler fra Norsk kulturråd.

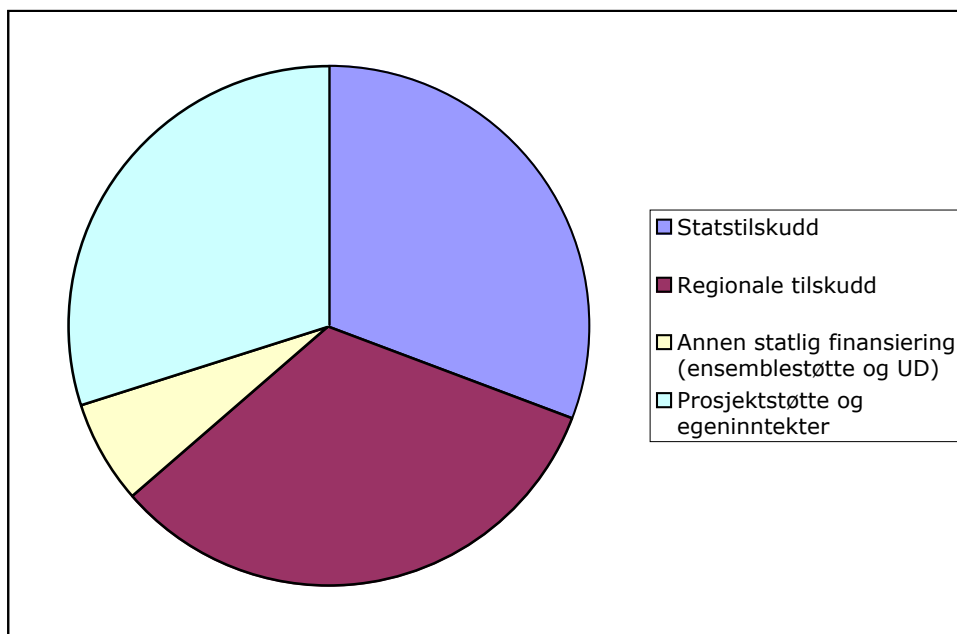

Fig 2. Fordeling av inntekter for VNJS i 2003.

På kostnadssiden var ca. 1,44 mill. kr knyttet til virksomheten på hovedscenen. Videre ble det overført drøyt 0,4 mill kr i støtte til klubber og festivaler. Av dette var ca. 250.000 kr driftsstøtte til klubbene i regionen og kr 150.000 støtte til festivaler. Av festivalstøtten gikk kr 120.000 til Balejazz (Sogn og Fjordane) og kr 25.000 til Sildajazz (Rogaland). Prosjektkostnader utgjorde til sammen mer enn 1,6 mill. kr, hvorav ca. 540.000 kr var knyttet til internasjonalt arbeid. Lønn og andre driftskostnader knyttet til administrasjon var rundt 1 mill. kr.

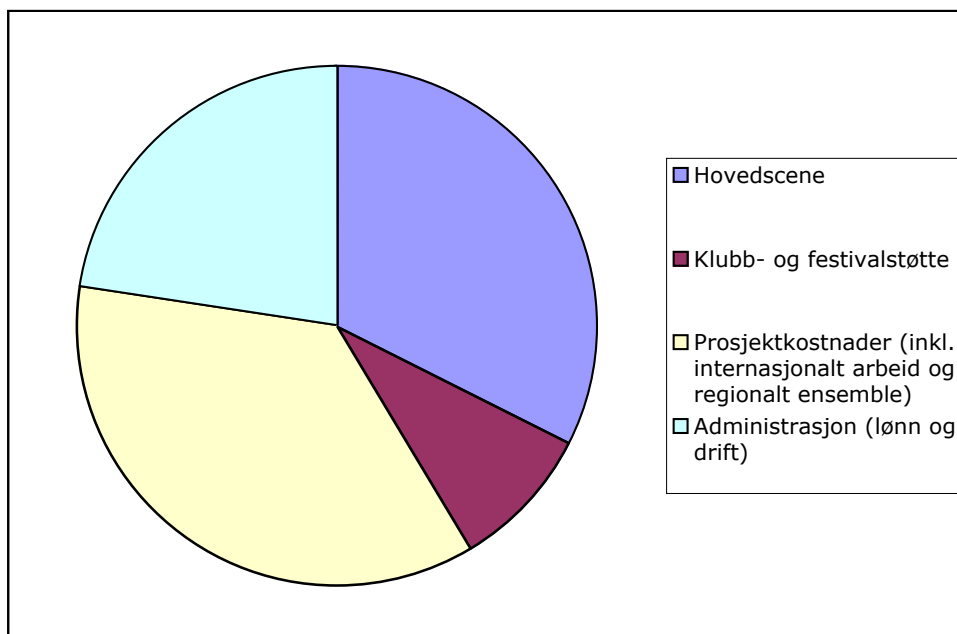

Fig 3. Fordeling av kostnader ved VNJS i 2003.

Regnskapet viser 160.000 kr i driftsoverskudd for 2003.

Arbeidsbudsjett for 2004 viser samlede inntekter på drøyt 4,5 mill. kr.

Strategi og framtidsplaner

VNJS sier i et strategisk dokument (referat fra styreseminar nr. 2, 2004) at de har følgende satsningsområder for fremtiden:

- videreføre det internasjonale arbeidet
- ruste opp hovedscenen i Bergen
- støtte opp under og samarbeide med de nye rytmiske linjene på Grieg-akademiet og i Stavanger
- arbeide for å skaffe mer midler til ad.hoc-støtten

VNJS poengterer også behovet for en stilling til i administrasjonen, dvs. en økning til 2,5 årsverk, dersom det internasjonale arbeidet holder seg på dagens nivå.

Miljøet i Voss har videre spilt inn et forslag knyttet til kulturhuset Fraktgodsen på Voss, der et viktig aspekt er å dra nytte av kompetansen fra Vossajazz også utenom

festivalen. Man tenker seg at dette ressurscenteret skal kunne virke som VNJS forlengede arm ut i regionen.

VNJS gir i flere sammenhenger uttrykk for at de ønsker status som knutepunktsinstitusjon.

Sammenfatning og vurdering

I forhold til målene i den opprinnelige planen for Vestnorsk Jazzsenter har VNJS langt på vei oppfylt målsetningen om profesjonell scenedrift ved den regionale hovedscenen. Man har imidlertid aldri nådd målet om 100 konserter pr. år. Aktivitetsnivået har ligget ganske stabilt på 30-40 konserter i året.

Når det gjelder målet om å være et produsentledd for turnéer og samarbeidskonserter i regionen, har senteret bevisst valgt å prioritere ned turnélegging og har istedenfor satset på å produsere konserter i samarbeid med regionale arrangører, samt å yte klubbstøtte og gi ad.hoc.-støtte til musikerinitierte prosjekter. Aktivitetsnivået når det gjelder dette er ganske konstant over de årene senteret har eksistert. Man kan kanskje se en svak utvikling i retning av færre klubber, men samtidig har det kommet opp flere småfestivaler og enkeltkonserter. Ifølge VNJS synes særlig ad.hoc.-støtten å ha positiv effekt når det gjelder å stimulere til aktivitet med lokale og regionale utøvere.⁸ Behovet for støtte er imidlertid ut fra søknadspågangen å dømme vesentlig større enn de midler man har til rådighet.

I forhold til punktet i den opprinnelige planen om pedagogisk arbeid har VNJS gjort lite. Senteret har vært involvert i storbandseminar og noe talentutvikling. Arrangør opplæring har skjedd i form av Norsk Rockforbunds kurs. I egnevalueringen skriver senteret at dette punktet har vært nedprioritert.

Det andre vesentlige avviket fra den opprinnelige planen er det internasjonale arbeidet. Mens aktiviteten ved den regionale hovedscenen og aktivitetene i regionen for øvrig synes å ha holdt seg på et noenlunde konstant nivå, har utenlandsarbeidet vokst i omfang for hvert år. Det internasjonale arbeidet var ikke

⁸ Fra annet hold påpekes imidlertid faren for at ad.hoc-støtte nettopp kan skape ”kunstig etterspørsel”, eller mao unaturlig høy aktivitet, fordi artistene blir så billige for klubbene. Dette vil i så fall gi utslag i form av lave publikumstall. Rapporteringen om publikumsoppslutning fra arrangørene til Norsk jazzforum for 2003 tyder imidlertid på at dette har blitt balansert på en god måte.

nevnt i planen og tar i dag en stor del av VNJSs ressurser. VNJS er ikke blitt tilført ekstra administrative ressurser til dette arbeidet.

Det er i det hele tatt slående at bemanningen så å si er uforandret fra starten til i dag, samtidig som omsetningen ved senteret i den samme perioden har økt fra 1,7 til nesten 4,7 millioner kr . Den administrative kapasiteten er imidlertid i dag sterkt presset. Gitt at det internasjonale arbeidet holder seg på det nivået det er i dag, innebærer dette på lengre sikt en fare for at VNJS ikke er i stand til å ta seg av sine regionale oppgaver.

MIDTNORSK JAZZSENTER

Midtnorsk jazzsenter (MNJS) ble stiftet i 1997 av Norsk jazzforum, NTNU (tidligere Musikkonservatoriet i Trondheim), Moldejazz, samt Trondheim jazzforum. Trondheim jazzforum er i dag ikke representert i styret. MNJS kom inn på statsbudsjettet i 1998 (kap 323, post 78) med en bevilgning på kr 250000. Senteret mottok i 2003 1,44 mill. kr i statsstøtte over post 74. Samlete driftsinntekter var samme år 4,3 mill. kr.

I vedtektenes § 2 er formålet med MNJS beskrevet slik: ”Stiftelsen Midtnorsk Jazzsenter skal fremme kulturtilbudet innen jazzmusikk i Trondheim og regionen bestående av de tre midtnorske fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag ved:

- å drive formidling av jazz og beslektet musikk i form av konserter og turnéer
- å arbeide for utvikling av både det profesjonelle og det fritidsorienterte utøverbiljøet innenfor jazzsektoren
- å virke som et kompetansesenter og være et service-, samarbeids- og kontaktorgan for jazzmiljøet i Midt-Norge.”

Virksomheten er i dag konsentrert om de regionale ensemblene Trondheim jazzorkester, Trondheim Voices og Midtnorsk ungdomsstorband, samt hovedscenen for jazz, regionale samarbeidsprosjekter, turnéproduksjon (Jazzbuss) og politisk arbeid. MNJS gir økonomisk tilskudd til klubber, festivaler og andre jazzprosjekter i regionen, samt den regionale hovedscenen i Trondheim som drives av Trondheim jazzforum.

MNJS administrasjon er lokalisert i Trondheim. Bemanningen har inntil 18.oktober 2004 vært en daglig leder i full stilling, samt en scenesjef i 50 % stilling knyttet til virksomheten på den regionale hovedscenen i Trondheim. Fra 18.okt. blir stillingen som daglig leder av hovedscenen utvidet til 100 % i tråd med senterets planer for profesjonalisering av scenen. Senteret har i perioder hatt sivilarbeider.

Historien

1995: Forprosjekt

Arbeidet med etablering av et regionalt jazzsenter i Midt-Norge kom i stand som følge av vedtaket på årsmøtet i daværende Norsk jazzforbund i 1993 der Trondheim ble utpekt som en naturlig lokalisering av et regionsenter for Midt-Norge. Initiativet til en oppfølging for region Midt-Norge ble gjort av en prosjektgruppe bestående av Erling Aksdal jr., John Pål Inderberg og Ernst-Wiggo Sandbakk. Sistnevnte fungerte som prosjektets sekretær. Initiativet hadde trolig også sammenheng med at en av to sekretærer for arbeidet med ISIS-utredningen var senere styremedlem i Midtnorsk Jazzsenter, Tori Nordbotn. Tore Engstrøm, rådgiver i Trondheim kommune, avd. kirke og kultur, engasjerte seg i arbeidet og Trondheim kommune bevilget kr 50.000 til forprosjektet fra midler avsatt til byjubileet i 1995. Også Norsk jazzforum støttet arbeidet med kr 15000. Dette gjorde det mulig for prosjektgruppen å knytte til seg en ekstern konsulent som rådgiver i arbeidet. Under arbeidets gang konsulterte man også representanter for kulturavdelingene i alle de aktuelle fylkeskommunene, Norsk jazzforbund, Stiftelsen Tusenårsjubileet, samt regionens jazzklubber.

Arbeidet tok utgangspunkt i den skissen som Norsk jazzforbund hadde laget for arbeidsoppgaver ved regionale jazzsentre, samt de rammene som er skissert i ”Improvisasjon sett i system” (ISIS). De langsiktige målene ble i forlengelsen av dette satt til å være:

- styrking av konsertmottaksapparatet og en bedring av sceneforholdene teknisk og interiørmessig i regionen
- tilrettelegging av øvings- undervisnings- og konsertaktiviteter for utøvere på nøytt nivå (inkl. unge talenter)
- å bidra til en generell aksept og anerkjennelse av musikkformen
- å arbeide for etablering av landsdelsmusikerstillinger

På kort sikt ble dette konkretisert som at man skulle opprette tettere samarbeid mellom regionens jazzklubber, etablere ukentlig virksomhet og for øvrig ruste opp den regionale hovedscenen (Trondheim jazzforum), samt støtte opp under arbeidet med festivalen Jazzmazz i Trondheim (senere omdøpt til Trondheim jazzfestival).

Forprosjektet inneholder videre en plan for tilskudsbehov i årene 1996-1998 med opptrapping fra kr 1.160.000 til kr 1.690.000. Man falt videre ned på en knutepunktsmodell der både stat, fylke og kommune skulle være bidragsytere. Tilskudsbehovet er blant annet fundert i en plan for omfattende konsertvirksomhet. For årene 1997 og 1998 legges det opp til 50 konserter i Trondheim, 50 i Molde samt 60 i regionen for øvrig pr. år.

1997-1999: Fokus på Trondheim jazzforum

I perioden etter at gruppen som arbeidet med forprosjektet hadde avlevert sin rapport ble det jobbet med å etablere en stiftelse. Det ble lagt vekt på at styret skulle ha bred regional representasjon i tråd med målsettingen om å jobbe aktivt med klubbnettverket i regionen. Bemanningen ved senteret var en daglig leder i 50 % stilling, samt en scenesjef i 50 % knyttet til hovedscenen i Trondheim.

MNJS kom inn på statsbudsjettet i 1998 med en bevilgning på kr 250000 (kap. 323, post 78). Året før ble et tilsvarende beløp gitt i form av arrangørutviklingsmidler fra Norsk kulturråd. Virksomheten ved senteret var i denne perioden preget av lite offentlig støtte på den ene siden, nærmere bestemt kr 250 000 fra Kulturdepartementet, 175 000 kr fra Trondheim kommune, 30 000 kr fra Sør-Trøndelag fylkeskommune (se også vedlegg 1), og et sterkt fokus på konsertaktiviteten ved den regionale hovedscenen i Trondheim på den andre. Dette hadde blant annet sammenheng med at Trondheim kommune var en av de viktigste bidragsyterne til driften. Det ble i enkelte år produsert opptil 130 konserter ved denne scenen, noe som langt oversteg forutsetningene i forprosjektet. I forhold til målet om en profesjonalisering av driften var imidlertid ikke resultatene tilfredsstillende. Aktivitetsnivået var for høyt i forhold til de ressursene MNJS reserverte til dette formålet (ca. 250 000 kr/år). Virksomheten ble i stor grad drevet av frivillige fra medlemsorganisasjonen Trondheim jazzforum, og dette var ikke alltid forenlig med kravet til profesjonell drift. Som følge av det høye aktivitetsnivået var dessuten slitasjen på foreningen alvorlig. I 1999 (MNJ-sak 48/99) gikk Trondheim jazzforum (TJF) ut av styret etter forslag fra TJF v/styreleder Andrew Perkis, med begrunnelse i at det ville føre til et ryddigere forhold i samarbeidet mellom MNJS og TJF.

I denne første fasen av senterets virksomhet viste det seg vanskelig å få fylkeskommunen og de andre kommunene på banen. Prosjektet Jazzbuss var tenkt som et regionalt prosjekt som både hadde musikalske, pedagogiske og jazzpolitiske siktemål. Ved å sende musikere ut på turné til skolene i regionene for å spille og

snakke om jazz var tanken blant annet å stimulere de lokale myndighetenes innsats på jazzområdet. Innsatsen lot imidlertid vente på seg. Selv om strategien om å bruke prosjektet som en brekkstang for å få regionene på banen ikke helt slo til, blir Jazzbuss like fullt oppsummert som et vellykket tiltak med stor egenverdi. Prosjektet fikk kr 200.000 i støtte fra Norsk kulturråd fordelt over to år (1998 og 2000).

2000-2003: Ny strategi

MNJS fikk ny daglig leder i 2000. Skifte av leder medførte også et skifte av strategi for organisasjonen. Konsertaktiviteten på den regionale hovedscenen ble gradvis redusert for å skape økonomiske muligheter for profesjonalisering. Aktivitetsnivået har i perioden blitt halvert og ligger nå på nivå med tilsvarende scener i Bergen (ca. 60 konserter pr. år i 2003/2004). Arbeidet med å bygge opp store, sterkt profilerte, ”synlige” prosjekter begynte.

Strategiskiftet hadde også sammenheng med at MNJS fra og med år 2000 fikk tildelt en komponiststilling gjennom Norsk kulturråds aspirantordning. Erlend Skomsvoll hadde stillingen de første to årene. En av forutsetningene var at han skulle arbeide med komponering for et profesjonelt storband. Dette gjorde han i miljøet rundt jazzlinja på Musikkonservatoriet, og orkesteret hadde derfor navnet Konsen Big Band. På samme tid hadde Moldejazz, som er en av senterets stiftere, tatt initiativ til et samarbeid mellom Skomsvoll, storbandet og den verdenskjente jazzpianisten Chick Corea (USA). Dagen før konserten på Moldejazz i juli 2000 skiftet orkesteret navn til Trondheim jazzorkester. Konserten ble en voldsom suksess og fikk store oppslag i hovedstadspressen og mange svært gode anmeldelser. Samme høst tok Rikskonsertene initiativet til en Norgesturné med prosjektet. Denne ble gjennomført i februar 2001 med stor suksess. De 8 konsertene med til sammen rundt 8000 publikummere bidro sterkt til byggingen av ”varemerket” Trondheim jazzorkester.

Chick Corea-prosjektet kom i stand i en fase av MNJSs historie der senteret var truet av nedleggelse på grunn av sviktende økonomi. I år 2001 fikk MNJS – i likhet med Østnorsk og Sørnorsk jazzsenter – krisetilskudd fra Norsk jazzforum (kr 200.000) for å opprettholde virksomheten. På mange måter kan man si at MNJS med dette prosjektet valgte å satse alt på ett kort. Turnéen var svært ressurskrevende. MNJS gikk også selv inn og tok arrangøransvar i Trondheim med tanke på å få større økonomisk utbytte dersom det gikk bra. Som et resultat av dette, ”tjente” senteret rundt 150.000 kr på turnéen (ekskl. administrasjon). I tillegg

fikk man eksponert virksomheten og kvalitetsnivået på regionens musikere for stortingspolitikere fra regionen med innflytelse på nasjonale bevilgninger til kulturformål.

Høsten 2000 ble det vedtatt en flertallsmerknad til statsbudsjettet der komiteens flertall fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, påpekte at de årlige tilskuddene til de regionale jazzsentrene var svært ulike og der man ba departementet se på mulighetene for en mer lik fordeling. (Budsjettinnstilling S.nr.2 (2000-2001). I budsjettproposisjonen for året etter foreslo regjeringen i tråd med dette en nominell likebehandling av de tre etablerte sentrene. Totalt ble bevilgningene til jazz fra og med år 2002 styrket med 4, 6 millioner kr. (den såkalte jazzpakken) som ble fordelt med 2,6 mill. kroner til de fem regionale jazzsentrene, 1 mill. kroner til Norsk Jazzforbund, 0,5 mill. kroner til Molde Jazzfestival og 0,5 mill. kroner til Cosmopolite. I budsjettproposisjonen argumenteres det som følger: ”Andre deler av kunstfeltet [herunder jazz, evaluators anmerkning] har tidligere utvilsomt vært for lavt prioritert sett i forhold til den brede allmenne interessen for de aktuelle kunstuttrykkene. I budsjettforslaget foreslås derfor en styrking av innsatsen til jazz, dans, opera og ballett. Disse påplussingene vil komme institusjoner og tiltak i alle deler av landet til gode.” (Kulturdept., St.prp. 1 (2001-2002))

Som en følge av dette ble bevilgningene til Midtnorsk og Østnorsk jazzsenter mer enn firedoblet, mens økningen for Vestnorsk jazzsenter var mer beskjeden. (Se også vedlegg 1.) Vestnorsk, Midtnorsk og Østnorsk jazzsenter fikk løftet tilskuddene til kr. 1,4 mill. pr år, mens Sørnorsk jazzsenter ble en fast post på statsbudsjettet med en bevilgning på 0,5 mill. kr. Nordnorsk Jazzsenter ble styrket med kr 200.000. Forvaltningsansvaret for alle sentrene unntatt Nordnorsk Jazzsenter, som var og er en del av landsdelsmusikerordningen for Nord-Norge (kap. 323, post 74), ble samme år overført fra kap 323, post 78 (Ymse faste tiltak) til kap. 320, post 74, (Fast tiltak forvaltet av Norsk kulturråd).

Ifølge daglig leder Bjørn Willadsen var prosjektet merd TJO og Chick Corea trolig avgjørende for senterets framtid i den forstand at man fikk skapt en politisk *goodwill* og synlighet rundt MNJSs aktiviteter, noe som igjen kan ha vært en forutsetning for at senterets statstilskudd ble løftet opp til det nivået det er på i dag. Løftet i statlig finansiering gjorde det for øvrig mulig å øke daglig leders stillingsbrøk til 100%.

TJO fortsatte samarbeidet med internasjonale profiler, blant annet Pat Metheny (også USA). I 2003 gjennomførte ensemblet 11 konserter, hvorav 8 konserter var norgesturnéen med Pat Metheny. Orkesteret ble sett av 6700 publikummere. Ensemblet har mottatt ensemblestøtte fra Norsk kulturråd i fire år, første gang i år 2001 med kr. 200000, deretter kr 300000 i årene 2002-2004 og holder et høyt kunstnerisk nivå.⁹

MNJS skriver i sin selvevaluering at dette strategiskiftet førte til betydelige driftsproblemer for Trondheim jazzforum, men at det i det lange løp trolig var et klokt veivalg fordi man kom et viktig skritt videre med å etablere et regionalt ensemble, samt at man fikk sikret finansieringen av senteret gjennom synliggjøring av virksomheten.

I tillegg til arbeidet med TJO startet MNJS i denne perioden ensemblene Midtnorsk ungdomsstorband og Trondheim Voices. Etableringen av disse ensemblene kom i stand etter initiativ fra MNJS daglige leder Bjørn Willadsen, som har engasjert seg mye i driften av de regionale ensemblene.

Midtnorsk ungdomsstorband ble startet i år 2000 som et talentutviklingsprosjekt for aldersgruppen 16-20 år og er ment å fange opp jazztalenter i Midt-Norge på et avgjørende stadium i deres utvikling. Storbandet har vært MNJS pedagogiske prosjekt, og har samtidig fungert som en brekkstang for å utløse regionale midler. Fylkeskommunenes engasjement bedret seg i følge daglig leder betraktelig med opprettelsen av Midtnorsk ungdomsstorband (jf. vedlegg 1). Prosjektet har i likhet med TJO vært koplet med aspirantordningen. Komponist og musiker Eirik Hegdal som hadde aspirantstillingen etter Skomsvoll, hadde ansvaret for storbandet i år 2002 og 2003.

Trondheim Voices ble startet i sammenheng med at jazzlinja ved NTNU valgte å satse på opptak og utvikling av talenter med stemmen som hovedinstrument. Ensemblet mønstrer i dag store deler av landets unge profesjonelle jazzsangere. Trondheim Voices debuterte med en kirkekonsert julen 2001. I 2002 ble dette utvidet til en regional førjulsturné. I 2003 ble prosjektet videreutviklet med spesialskrevne komposisjoner fra sangerne Eldbjørg Raknes og Live Maria

⁹ En av de hyppig benyttede musikerne i TJO, John Pål Indreberg, er leder i musikkutvalget i Norsk kulturråd. Det synes imidlertid ikke å være noen grunn til å hevde at dette har ført til noen forfordeling av TJO.

Roggen. Ensemblet holdt konserter under Moldejazz samt på mindre festivaler og spillesteder i regionen.¹⁰

Virksomheten i dag

Mål, aktiviteter og samarbeid

I sin egevaluering oppsummerer MNJS sine langsiktige hovedmål slik:

- profesjonalisering av den regionale hovedscenen i Trondheim
- semiprofesjonalisering av mindre klubber i regionen
- utvikling av regionale ensembler
- pedagogisk arbeid
- etablering av landsdelsmusikerstillinger
- en generell heving av jazzens aksept og anerkjennelse

Med henvisning til at opptrappingsplanen for offentlig finansiering i ISIS-utredningen ikke er blitt fulgt opp, har MNJS foretatt en prioritering gjennom at de har konsentrert seg mer om noen av områdene ovenfor.

De regionale ensemblene: Virksomheten ved MNJS er fremdeles særlig knyttet til de regionale ensemblene Trondheim jazzorkester (TJO), Trondheim Voices og Midtnorsk ungdomsstorband. Aspirantordningen har vært av stor betydning for arbeidet med disse. I forhold til TJO samarbeider MNJS med festivalene i distriktet, blant annet Moldejazz og Trondheim jazzfestival, om større konsertprosjekter. TJO mottar også ensemblestøtte fra Norsk kulturråd og har mottatt støtte til nyskriving av verk fra Norsk komponistfond. Det knytter seg i dag usikkerhet til om Norsk kulturråds aspirantordning vil bli videreført. TJO ble sett av 6700 publikummere, mens Trondheim Voices hadde et samlet publikum på 2500 i 2003.

¹⁰ Julekonserten ble dette året arrangert i regi av ensemblet selv da MNJS ikke hadde budsjettetmessig rom for å ta en større risiko. Med 900 betalende tilskuere ble konserten en suksess. Økonomisk satt imidlertid hver av de medvirkende igjen med et relativt lite honorar for stort arbeid. Dette til tross for at konserten var støttet av Trondheim kommune, Fond for utøvende kunstnere og MNJS.

Den regionale hovedscenen i Trondheim: Den regionale hovedscenen drives av foreningen Trondheim jazzforum. Aktivitetsnivået i 2003 var 70 konserter/år. Det frivillige arbeidet er i årsmeldingen for 2003 estimert til rundt 1-2 årsverk (Trondheim jazzforum har 200 medlemmer). Klubben benytter flere scener til virksomheten avhengig av tekniske krav og målgrupper og samarbeider med blant annet Trondheim kommune og Rikskonsertene. MNJS overførte i 2003 kr 250.000 i direkte driftstilskudd til foreningen. I tillegg har MNJS arbeidsgiveransvar for en scenesjef i 50% stilling som også fungerer som daglig leder av foreningen.

Arrangørnettverket i regionen: MNJS jobber fremdeles aktivt med utvikling av klubbnettverket. I 2003 ble det etablert tre nye jazzklubber, slik at nettverket for tiden består av i alt 8 klubber. MNJS fungerer som kompetansesenter for klubbene og yter også driftstilskudd etter følgende nøkkel: *antall konserter x kr 1000 + kommunalt tilskudd x 2*. Modellen stimulerer vertskommunene til å gi tilskudd gjennom at det for hver krone bevilget utløses det dobbelte i tilskudd fra MNJS. For 2003 ble det gitt i underkant av kr 100.000 i kommunalt tilskudd på denne måten. I alt ble det produsert ca. 120 konserter i regionen (Trondheim ikke inkludert) i 2003.

Jazzbuzz: MNJS har gått til anskaffelse av en folkevognbuss for å redusere transportutgiftene for aktørene i jazzmiljøet. Bussen kjørte 20.000 km i høsten 2003. Netto utgift for MNJS var kr 50.000.

Målet om etablering av landsdelsmusikerstillinger er for tiden nedprioritert. Dette gjelder også pedagogisk arbeid utover arbeidet med Midtnorsk ungdomsstorband. NTNU tar seg av det pedagogiske arbeidet på høyskolenivå.

Økonomi/finansiering

MNJS administrasjon er lokalisert i Trondheim. Bemanningen ved senteret er daglig leder i 100% stilling, samt en scenesjef i 100% stilling (fra 18.10.2004) knyttet til virksomheten på den regionale hovedscenen i Trondheim.

Den historiske utviklingen i samlede driftsinntekter,¹¹ statstilskudd og regionale tilskudd til senteret går fram av følgende figur:

¹¹ Søylediagrammet for totalomsetningen ved MNJS inkluderer ikke omsetningen ved Hovedscenen som drives av Trondheim Jazzforum og inntektsføres i eget regnskap i foreningen. Denne omsetningen er i størrelsesorden 1 mill.kr/år.

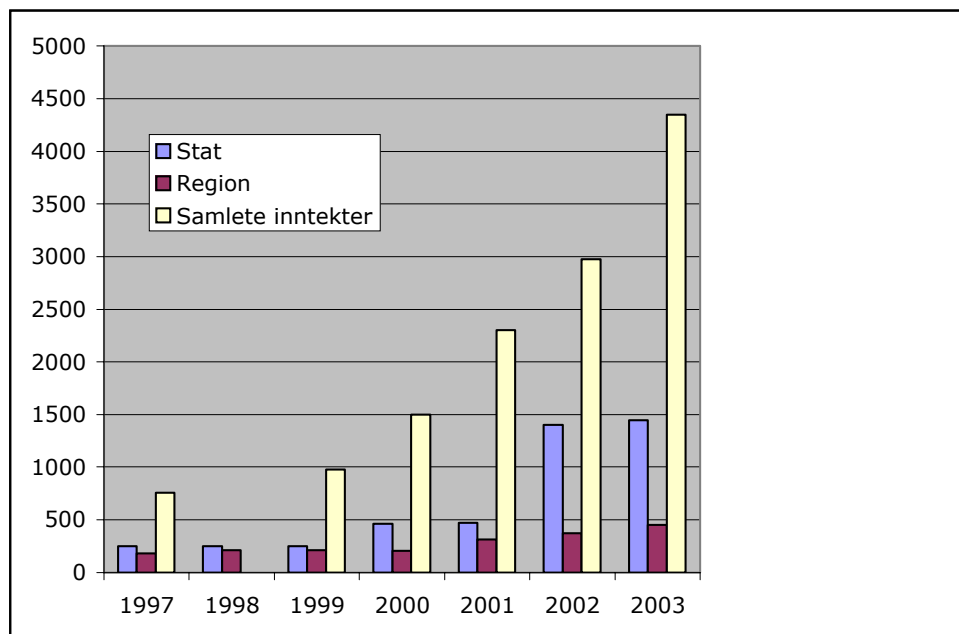

Fig 4 . Statstilskudd, regionale tilskudd og samlede inntekter for MNJS i perioden 1997-2003¹²

Samlete driftsinntekter for MNJS var i 2003 4,35 mill. kr. Av dette var 1,44 mill. kr. statstilskudd over post 74 og 0,46 mill. kr. regionale tilskudd. MNJS hadde også annen statlig finansiering i form av kr. 300.000 i støtte til TJO over ensemblestøtteordningen til Norsk kulturråd og en komponist i aspirantstilling. Øvrige inntekter var prosjektstøtte og egeninntekter. Egeninntektene på TJOs virksomhet varierer sterkt avhengig av prosjektets ”kommersielle profil” og var i 2003 drøyt 1,3 mill. kr.

¹² Statstilskudd inkluderer driftstilskudd fra Norsk jazzforum i årene 2000-2001. Statstilskuddet for 1997 ble gitt i form av arrangørutviklingsmidler fra Norsk kulturråd. Det mangler tall for samlede inntekter for 1998.

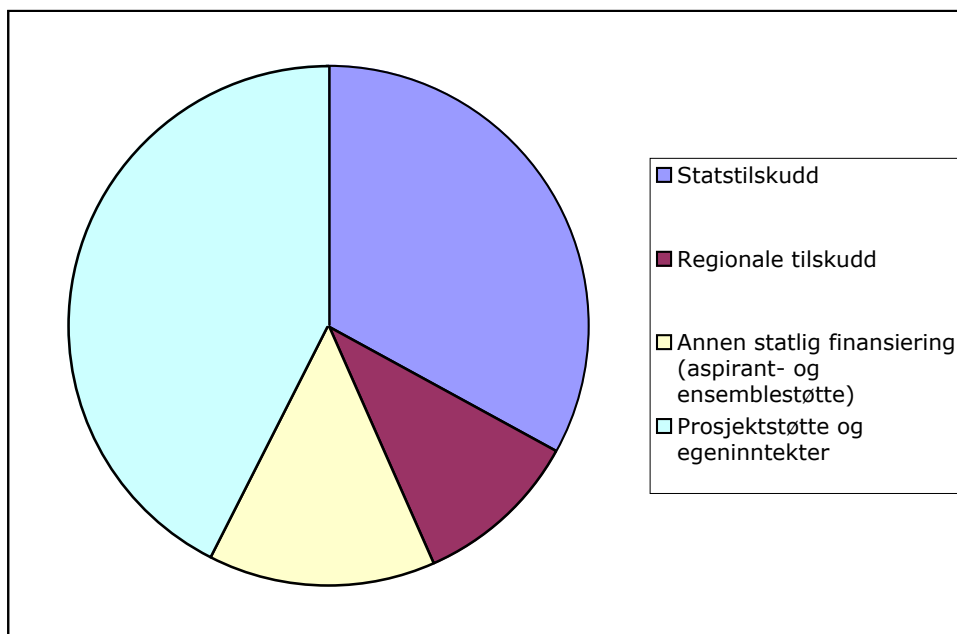

Fig 5. Fordeling av inntekter for MNJS i 2003.

På kostnadssiden gikk det ca. kr 250.000 i driftstilskudd, samt en 50 % stilling som scenesjef til den regionale hovedscenen. Videre ble det overført drøyt 330.000 kr i driftsstøtte til klubbene i regionen, samt kr 45.000 til festivaler. Prosjektutgifter i forbindelse med virksomheten til de regionale ensemblene og Jazzbuzz var i underkant av 2,5 mill. kr. Av dette utgjorde lønn og honorarer til musikere i de regionale ensemblene rundt 800.000 kr, mens honorar til utenlandsk artist beløp seg til om lag 950 000 kr (til Pat Methenys management). Aspirantstillingen beløp seg til ca kr 320.000 kr, mens lønn og sosiale kostnader til daglig leder var ca. 370.000 kr. Andre driftskostnader knyttet til adm. var ca. 180.000 kr.

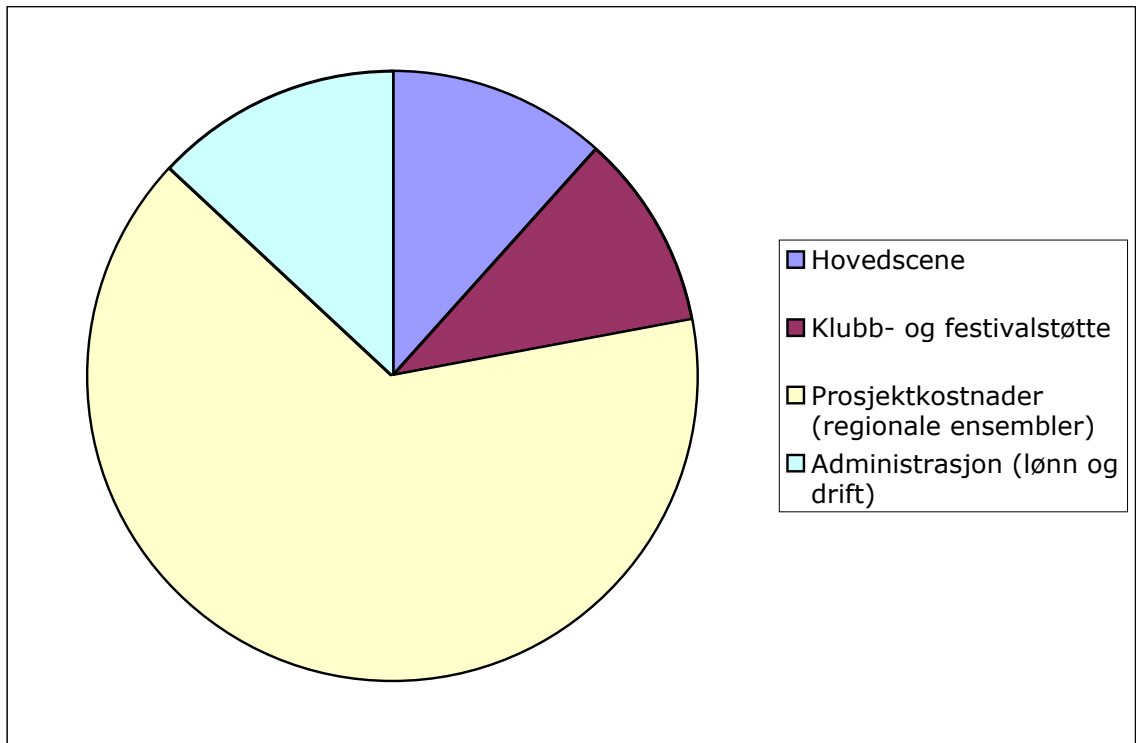

Fig 6. Fordeling av kostnader ved MNJS i 2003.

Revidert budsjett for 2004 (okt.) viser en inntektsside på 3,35 mill.

Strategi og framtidsplaner

MNJS har valgt å prioritere virksomheten på den regionale hovedscenen i tiden som kommer. Et av spørsmålene knyttet til satsingen på den regionale hovedscenen er om Trondheim jazzforum som en frivillig medlemsbasert organisasjon er i stand til å drive en slik scene på et profesjonelt nivå. I denne forbindelse ble det i enkelte av intervjuene trukket fram at det kan være vanskelig å forene kravet om profesjonalitet med denne måten å organisere virksomheten på. På den ene siden har ikke MNJS, og bør heller ikke ha, kontroll over Trondheim jazzforum. På den andre siden bør senteret ha innsyn og innflytelse på driften av den regionale hovedscenen. MNJS har derfor valgt å omprioritere sine ressurser og utvide sitt engasjement ved den regionale hovedscenen til å omfatte scenesjef i full stilling fra og med oktober 2004.

Denne satsingen er for øvrig i tråd med Norsk jazzforums nåværende handlingsplan som setter fokus på spillesteder, samt støtte til spesielt store ensembler ut i fra en tanke om at man nå er i en situasjon der det finnes mange

gode, profesjonelle utøvere på høyt nivå, men at de utenom festivalene mangler steder å spille.

Videre ønsker MNJS å fortsette det politiske arbeidet for lokal finansiering av andre jazzklubber i regionen. Man ønsker også å jobbe videre med de regionale ensemblene, men innser at for eksempel TJO er avhengig av mye støtte utenfra, som ensemblestøtte eller støtte under en ny ordning for store jazzensembler, for å kunne ha et forsvarlig nivå på virksomheten.

Sammenfatning og vurdering

Midtnorsk jazzsenter har etter en treg start preget av kamp for overlevelse og sterkt fokus på virksomheten ved Trondheim jazzforum hatt en positiv utvikling de siste årene. Gjennom å sette seg delmål har de lykket med å forbedre grunnfinansieringen regionalt og statlig. Særlig løftet i finansiering fom. år 2002 har gitt vesentlig bedre rammebetingelser og en eksponentiell utvikling i aktivitet. Det er i dag ikke bare flere kroner i omløp ved senteret, det synes også å være mer aktivitet pr. krone.

Midtnorsk jazzsenter har særlig satset på regionale ensemble, noe som har sammenheng med tilflyten av yngre jazzmusikere fra jazzlinja på NTNU og nærheten til nevnte institusjon, samt daglig leders særlig engasjement i dette arbeidet. Gjennom synliggjøringen knyttet til disse ensemblene har man oppnådd en heving av jazzens aksept og anerkjennelse. MNJS har også etter det ovennevnte løftet i finansiering og aktivitet maktet å engasjere regionen i større grad, gjennom et gjensidig forpliktende samarbeid om finansiering av klubber og konserter. I arbeidet med å utløse midler fra lokale myndigheter har også Midtnorsk ungdomsstorband vært viktig.

MNJS har bevisst prioritert ned målet om å etablere landsdelsmusikerstillinger, samt det pedagogiske arbeidet, selv om noe dekkes gjennom Midtnorsk ungdomsstorband og virksomheten ved jazzlinja på NTNU.

Man har ikke lykket med profesjonalisering av den regionale hovedscenen, og også målet om en semi-profesjonalisering av øvrige klubber i regionen er i følge egevalueringen langt unna. Disse to feltene har i tråd med vedtak i styret for MNJS høyeste prioritet i tiden som kommer.

Historien til Midtnorsk jazzsenter setter fokus på et viktig aspekt ved utviklingen av de regionale jazzsentrene, og som i korthet går ut på at det synes å eksistere en

”kritisk masse” for virksomhetene: Man må over et visst volum for å komme i gang med reell utadrettet virksomhet. Så lenge tilflyten av midler er under denne grensen, som varierer fra senter til senter, går mesteparten av ressursene ved senteret med til å sikre videre eksistens. Dette vil bli drøftet ytterligere i det følgende, samt under punktet ”Regionaliseringens gode og dårlige sider”.

ØSTNORSK JAZZSENTER

Østnorsk jazzsenter (ØNJS) er i motsetning til de andre sentrene, som er stiftelser, en medlemsorganisasjon som ledes av et styre på ni personer som velges på årsmøtet. Senteret ble formelt etablert på årsmøtet den 9. november 1997 og kom inn på statsbudsjettet i 1998 med en bevilgning på kr 250.000 (kap 323, post 78). I tillegg mottok Norsk Jazzforum/ØNJS året før kr 250.000,- fra Norsk kulturråd til arrangørutvikling. ØNJS mottok i 2003 1,96 mill kr i tilskudd over post 74 hvorav 0,5 mill. kr var øremerket jazzklubben Blå i Oslo. Samlete driftsinntekter var samme år på rundt 3 mill. kr.

ØNJS dekker åtte fylker. Rundt 30 jazzklubber, 7 jazzfestivaler, mer enn 30 storband og over 250 profesjonelle jazzmusikere sokner i dag til Østnorsk jazzsenter gjennom medlemskap i Norsk jazzforum.

I vedtektenes §2 er formålet med ØNJS beskrevet som følger: ”på ideelt grunnlag å formidle jazz og beslektede musikkformer primært i form av konserter, samt å spre kunnskap om og øke forståelsen og interessen for denne type musikk i fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold og Telemark.”

Virksomheten ved ØNJS har i stor grad vært knyttet til oppbygging av et klubbnettverk i Østlandsområdet. ØNJS har også et spesielt fokus på prosjekter rettet mot barn og unge. I tillegg er senteret involvert i driften av ensemblet Norske Store Orkester for jazz. Senteret produserer også noen egne konserter av mindre format.

ØNJS er i dag samlokalisert med jazzklubben Blå i Oslo. Bemanningen er for tiden en daglig leder i 100% stilling, samt en sivilarbeider.

Historien

1996: Forprosjekt

Arbeidet med utredning av planer for Østnorsk jazzsenter tok fart da årsmøtet i region 4 av daværende Norsk jazzforbund våren 1996 nedsatte en styringsgruppe bestående av styrets arbeidsutvalg, samt musiker Morten Halle. Det ble engasjert en utreder til arbeidet og opprettet en referansegruppe med representanter for Foreningen Norske Jazzmusikere, Oppland fylkeskommune, Oslo Jazzhus og Norsk jazzforbund. I følge mandatet skulle utredningsarbeidet munne ut i en

konkret plan for hvordan senteret kan etableres, organiseres og drives, faglig og administrativt på hovedarbeidsområdene:

- formidling
- opplæring
- informasjon og dokumentasjon
- støtte/servicefunksjoner

(Plan for etablering og drift av Østnorsk jazzsenter 1996)

Utredningen ble levert i september 1996 og er både grundig og ambisiøs på vegne av et fremtidig ØNJS. Senteret skal i følge planen være det viktigste produksjons- og kompetansesenteret for jazz på Østlandet med en rekke arbeidsoppgaver innenfor områdene ovenfor. Det slås imidlertid fast at den aller viktigste arbeidsoppgaven er formidlingssiden og profesjonalisering av denne. I forlengelsen av dette tenkes ØNJS å drive en profesjonell scene, samt å medvirke til etablering av et nett av arrangørsteder. ØNJS var tenkt å drive hovedscenen samt to biscener i egen regi med en samlet årlig produksjon på 200 konserter for hovedscenens vedkommende og 40 konserter for de to biscenene. Hovedscenen ble foreslått lagt til Oslo, mens biscenene var tenkt å ambulere for fire år av gangen mellom aktuelle spillesteder på større steder i regionen. Senterets andre primære oppgave på formidlingssiden var oppbygging av et fungerende arrangørnett i regionen.

ØNJS skulle imidlertid også arbeide med turnéproduksjon, musikkfaglig og organisatorisk opplæring i egen regi og i samarbeid med det offentlige undervisningssystemet og andre, informasjon og dokumentasjon av virksomheten i regionen, samt være støtte og servicefunksjon for det frivillige jazzliv. ØNJS skulle etter planen *ikke* drive med kultur- og musikkpolitisk interessearbeid.

Når det gjelder finansiering, gikk man inn for en knutepunktsmodell med 60% statlig og 40% regional finansiering. I tråd med ISIS-utredningen la man opp til offentlig støtte på over 10 millioner ved fullt utbygd senter.

For å trekke veksler på dugnadsinnsats ble det i likhet med for de andre sentrene lagt opp til en driftsmodell der dugnadselementet videreføres og der bare enkelte funksjoner profesjonaliseres. Fullt utbygd ser man for seg en bemanning på 4-5 personer i administrasjonen. En utfordring ved en slik driftsmodell vil i følge

planen være ”å forene den demokratiske tradisjonen med de frivilliges deltagelse ved bestemmelse av f.eks. program, med kravet til en profesjonell drift for øvrig.” (fra Plan for ØNJS, Sammendrag) Man ser imidlertid for seg at etablering av en ideell stiftelse, styrt av bevilgningsgivere (stat, fylkeskommune, kommune) samt jazzorganisasjonene vil imøtekomme denne balansegangen. De styrende organene var slik sett tenkt å legge rammer for driften, mens administrasjonen i samarbeid med klubbene sto for de daglige valg. I tillegg skulle et rådgivende programråd/kunstnerisk utvalg utarbeide retningslinjer for programpolitikken. Programrådet skulle ha representasjon fra styret, Foreningen Norske Jazzmusikere, samt hoved- og biseanene.

ØNJS forslås startet opp i 1997 med et brutto budsjett på over 4 millioner og en gradvis opptrapping til fullt utbygd senter i 2001.

1998-2001: Styrking av arrangørnettverk

Etableringen av Østnorsk jazzsenter skjedde i liten grad i overensstemmelse med ambisjonene i planen og var dessuten preget av dårlig finansiering (statlige tilskudd på kr 250.000/år pluss noen mindre beløp i prosjektstøtte). I strid med anbefalingene i plandokumentet endte man videre opp med en annen organisasjonsform enn de andre regionale sentrene, nemlig medlemsforening. Dette skyldtes at de opprinnelige vedtektene var en blanding av vedtekter for en stiftelse og vedtekter for en medlemsorganisasjon. Brønnøysund refuserte derfor søknaden om opprettelse av stiftelse fordi stiftelser ikke kan ha medlemmer. På det påfølgende årsmøtet ble ØNJSs medlemmer bedt om å stemme over nedleggelse av medlemsorganisasjonen for å tilrettelegge for opprettelsen av stiftelsen, men dette forslaget ble nedstemt og foreningen ble dermed dannet.

På grunn av usikkerhet knyttet til finansiering var driften av ØNJS prosjektorganisert i denne fasen. Bemanningen var en prosjektleder i full stilling. I mai 2001 ble administrasjonen styrket med en sivilarbeider.

En hovedoppgave for senteret fra starten av var å styrke det regionale arbeidet gjennom etablering av fylkessentre. I forlengelsen av dette arbeidet fikk man fylkeskommunale bidrag på totalt kr 240.000 i 1999, samt tilskudd fra vertskommunene i Fredrikstad, Tønsberg, Larvik, Kongsberg og Lillehammer. Samme år ble det arrangert til sammen 548 konserter av 21 jazzklubber og 6 festivaler på Østlandet. Det kan med andre ord synes som om selve etableringen av senteret i seg selv virket som en vitamininnsprøyting. Til sammenlikning regnet

man med 18 aktive klubber og fire festivaler, samt til sammen 442 konserter i regionen i planen for ØNJS (1996).

I 1999 bestemte ØNJS seg for å samlokalisere senteret med jazzklubben Blå, noe som i følge daværende leder virket veldig positivt inn på miljøet på senteret.

Både i år 2000 og 2001 ble det i følge årsmeldingen brukt mye ressurser på å opprettholde og vedlikeholde dialogen med bevilgende myndigheter. I år 2000 bevilget Norsk kulturråd kr 100.000 til et utviklingsprosjekt for unge utøvere. I år 2000 ble det jobbet spesielt med Oslo, og Oslo kommune bevilget i år 2001 for første gang midler til ØNJS (kr 200.000). I følge daværende daglig leder reddet dette driften av senteret.

I år 2000 var også Blå på nippet til å gå konkurs, og ØNJS gjorde en viktig jobb i forhold til å redde klubbens videre drift gjennom dialog med bevilgende myndigheter. Dette var medvirkende til at det kom et tilskudd til Blå fra Norsk kulturråd på kr 400.000. Året etter (2001) kom Blå inn på statsbudsjettet med en bevilgning på kr 500.000. Blå fremhever samarbeidet med ØNJS som godt og konstruktivt i denne perioden, og har også i ettertid brukt ØNJS som en kanal til offentlige myndigheter.

Samarbeidet med Norske Store Orkester for Jazz ble innledet i år 2000 og bandet fikk status som regionalt storband. Aktivitetsnivået lå på rundt 5 konserter i året.

Samme år ble de første storbandsøndagene for amatørmusikere arrangert på Blå. I år 2001 ble det arrangert 8 slike konserter.

Arbeidet med arrangørnettverket i regionen fortsatte også utover etableringen av fylkessentre, blant annet i form av et seminar for arrangørmiljøet på Østlandet. Våren 2000 tok ØNJ videre initiativ til en samordning av jazzmiljøene i Oslo og Akershus i det såkalte "Samarbeidsorganet for Oslo-jazzen - SOFO" og tilsvarende for Akershus - SOFA. I 2001 arrangerte SOFO-klubbene 510 konserter, SOFA-aktørene sto bak 99 konserter, klubbene i Østfold arrangerte 195 konserter og aktørene i de øvrige fylkene sto bak til sammen 246 konserter. Til sammen ble det i 2001 arrangert 1050 konserter (Kongsberg jazzfestival ikke medregnet), noe som er en økning på nesten 100 % i forhold til to år før.

Blant annet som en følge av manglende opptrapping av statsstøtten trakk Fredrikstad kommune og Østfold fylkeskommune tilbake støtten til senteret fra og

med år 2000. Bekymring for senterets usikre og manglende finansiering kommer til uttrykk i årsmeldingen for samme år, der det i innledningen står at ØNJS ”nå [må] konsolidere virksomheten inntil Kulturdepartementet tilfører senteret friske midler til drift.”

2002-2003: Økning i statlig finansiering

Også for Østnorsk jazzsenter var det en milepæl når statstilskuddene til jazzsentrene ble økt i 2002. Daglig leder ble som en følge av dette ansatt i fast stilling. Perioden var imidlertid som helhet preget av forholdsvis stort gjennomtrekk i denne stillingen, noe som blant annet må ses i sammenheng med misforholdet mellom oppgaver og ressurser.

Etter årsmøtet i 2002 ble det utarbeidet prosjektnotater for en satsning på profesjonelle utøvere, en satsning på barn og unge, samt en plan for økt samarbeid med fylkeskommunene. Profilen til senteret synes imidlertid i praksis ikke å være vesentlig endret og var også i disse årene preget av arbeid med klubbnettverket, samt prosjekter for barn og unge. Nye aktiviteter i 2002 var produksjonen ”Jazzå, er det julebarn” som var en produksjon for vokalkvartett og barnekor.

Også prosjekter som representerte *nye* virksomhetsområder ble imidlertid gjennomført, blant annet en turné med Nymark Collective som framførte et bestillingsverk av Kåre Nymark Jr. opprinnelig skrevet til Oslo jazzfestival. Samme år ble videre nettstedet for Oslo-jazzen (www.jazzinoslo.no) etablert. Det ble også arrangert 5 jazzlunsjer på Blå. I tillegg etablerte ØNJ preproduksjonslokaler for musikere.

Aktiviteten knyttet til Norske Store Orkester for Jazz var i 2002 to konserter under Sandvika Storbandfestival. I 2003 spilte orkesteret under Oslo Jazzfestival med Marilyn Mazur (halvparten av konserten var et nyskrevet bestillingsverk), samt under storbandfestivalen i Sandvika.

Regnskapene for 2003 viser noe svekkelse i den regionale finansieringen. Akershus fylkeskommune trakk tilbake sin støtte til senteret (kr 140.000) på grunn av kraftige kutt i kulturbudsjettene. Støtten hadde vært øremerket Norske Store Orkester for Jazz. Telemark fylkeskommune reduserte sin innsats med kr 20.000. Årsaken til nedgangen forklares som følger: ”... *Reduserte rammer fra Staten og pålegg fra Kommunal- og Regionaldepartementet gjør at TF må skjære ned på*

inneværende års budsjett med rundt 50 mill kroner.” (fra Telemark Fylkeskommunes svar på ØNJS søknad om støtte for 2003.)

Arrangørnettverket i regionen synes intakt i perioden med 30 klubber og sju festivaler. Imidlertid var konsertaktiviteten i regionen i 2003 noe lavere enn foregående år. Til sammen ble det arrangert rundt 900 konserter (jazzfestivalene ikke medregnet).

Virksomheten i dag

Mål, aktiviteter og samarbeid

Målet for Østnorsk jazzsenter er i dag formulert som følger: ”Østnorsk Jazzsenterets primære mål er å skape større interesse for jazzmusikk på Østlandet og legge tilrette for at jazzmusikk av høy kvalitet er tilgjengelig på scener som drives på et profesjonelt nivå for en størst mulig del av befolkningen i regionen.” (Årsmelding 2003) Målformuleringen avviker noe fra vedtektene, men sammenfaller i hovedtrekk med de generelle mål som tidligere har vært formulert for senteret. I årsmeldingen fremheves det at arbeid rettet mot barn og unge er en prioritert oppgave.

Senterets virksomhet rommer et vidt spekter av aktiviteter, hvorav de viktigste er:

Arrangørnettverket i regionen: Det er fremdeles en prioritert oppgave for ØNJS å jobbe for å bedre samarbeidet og kommunikasjonen mellom klubbene i regionen. Senteret yter klubbstøtte til de 30 klubbene, men støttebeløpet til hver klubb varierer sterkt. I de fylkene hvor ØNJS mottar fylkeskommunal støtte er beløpene større enn til klubbene i de fylkene hvor fylkeskommunen ikke bidrar. I 2003 fordelte ØNJS kr 36.000 av egne midler i klubbstøtte til hvert fylke.

Fylkeskommunale støttemidler kom i tillegg til dette beløpet. Prinsippet for utdeling av støtte til hver klubb er som følger: Den enkelte klubb mottar sin andel av de 36.000 kr til fylket fra ØNJS pluss en andel av eventuelle fylkeskommunale støttemidler. Dette gjør at for eksempel klubbene i Østfold mottar et langt mindre årlig beløp i klubbstøtte på grunn av manglende støtte fra Østfold fylke enn klubbene i Vestfold, hvor fylkeskommunen i 2003 gikk inn med kr 75.000. I 2003 var laveste utbetalte beløp i samlet klubbstøtte kr 8.000 (to klubber i Østfold mottok dette lave beløpet) og høyeste utbetalte beløp var kr 50.000. Fire klubber i Oslo mottok dette beløpet, nærmere bestemt Herr Nilsen, Kampen Jazz, New Orleans og Storbandforeningen som har overtatt storbandsøndagene på Blå. Blå

fikk kun kr 5.000 i støtte fra ØNJS. I tillegg får denne klubben rundt kr 60.000 i støtte fra Norsk jazzforum, samt den øremerkede statsstøtten.

Inklusive statsstøtten til Blå ble det utbetalt kr 1.214.000 i støtte til klubber og fylkessentre i 2003. For 2004 er den totale rammen 1,3 mill. kr.. Omfanget av aktiviteten var ca. 890 konserter som ble sett av ca. 79.000 publikummere. 500 av konsertene og 2/3 av publikummet (ca. 50.000) var i Oslo.¹³

ØNJS arrangerer fellesseminar for arrangørmiljøet annethvert år. I seminaret inngår kompetanseutvikling og opplæringstiltak med forelesere fra ulike instanser. I tillegg samarbeider senteret med Norsk jazzforum og Norsk Rockforbund om lokale/fylkesvise arrangørutviklingskurs.

Arbeid rettet mot barn og unge: Dette er som sagt Østnorsk jazzsinters hovedsatsingsområde. Viktige prosjekter er VGS-Jazz som har som mål å presentere jazzmusikk på høyt kvalitativt nivå for elever i den videregående skolen, samt bidra til å skape arbeidsmuligheter for profesjonelle jazzmusikere. 16 slike konserter ble arrangert i 2003. Turnéene gjøres i samarbeid med fylkeskommunene og/eller fylkeskommunale turnéorganisasjoner. ØNJS samarbeider også med fylkeskommunene om seminar tilbud rettet mot musikklinjene på videregående skoler.

ØNJS arrangerer videre en ungdomsmønstring for talenter i regionen, samt førjulsturnéen "Jazzå, er det julebarn?" med og for barn. Senteret samarbeider også med Østnorsk Storbandforening om seminar tilbud hovedsaklig rettet mot yngre utøvere. Ungdomsmønstringen var støttet av Oslo musikkråd.

Regionalt ensemble: Virksomheten knyttet til Norske Store Orkester for Jazz hadde i 2003 et omfang på to produksjoner (til sammen to konserter), delvis med nyskrevet materiale. Samarbeidspartnere var Oslo jazzfestival, Storbandfestivalen i Sandvika, Norsk musikkfond, Norsk jazzforum, Fond for utøvende kunstnere og Norsk kulturråd.

Støtte og service til regionens organiserte jazzliv: ØNJS driver nettstedet til SOFO-klubbene www.jazzinoslo.no. Senteret driver også med musikkpolitisk arbeid for klubbene i regionen og er kontaktkanal mot bevilgende myndigheter.

¹³ Kilder: daglig leder og Årsmelding 2003

ØNJS vil i 2004 utgi en bedriftsjazzkatalog hvor om lag 17 band blir presentert. Katalogen består av en CD og en presentasjonsfolder, og den skal distribueres til arrangement/event-ansvarlige i store og mellomstore bedrifter i regionen.

Preproduksjonslokaler: ØNJS samarbeider med Blå og AKKS om å tilby preproduksjonslokaler til utleie for regionens musikere. Utstyret er innkjøpt med støtte fra musikkverkstedordningen. Utleieaktiviteten har siden oppstarten høsten 2001 steget gradvis, og ligger nå i følge daglig leder på et godt nivå i forhold til kostnadsdekning.

Konserter i egen regi: ØNJS arrangerte fem jazzlunsjer på Bare Jazz i 2003. Jazzlunsjene opphørte i 2004 pga halvering av støtten fra Oslo kommune. Konserter i egen regi synes imidlertid ikke å være prioritert og gjøres bare i begrenset omfang.

Turnéproduksjon: ØNJS har inngått avtale med SNJS om å starte et samarbeid om miniturnéer i forbindelse med Vinterjazz 2005.

Workshops for utøvere: ØNJS har arrangert to seminarer (ett i 2002 og ett i 2004) for profesjonelle musikere i regionen i form av workshops eller mesterklasser med internasjonale musikere/komponister. Det skal gjennomføres to nye seminarer i 2005. Seminarene gjennomføres i samarbeid med de andre regionale jazzsentrene og utdanningsinstitusjoner som Norges musikkhøyskole, konservatoriene o.a..

Økonomi/finansiering

ØNJS er i dag samlokalisert med jazzklubben Blå i Oslo. Bemanningen er en daglig leder i 100% stilling, samt en sivilarbeider. I tillegg kommer mye frivillig innsats både sentralt (arbeidende styre) og lokalt.

Den historiske utviklingen i samlede driftsinntekter, statstilskudd og regionale tilskudd til senteret går fram av følgende figur:

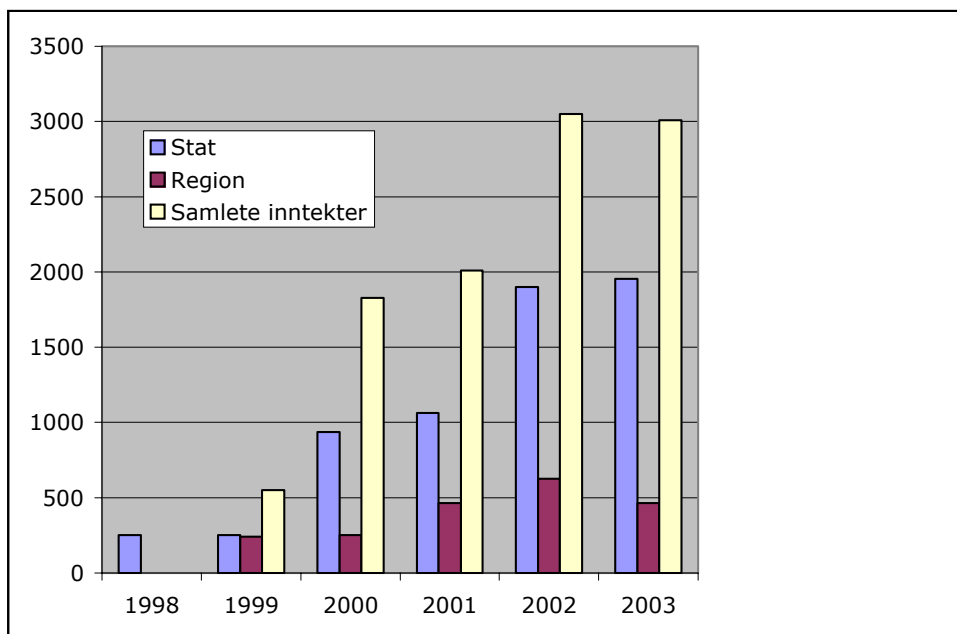

Fig 7. Statstilskudd, regionale tilskudd og samlede inntekter for ØNJS i perioden 1998-2003¹⁴

Samlete driftsinntekter for ØNJS var i 2003 ca. 3 mill. kr. Av dette var 1,96 mill. kr. statstilskudd over post 74 og 0,46 mill. kr. regionale tilskudd. 0,5 mill. kr av statstilskuddet var øremerket jazzklubben Blå.

¹⁴ Statstilskudd inkluderer tilskudd fra departementet og Norsk kulturråd øremerket Blå, samt driftstilskudd fra Norsk jazzforum i årene 1999-2001.

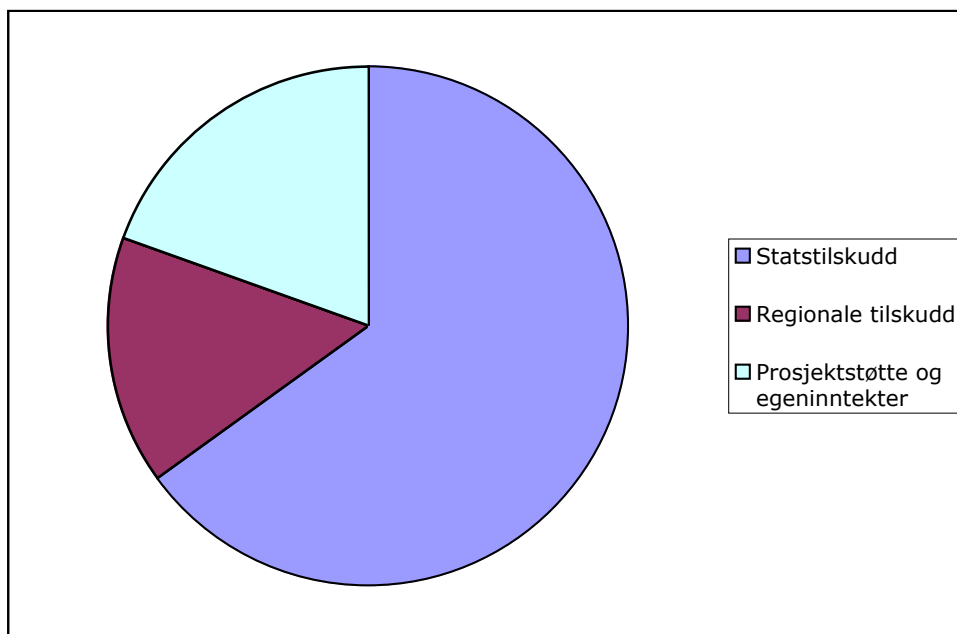

Fig 8. Fordeling av driftsinntekter for ØNJS i 2003.

På kostnadssiden ble det i 2003 overført kr 505.000 til den regionale hovedscenen i form av driftstilskudd, samt kr 200.000 i støtte til de andre SOFO-klubbene. Videre ble det overført 509.000 kr i driftsstøtte til klubbene i regionen (utenom Oslo). Til sammen ble ca. 1,34 mill. kr. viderefordelt til klubber og festivaler i 2003. Lønn og honorarer til musikere utgjorde rundt 547.000 kr. Samlete prosjektutgifter var 753.000. Herav utgjorde prosjekter for barn og unge kr 330.000. Lønn og sosiale kostnader for daglig leder utgjorde ca. kr. 441.000., mens andre driftskostnader knyttet til administrasjon beløp seg til ca. 412.000 kr.¹⁵

¹⁵ Kilde: daglig leder.

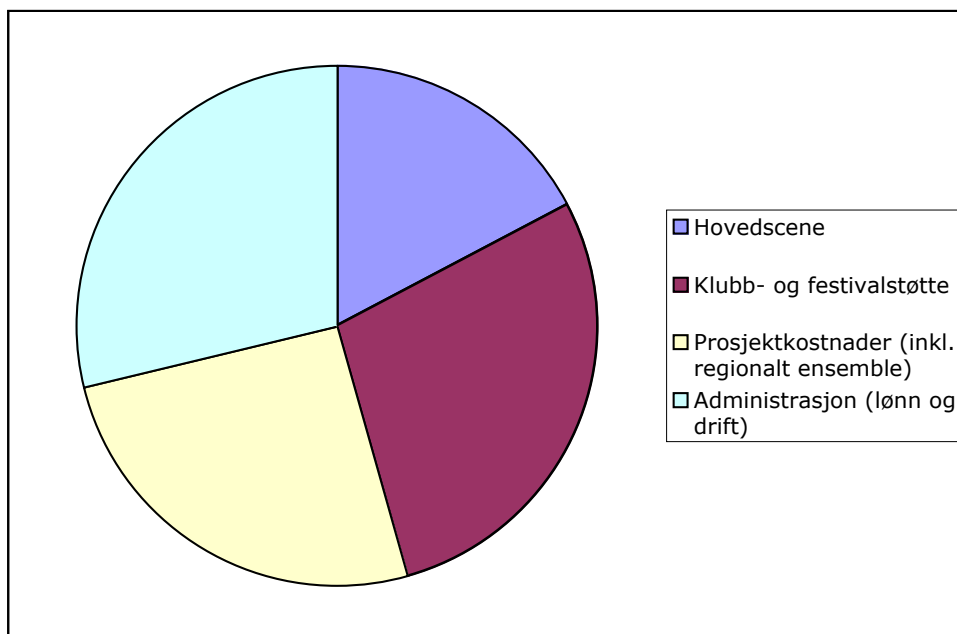

Fig 9. Fordeling av kostnader ved ØNJS i 2003.

Arbeidsbudsjettet for 2004 viser samlede inntekter på ca. 2,45 mill. kr.

Strategi og framtidsplaner

Ifølge handlingsplan for Østnorsk jazzsenter for perioden mai 2004 til april 2006 er satsningsområdene for Østnorsk jazzsenter framover:

- å styrke arbeidet for og med profesjonelle jazzmusikere

ØNJS skal blant annet jobbe for å bedre arbeidsvilkårene for regionens musikere. Kunstnerisk utvalg skal være styrets rådgivere i saker som angår profesjonelle utøvere.

- jazzformidling til barn og unge

Det skal utarbeides en egen plan for dette satsningsområdet.

- dialog og samarbeid med fylkeskommunene

Kontakten mellom ØNJS, fylkeskommunene og vertskommunene skal opprettes og videreutvikles. Administrasjonen skal jobbe for at alle regionens fylker har velfungerende fylkesledd og koordinere og bistå det daglige arbeidet på fylkessentrene. Det skal også utarbeides en egen plan for fylkessatsningen.

- storband

ØNJS skal medvirke til at det arrangeres opplæringsvirksomhet for fritidsmusikklivet. Denne skal i første omgang rettes inn mot medlemmene. Senteret skal bidra til å styrke storbandenes funksjon som rekrutterings- og opplæringssted for jazzmusikere.

- arrangørnett i regionen

Det skal utarbeides en strategi for utvikling av arrangørnett for formidling av jazzmusikk, både med hensyn til fylkessentrene og øvrige arrangører i regionen. Arbeidet skal legge vekt på opprustning av klubbscenene gjennom kurs og seminarer.

- samarbeid med Norsk jazzforum

Under dette punktet nevnes det blant annet samarbeid om klubbstøtte, musikkpolitisk arbeid, musikerstipender, prosjektfinansiering, samlokalisering og IKT, turnévirsomhet, samt nasjonal scene og senterets scene.

- synliggjøring av Østnorsk jazzsenter og jazz i media

Det skal blant annet opprettes et eget næringsutvalg som skal arbeide med å komme i dialog med næringslivet for å diskutere samarbeidsmuligheter rundt formidling av jazzmusikk.

Sammenfatning/Vurdering

I forhold til målsetningene i planen for etablering av ØNJS har senteret kommet et langt stykke på vei i sitt arbeid med å styrke klubbnettverket på Østlandet. Antallet jazzklubber i regionen har økt fra 21 (1999) til 30 i den perioden ØNJS har vært i virksomhet. Videre var antallet konserter i 2002 mer enn det dobbelte enn hva som var tilfelle når senteret ble etablert.

Når det gjelder den andre siden av hovedambisjonen i planen, drift av hovedscene samt to biscener, har senteret ikke realisert dette. ØNJS har imidlertid støttet opp under klubbene i Oslo ved å ta initiativet til samarbeidsorganet SOFO, samt at de har fungert som klubbenes forlengete arm i retning offentlige bevilgende myndigheter. Dette synes særlig å gjelde Blå.

Når det gjelder oppgaver vedrørende turnéproduksjon og formidling, har ØNJS bare i noen grad drevet med slik virksomhet. Formidlingsprosjektene har i stor grad vært rettet mot barn og unge, da ØNJS har satset bevisst på dette og har gjennomført flere gode prosjekter rettet mot denne målgruppen.

Senteret har slik sett også drevet med både noe musikkfaglig og noe organisatorisk (arrangørseminarer) opplæring i egen regi. Senteret har videre drevet informasjon og dokumentasjon av virksomheten i regionen og vært støtte og servicefunksjon for det frivillige jazzliv.

I tillegg til prioriterte oppgaver i planen har ØNJS også drevet med virksomhet som ikke var prioritert i planen, blant annet kultur- og musikkpolitisk interessearbeid, samt regionalt ensemble.

Når det gjelder finansiering, har ØNJS etter hvert jobbet godt mot regionale myndigheter utenfor Oslo. Fordelingen mellom fylke og stat var i år 2002 når de fylkeskommunale tilskuddene var på sitt beste, 75% statlig og 25% regionalt tilskudd, noe som for eksempel tilsvarer fordelingen i Midt-Norge. Den lave innsatsen fra Oslo kommune er slående, men denne må sees i sammenheng med det generelle problemet som knytter seg til mangelen på regional innsats på kulturfeltet i Oslo, der situasjonen er preget av at Oslo kommune stadig skyver de statlige institusjonene foran seg.¹ Slik situasjonen har vært og er i Oslo kommune, er det med andre ord lite trolig at ØNJS får med seg Oslo kommune på et forpliktende langsiktig samarbeid om finansiering. Tilskuddet fra Oslo kommune ble til orientering redusert fra kr 200.000 til kr 100.000 for 2004.

ØNJS skriver i sin egevaluering: "Østnorsk jazzsenter har i stor utstrekning definert realistiske mål som er mulig å nå innen senterets ressursrammer, men målene som er definert i det rapport- og planverket som senteret er etablert på bakgrunn av, er på ingen måte nådd pr. i dag." Når det gjelder det siste punktet, er det ingen tvil om at ØNJS aldri har blitt tilført de ressurser som var nødvendige for å nå målene slik de er formulert i forprosjektet. Det er uten tvil et gjennomgående problem at senteret er sterkt underdimensjonert ressursmessig.

Når det gjelder det første punktet, om ØNJS har greid å nå de målene de selv har satt seg gitt senterets begrensede ressurser, så kan det også diskuteres. ØNJS har valgt å satse på et bredt spekter av aktiviteter, og man kan sette spørsmålstegn ved om det er mulig å arbeide på så mange felter på en regningsvarende måte med de ressurser senteret har hatt til rådighet.

Også satsningen på det regionale ensemblet Norske Store Orkester for Jazz aktualiserer spørsmålet om hvorvidt ØNJS burde ha prioritert strengere. Drift av et større regionalt ensemble er i lys av senterets rammer et meget ambisiøst prosjekt for ØNJS. Dette regionale ensemblet har kanskje dessuten aldri fått det nivået og den kunstneriske dimensjonen som man kunne forvente av et regionalt ensemble for Øst-Norge. Ensemblet har for eksempel aldri fått ensemblestøtte fra Norsk kulturråd. Dette kunne kanskje forklares som resultat av en vridning i Norsk kulturråds tildeling på ensemblefeltet i tråd med gjeldende ”smakshierarki” på jazzfeltet (se også diskusjon i innledning). Uavhengig av dette er det imidlertid slående at det har vært andre større ensembler med basis i Øst-Norge som har vært atskillig mer profilerte i den aktuelle perioden, både kunstnerisk og i offentligheten. Ophelia Ragtime Orchestra, Magnetic North Orchestra, Geir Lysne Listening Ensemble og Jaga Jazzist er noen eksempler. I lys av dette og tatt i betraktning hvor arbeids- og kostnadskrevende det er å drive et slikt ensemble, kan man derfor stille spørsmål ved om satsingen på Norske Store har vært riktig prioritering av ØNJS.

Også handlingsplanen for kommende styreperiode er omfattende og kan peke i retning av manglende evne til å avgrense senterets oppgaver på en slik måte at oppgavene kan bli løst innenfor de ressursmessige rammene som senteret har. Dette kan igjen ha sammenheng med at senteret er organisert som en medlemsforening.

Når dette er sagt, må det imidlertid igjen understrekes at senteret på mange måter har en umulig oppgave, i det det er tenkt å betjene åtte av landets tettest befolkete fylker, både hva gjelder potensielle publikummere og profesjonelle jazzmusikere. Selv med en sterk innsnevring av oppgaver er det derfor lite trolig at ØNJS hadde vært i stand til å dekke sitt enorme nedslagsfelt på en tilfredsstillende måte.

En side ved dagens misforhold mellom ressurser på den ene siden og bredden i oppgaver samt størrelsen på nedslagsfeltet på den andre er at en uforholdsmessig stor del av innsatsen går med til å holde organisasjonen samlet og i live. ØNJS sier selv at de har brukt mye energi på å jobbe med organisasjonen og få perifere medlemmer til å identifisere seg med fellesskapet. En positiv side av dette er at Østnorsk jazzsenter alt i alt framstår som et ressurs- og kompetansesenter for *helt* regionen. Man har med andre ord greid å demme opp for faren for at ØNJS skulle bli et Oslo-anliggende, en fare som ble påpekt allerede i plandokumentet.

Samtidig er det et problem at selve regionstankegangen fungerer dårlig i forhold til det profesjonelle jazzmiljøet i Oslo, som i liten grad synes å identifisere seg med det regionale senteret. Problemene knyttet til Oslo og virkemiddelstrukturen for jazz på Østlandet ble også omtalt i Norsk jazzforums oppfølgingsutredning ”System eller improvisasjon? Norsk jazzforum og regionale jazzsentra fem år etter.” (Norsk jazzforum 2001) der man skriver at det ”å få orden på jazzstrukturen på Austlandet, og særleg i Oslo-området, er kanskje den største *organisatoriske* utfordringen for jazzmiljøet i tida framover.” (s.18) I forhold til det profesjonelle jazzlivet i Oslo og organisasjonsstrukturen på Østlandet har det skjedd lite nytt siden denne utredningen. Her ligger det fremdeles store, uløste oppgaver og venter. Disse kommer vi tilbake til i et eget punkt. Dersom senteret skal spille en aktiv rolle i forhold til disse, for eks. knyttet til en mulig etablering av en nasjonal hovedscene, er det imidlertid tvilsomt om senterets organisasjonsform er hensiktsmessig. Trolig bør senteret omgjøres til stiftelse og ledes av et profesjonelt styre. Dersom senteret skal spille en aktiv rolle i etableringen av en nasjonal hovedscene i Oslo, er det videre et problem at ØNJS ikke har vært involvert i profesjonell scenedrift av større format.

SØRNORSK JAZZSENTER

Sørnorsk jazzsenter (SNJS) ble etablert i 1998. Senteret er organisert som en stiftelse med formål ”å arrangere konserter som er forankret i jazz og beslektete musikkformer. I tillegg skal stiftelsen ivareta Norsk jazzforums regionoppgaver i region 5, også i form av ulike pedagogiske tiltak og turnéformidling. Stiftelsen skal fremme, og delta i, utvikling av musikere/miljø som arbeider med jazz og beslektete musikkformer, med henblikk på å øke interessen for slik musikk og skape attraktive miljøer for opprettholdelse og utvikling av musikalske kvaliteter.” (Vedtekter for stiftelsen Sørnorsk jazzsenter)

SNJS kom inn på statsbudsjettet som en del av den såkalte jazzpakken i 2002. Senteret mottok i 2003 kr 515.000 i statstilskudd over post 74. Totale driftsinntekter var samme år på rundt kr 650.000. Sørnorsk jazzsenter omfatter fylkene Aust-Agder og Vest-Agder.

Aktiviteten ved SNJS har i stor grad vært knyttet til oppbygging av et klubbnettverk i sørlandsregionen, drift av Agder ungdomsstorband, og støtte til festivaler. Etter hvert har SNJS også satset på rytmisk sommerskole for unge utøvere, samt noe konsertformidling i egen regi. I dag er det 6 jazzklubber, 5 jazzfestivaler og 10 storband i regionen.

SNJS kjøper administrative tjenester av Aust-Agder musikkråd. Dette omfatter daglig ledelse tilsvarende en 40% stilling. Dette innebærer at administrasjonen for tiden er lokalisert i Arendal.

Historien

1998: Forprosjekt

Initiativet til arbeidet med å opprette et eget regionsenter for Sør-Norge kom fra miljøet rundt Kristiansand jazzklubb og den rytmiske linjen på Agder musikkonservatorium. Saken ble diskutert på jazzklubbens årsmøte i januar 1998, og det ble nedsatt en arbeidsgruppe bestående av representanter for de tre eksisterende jazzklubbene i Agder-fylkene (Kristiansand, Mandal og Flekkefjord), konservatoriemiljøet i Kristiansand, Vest-Agder sang og musikkråd, samt musikermiljøet i Kristiansand. Også Erling Johansen i Norsk jazzforbund, som selv kommer fra Kristiansand, var engasjert i arbeidet med å få fram et senter på

Sørlandet. En viktig drivkraft i arbeidet var de positive erfaringene man hadde med etablering av regionsentre i andre deler av landet.

Forprosjektet ble utført på ulønnet basis. Gruppen hadde jevnlige møter utover i 1998. I mai samme år forelå et foreløpig plandokument. Der er senterets arbeidsområder avgrenset som følger:

- formidling, herunder etablering av sentral scene med 40-50 produksjoner årlig, samt to biscener. Kristiansand jazzklubb var tiltenkt rollen som teknisk arrangør på den sentrale scenen, Vaskeriet i Kristiansand. Under punktet legges turnéformidling det på den ene siden vekt på at det må finnes et nettverk av spillesteder, på den andre at man skal koordinere et tilbud til disse.
- informasjon og dokumentasjon
- opplæring, herunder workshops og etterutdanning av musikere, arrangør opplæring, tiltak rettet mot storband og seminarer for unge utøvere
- turnéproduksjon (se punktet om formidling)
- samarbeid med øvrige musikkformer. Dette var særlig aktuelt i Kristiansand fordi Vaskeriet var en Norgesnett-scene.

Senteret ble foreslått lokalisert i Kristiansand i samme lokaler som Norsk musikkråd, Vest-Agder og flere andre musikkorganisasjoner, vegg i vegg med Agder Musikkonservatorium og Kristiansand komm. musikk-skole. Fullt utbygd skulle senteret ha en administrasjon på 2 fast ansatte samt 2 sivilarbeidere.

Organisasjonsformen skulle være en stiftelse med et styre bestående av fylkeskommunale og kommunale representanter, samt en representant for Norsk jazzforum, en lokal arrangør, en lokal utøver samt en av utdanningsinstitusjonene. Det geografiske nedslagsfeltet skulle være de to Agder-fylkene, men det åpnes også opp for at senteret kan betjene Telemark. Finansieringen var tenkt etter knutepunktmodellen med en 60/40-fordeling mellom stat og region.

Det ble i den foreløpige planen lagt opp til videre planarbeid med utarbeiding av et endelig forprosjekt som mål. Dette ble imidlertid aldri gjennomført.

1999-2001: Tiden fram til statsstøtte

Senteret ble stiftet i mars 1999 av Arendal storband, Aust-Agder musikkråd, Flekkefjord jazzklubb, Kristiansand jazzklubb, Mandal jazzklubb, samt Norsk musikkråd Vest-Agder. Styret er senere blitt supplert med representanter for Arendal jazzklubb og utøvende jazzmusikere.

Norsk jazzforum, Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune støttet senteret økonomisk fra oppstarten. Aust-Agder fylkeskommune viste derimot liten interesse i denne fasen. På grunn av manglende dokumentasjon fra senterets første driftsår er det vanskelig å presentere nøyaktige tall for støtten i de første årene. Driftsstøtten fra Norsk jazzforbund var imidlertid på kr 50000, Vest-Agder fylkeskommune bevilget kr 25000 første driftsår og Kristiansand kommune ga tilsagn om arrangementsstøtte.

Hovedprioritet i den første tiden var å støtte opp om de eksisterende jazzklubbene, samt å bidra til at det ble etablert flere klubber i regionen. Det var også et mål å kartlegge virksomheten til klubbene, for eks. hvilke dager som var aktuelle konsertdager med tanke på å samordne aktiviteter, samt å få en oversikt over musikere, storband m.v. Man skulle også jobbe med å utrede relevant pedagogisk virksomhet. Den første tiden bar imidlertid noe preg av at daværende daglig leder, som ikke hadde bakgrunn fra jazzmiljøet, måtte bruke tid og ressurser på å opparbeide seg et nettverk og kontakter. Alt i alt gikk mye ressurser til administrasjon i denne fasen.

I følge årsmeldingen for 2001 var det ved starten av året usikkert om en fremtidig drift ville være mulig. Den økonomiske plattformen var for dårlig, og det hadde vist seg vanskelig å etablere en solid og profesjonell administrasjon. Styret i SNJS vedtok derfor å etablere samarbeid med Norsk musikkråd Vest-Agder. I mars 2001 ble det kontraktsfestet at SNJS skulle kjøpe administrative tjenester av sistnevnte, blant annet daglig ledelse.

Hovedpunkter i arbeidet som skulle utføres utover grunnleggende administrative funksjoner som regnskapsførsel og rapportering til styret var:

- rekruttering av unge talenter/Agder ungdomsstorband

Storbandet var tidligere drevet av Norsk musikkråd Vest Agder, men ble nå overflyttet til SNJS.

- nettverksbygging i det rytmiske miljøet

Dette arbeidet kom lengst i Kristiansand og var blant annet medvirkende til at by:Larm 2002 ble lagt til Kristiansand. RAVE (Rytmiske Artister Vest-Agder) som var samlokalisert med jazzsenteret i Kristiansand, gjorde videre en del arbeid for jazzsenteret i 2001/2002. Med dette fikk jazzsenteret også indirekte støtte fra Kristiansand kommune i disse årene.

- utvikling av en regional hovedscene

Vaskeriet ble åpnet for konserter under by:Larm 2002 med etableringstilskudd fra Kristiansand kommune (kr 600.000) og 2 millioner i utstyr over Norgesnettordningen, samt kr 200.000 fra Musikkverkstedordningen. Vaskeriet gikk imidlertid konkurs etter kort tids drift og virksomheten til Kristiansand jazzklubb ble flyttet til diverse andre utesteder i byen.

- utvikling av jazzklubbene

Det var i 2001 4 jazzklubber i Vest-Agder, samt noen frittstående arrangører i Aust-Agder. SNJS samordnet klubbenes virksomhet med hensyn til programlegging etc.. Man utarbeidet også en plan over teknisk utstyr med tanke på å bedre ressursutnyttelsen og hjelpe klubbene til å ruste opp på utstyrssiden og søke finansiering gjennom tilskudd fra Musikkverkstedordningen.

Som et ledd i å bedre publikumsinteressen ble det også tatt initiativ til å samordne opplysninger om arrangementer på en webside. Denne ble etablert, men er ikke blitt fulgt opp.

2002-2003: Ny aktivitet og økt aktivitet

SNJS kom inn på statsbudsjettet i 2002 (kap 320, post 74) som en del av styrkingen av den statlige finansieringen av de regionale jazzsentrene.

Virksomheten var også i denne perioden konsentrert rundt Agder ungdomsstorband og utvikling av eksisterende og nye klubber. På grunn av bedringen i finansieringen var det nå mulig for SNJS å gi økonomisk støtte til klubbene. Til sammen ble ca. kr 190.000 overført i klubbstøtte i 2002. Dette førte igjen til at klubbene kunne ta i mot artister som en ellers ikke ville hatt råd til å honorere, noe

som igjen førte til større publikumsinteresse for klubbene. I 2003 var samlet publikum ca. 4800.¹⁶

I år 2002 ble det etablert en ny jazzklubb i Arendal, og totalt arrangerte de fem klubbene i regionen ca. 50 konserter dette året. I 2003 ble ytterligere en ny jazzklubb etablert i Risør. I tillegg ga SNJS støtte til fem festivaler.

Nye aktiviteter i denne perioden var rytmisk sommerskole for unge utøvere i Kristiansand, samt miniturnéer til klubbene i regionen i regi av SNJS.

Administrasjonen for SNJS ble sommeren 2003 flyttet til Arendal da nåværende daglig leder (40%) også er ansatt i Aust-Agder musikkråd. Endringene i medlemsmassen til Norsk musikkråd de siste årene har tilsynelatende ikke gått negativt utover SNJSs arbeid. At SNJS ble lagt til Arendal gjorde imidlertid at Aust-Agder musikkråd slapp å nedbemanne. Senterets administrasjon ble imidlertid ikke flyttet pga dette, men fordi daværende daglig leder for SNJS skulle slutte i sin stilling i Norsk musikkråd Vest-Agder.

Virksomheten i dag

Mål, aktiviteter og samarbeid

Målene for SNJS er de samme i dag som ved oppstart, men arbeidsoppgavene er flere og mer omfattende. Virksomheten i dag er konsentrert rundt følgende:

Arrangørnettverk og konsertstøtte: I dag er det 6 jazzklubber i regionen og de arrangerer rundt 70 konserter i året. Antall publikum var i 2003 til sammen rundt 4800. I tillegg kommer de fem festivalene. Det ble overført rundt 100.000 kroner i konsertstøtte og kr 60.000 i festivalstøtte for 2003. Prinsippet for tildeling til klubbene er kr 5000 i grunnstøtte pr. klubb samt kr. 1000 i støtte pr konsert.

Miniturnéer: Satsingen på miniturnéer fortsetter. I 2003 ble det gjennomført to slike turnéer (Come Shine og The Sinatra Songbook) på fire jazzklubber i regionen. SNJS organiserer turnéene og tar mesteparten av utgiftene. Klubbene betaler kun en egenandel på kr 5000.

Agder ungdomsstorband: Storbandet har fire samlinger i året og har også spilt konserter på Kristiansand jazzklubb og under festivalen Påskejazz. Bandet drives

¹⁶ Kilde: Arrangørens rapportering til Norsk jazzforum.

med tilskudd fra Musikkverkstedordningen, Norsk kulturråd, Norsk musikkråd Vest-Agder, foruten SNJS. Budsjettet er på kr 60-80.000 pr. år hvorav ca. kr 20.000 kommer fra SNJS.

Rytmask sommerskole: Den rytmiske sommerskolen er et dagtilbud som retter seg mot ungdom og unge utøvere som ennå ikke er dyktige nok til å komme med på Norsk jazzforums årlige sommerkurs i Søgne. Ordningen er finansiert av Musikkverkstedordningen, Norsk musikkråd Vest-Agder og SNJS.

Økonomi/finansiering

Administrasjonen for SNJS er i dag lokalisert i Arendal. Bemanningen er daglig leder i 40% stilling. Nåværende daglig leder er også ansatt i Aust-Agder musikkråd (60%).

Den historiske utviklingen i samlede driftsinntekter, statstilskudd og regionale tilskudd til senteret går fram av følgende figur:

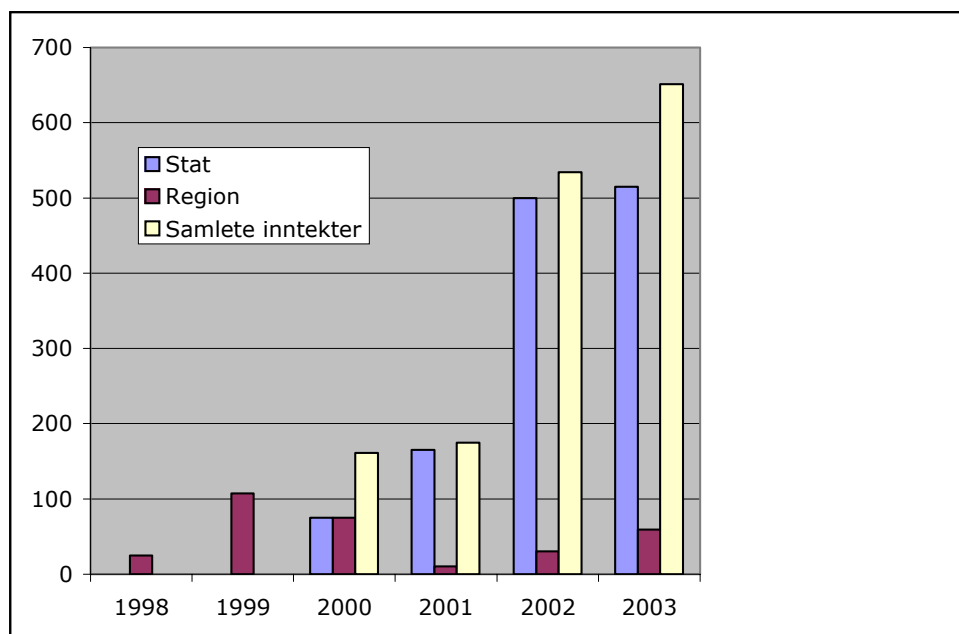

Fig 10. Statstilskudd, regionale tilskudd og samlede inntekter for SNJS i perioden 1998-2003¹⁷

¹⁷ Statstilskudd inkluderer driftstilskudd fra Norsk jazzforum i årene 2000-2001. Det mangler regnskapstall for 1998 og 1999.

Samlete driftsinntekter for SNJS var i 2003 drøyt 650.000 kr. Av dette var 515.000 kr. statstilskudd og ca. 60.000 kr. regionale tilskudd. I tillegg kommer diverse prosjektstøtte, egeninntekter og klubbenes andel av miniturnéer på til sammen kr. 75000.

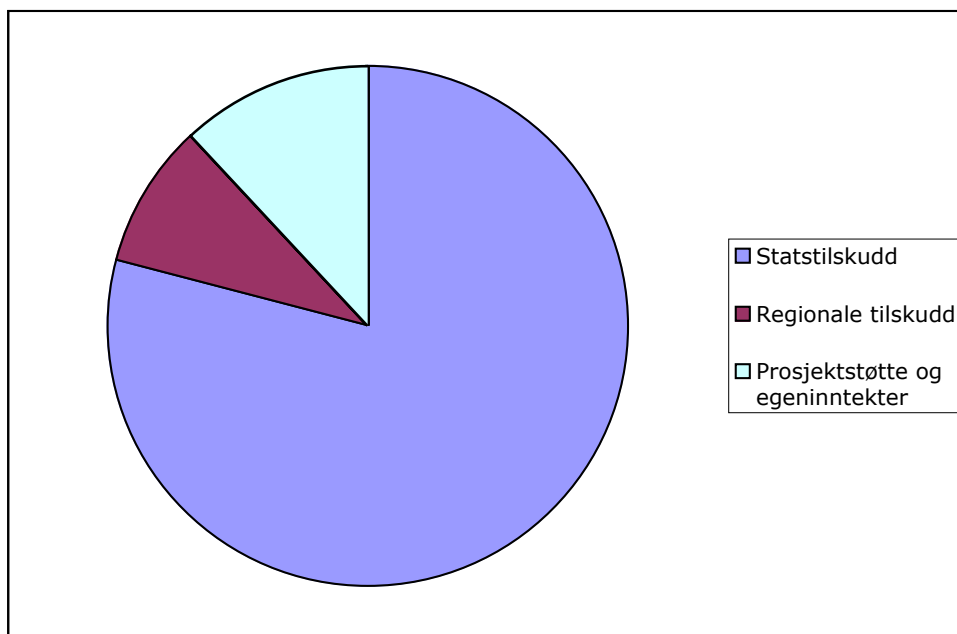

Fig 11. Fordeling av driftsinntekter for SNJS i 2003.

På kostnadssiden ble det i 2003 overført 160.000 kr i støtte til klubber og festivaler i regionen. Samlete prosjektutgifter kan anslås til ca. 190.000 kr, hvorav lønn og honorarer til musikere på miniturnéer utgjorde rundt 140.000 kr, reise/opphold kr 23.000 og instruktørhonorar kr 27.000. Kjøp av administrative tjenester og andre driftskostnader beløp seg til ca. kr 300.000.

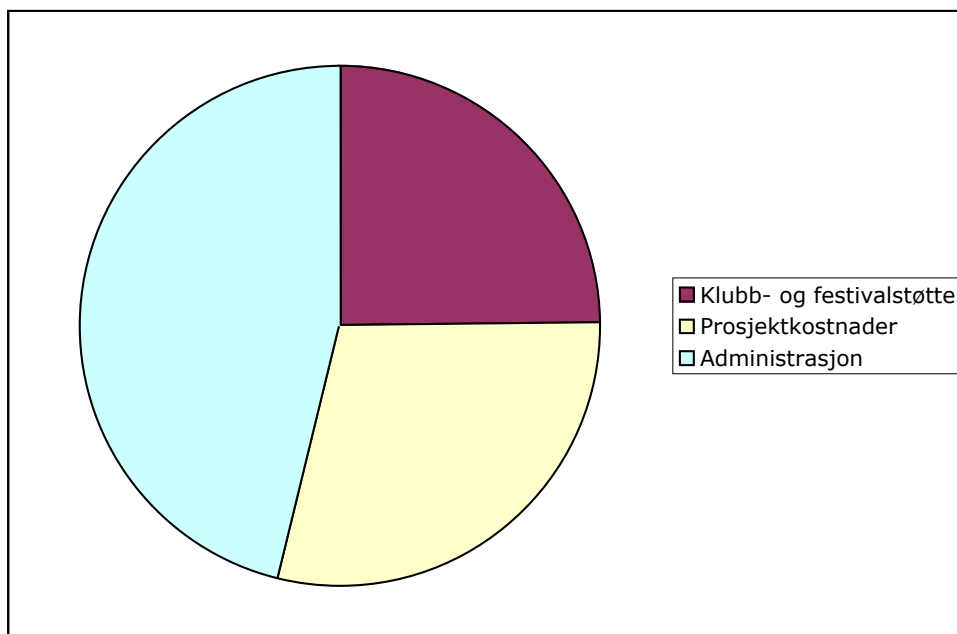

Fig 12. Fordeling av kostnader ved SNJS i 2003.

Arbeidsbudsjettet for 2004 viser samlede inntekter på drøyt 700.000 kr. Aust-Agder fylkeskommune bevilget for første gang støtte til senteret i 2004 med kr 25.000. I tillegg kom kr 10.000 i støtte til Agder Ungdomsstorband.

Strategi og framtidsplaner

I følge egnevalueringen er hovedutfordringene for Sørnorsk jazzsenter i framtiden - i tråd med prioriteringene for Norsk jazzforum - å profesjonalisere scenene og klubbene. Profesjonaliseringen må i følge SNJS gjøres på to plan

- tilførsel av ny kompetanse i form av kurs og opplæring
- utnytte synergier og sørge for at kompetansen som enkeltledd (festivalene og klubbene) besitter, deles

Deres framtidvisjon er å komme i mål i forhold til plandokumentene, å få trygge økonomiske rammer som er forutsigbare over tid, samt at SNJS får status som knutepunktsinstitusjon.

Et av de spørsmål som SNJS ønsker å få avklart er dessuten hvilket geografisk nedslagsfelt senteret skal ha i framtiden. Styret i SNJS har foreløpig ingen hast med å arbeide for en utvidelse østover. De hevder videre at det trolig har hatt sine

fordeler å være små i oppbyggingsfasen, men at spørsmålet bør opp og få en avklaring i løpet av 2005.

Sammenfatning og vurdering

I de første årene hadde senteret så små ressurser at mye arbeid måtte gjøres på dugnad av styret. De midlene som ble tilført senteret synes videre i liten grad å ha gått til utadrettet virksomhet, men snarere til det man kunne karakterisere som organisasjonens ”selvopprettholdelse”. Dette medførte at man måtte redusere ambisjonsnivået betraktelig.

Etter at SNJS fikk statstilskudd i 2002 synes imidlertid SNJS å ha fått mye ut av lite. Flere aktører fremhever senterets betydning for jazzlivet i regionen og peker på revitaliseringen av eksisterende klubber i regionen, nyetableringen av to klubber i Aust-Agder, samt etablering av samarbeid mellom arrangørene som viktige bidrag til regionens jazzliv. SNJS har videre et godt tilbud til ungdom gjennom Agder ungdomsstorband og den rytmiske sommerskolen. Senteret har også økt tilfanget av konserter i regionen gjennom miniturnéene.

I forhold til plandokumentet er det imidlertid mange oppgaver som ikke er blitt løst. Dette knytter seg kanskje først og fremst til målet om å etablere en profesjonell hovedscene for jazz på Sørlandet. Når det gjelder profesjonelt regionalt ensemble, har SNJS så langt ikke hatt ambisjoner om dette, og det har også vært langt utenfor økonomisk rekkevidde.

I forhold til de andre regionsentrene har Sørnorsk jazzsenter både i ambisjoner, geografisk nedslagsfelt og økonomi vært beskjedent. Dette har medført nærhet til aktørene og god kunnskap om lokale forhold og behov. Flere aktører framhever nettopp senterets beskjedne størrelse som en viktig forutsetning for at senteret har fått til mye de siste årene. Samtidig blir det også hevdet at Sørnorsk jazzsenter nå ville tjene på å bli større. Telemark er det fylket som Sørnorsk jazzsenter selv mest åpenbart tenker inn i en utvidet region Sør-Norge og var for øvrig også det fylket som var nevnt som en mulig utvidelse i plandokumentet. Dersom regionen skal utvides ytterligere tyder undersøkelsene så langt på at det er mer nærliggende å tenke i retning av Vestfold enn Buskerud.

Det har ikke vært anledning til å forfølge disse spørsmålene til bunns innenfor rammene av denne evalueringen. Regionsinndelingen i Øst- og Sør-Norge er imidlertid preget av ubalanse, og det er også andre forhold som peker i retning av

at det bør skje en mer grundig gjennomgang av regionsinndelingen i det området som i dag dekkes av ØNJS og SNJS. Ikke minst må en ny regionsinndeling ses i sammenheng med de utfordringer som knytter seg til situasjonen i Oslo (se eget kapittel).

SPESIALISERING OG ARBEIDSDELING

Beskrivelsen av de forskjellige sentrene aktualiserer behovet for å se nærmere på arbeidsdelingen mellom sentrene og paraplyorganisasjonen Norsk jazzforum, samt å diskutere tendenser til spesialisering og mulig fremtidig arbeidsdeling sentrene i mellom. Også i kulturmeldingen (St.melding nr. 48. *Kulturpolitikk fram mot 2014*) nevnes dette som en utfordring: ”Ei viktig utfordring er å fordela arbeidsoppgåvene mellom jazzsentra og å samordna dei ulike tiltaka betre der det ligg til rette for det. Dette vil vera ein viktig føresetnad for å vidareutvikla og styrkja dei regionale jazzsentra og arrangørnettverket.” (s. 133)

I det følgende vil vi først kort presentere eksisterende spesialisering og arbeidsdeling regionsentrene i mellom, for så å drøfte mulige fremtidige løsninger. Deretter følger en kort drøfting av forholdet mellom Norsk jazzforum og det regionale nivået på noen utvalgte områder. Til slutt følger noen korte merknader vedrørende potensialet for samarbeid med andre sjangere.

Regionsentrene i mellom

For alle sentrene har arbeidet med å profesjonalisere og utvikle arrangørnettverket i regionen vært viktig. Dette har vært en kjerneoppgave for alle sentrene og er et område der hvert senter må arbeide i forhold til sin region med utgangspunkt i de lokale ressurser og lokale begrensninger dette innebærer. Nettopp denne kunnskapen knyttet til lokale forhold synes å være avgjørende for om sentrene treffer med sine virkemidler og har vært en forutsetning for at sentrene synes å ha fått mye ut av lite.

Noen av sentrene, særlig Midtnorsk og Vestnorsk, har videre lagt ned mye ressurser i arbeidet med den regionale hovedscenen.

Også i fremtiden er dette oppgaver som må løses av hvert senter i sin region. Også i de regionene som i dag ikke legger ned mye ressurser i en hovedscene bør dette bli en prioritert oppgave i fremtiden (for Østnorsk Jazzsentrums vedkommende vil dette være avhengig av hvilken løsning som velges for hovedstaden, se videre diskusjon nedenfor). Arbeid med den regionale hovedscenen, sammen med oppgaver knyttet til utvikling og profesjonalisering av arrangørnettverket, vil naturlig legge beslag på store deler av sentrenes kapasitet.

Det er med andre ord slik at store deler av det arbeidet de regionale jazzsentrene i dag utfører og som de også bør utføre i fremtiden, og som videre også ble definert som kjerneoppgaver i ISIS-utredningen, ikke kan inngå i en arbeidsdeling mellom sentrene. Disse oppgavens karakter er tvert imot av en slik art at de må løses av hvert enkelt senter i sin region.

Det er allerede i dag en viss spesialisering og arbeidsdeling mellom de regionale jazzsentrene. I tråd med det man kunne kalle ”bottom-up”-filosofien bak etableringen av sentrene, nemlig at hvert jazzsenter skulle bygge på de miljøene og enhetene som jazzlivet allerede hadde – man skulle bruke det beste fra før og utvikle og tydeliggjøre dette – har spesialiseringen vokst fram organisk, dvs. som et resultat av enkeltpersoners interesser, samt ressurser og rammebetingelser knyttet til hvert senter.

Vestnorsk jazzsenter gjør i dag en særlig innsats innenfor det internasjonale arbeidet. At VNJS engasjerte seg i dette arbeidet hadde blant sammenheng med Bergens kulturbysatsing og de internasjonale kontaktene som ble etablert i den forbindelse. I tillegg kommer et stort engasjement fra senterets daglige leder og en positiv og støttende holdning til denne type arbeid fra stifterne.

Midtnorsk jazzsenter har utmerket seg på arbeid med regionale ensembler. Også dette arbeidet er delvis et resultat av gode rammebetingelser for ensemblearbeid knyttet til studiemiljøet og lærerkreftene ved jazzlinja på NTNU, igjen i kombinasjon med et spesielt engasjement fra daglig leders side.

Østnorsk jazzsenter har som tidligere nevnt profilert seg på arbeid rettet mot barn og unge. Senteret har imidlertid ikke maktet å stå fram med tydelighet i regionens jazzliv i samme grad som de andre sentrene. Dette skyldes trolig at senteret har brukt mye ressurser på å jobbe med organisasjonen, samt misforholdet mellom ressurser og det store geografiske og befolkningsmessige området senteret skal betjene.

Sørnorsk jazzsenter har heller ikke spesialisert seg i utpreget grad, men har kanskje bedre vært i stand til å balansere mellom ressurser og oppgaver. Senteret har ingen slående profil pr. i dag, men framstår som et lite, men veldrevet tiltak med fokus på tiltak for barn og unge (ungdomsstorband og rytmisk sommerskole).

Når det gjelder framtidig spesialisering og arbeidsdeling, synes det for det første fornuftig å bygge på det som allerede er etablert. For det andre må spesialiseringen

ytterligere utvikles med tanke på de naturlige forutsetninger som ligger i de respektive sentrenes regioner. Når det gjelder det som allerede er etablert, synes det hensiktsmessig å la Vestnorsk jazzsenter fortsette det arbeidet som senteret gjør når det gjelder internasjonalt arbeid. Det er slående at så å si alle informanter anerkjenner deres innsats på dette området, og det virker ikke som om det er noe grunnlag for å overføre det internasjonale arbeidet som i dag utføres av VNJS til sentralt hold, for eks. til Norsk jazzforum. Norsk jazzforum bør likevel ha et særlig ansvar når det gjelder overordnede spørsmål og strategi. Det er imidlertid høyst påkrevet å styrke VNJS med ekstra administrative ressurser dersom dette senteret skal fortsette det internasjonale arbeidet uten at de regionale kjerneoppgavene skal bli skadelidende.

Den innsatsen som gjøres på dette området i dag av VNJS er i stor grad knyttet til én person, dvs. til daglig leder. Det er ikke gitt at en fremtidig daglig leder ved VNJS vil fungere like godt i en slik rolle. Mot denne bakgrunn bør det vurderes å lage en struktur som er så fleksibel at det er mulig å revurdere hvordan det operative arbeidet mot utlandet skal tas hånd om dersom de personalmessige forutsetningene ved VNJS skulle bli vesentlig endret. Kanskje bør friske ressurser ”øremerkes” internasjonalt arbeid og følge arbeidsoppgaver snarere enn senter. På denne måten unngår man å låse ressursene og arbeidsoppgavene til et bestemt senter for all framtid.

Midtnorsk jazzsenterets virksomhet har uten tvil vært preget av nærheten til landets ledende utøverutdanning innenfor jazz, nemlig jazzlinja på NTNU. Dette gjelder ikke minst driften av de regionale ensemblene. Selv om Midtnorsk jazzsenter i dag ikke har noe spesielt ansvar når det gjelder jazzutdanning på universitets- og høyskolenivå, er senteret indirekte involvert i virksomheten ved jazzlinja på NTNU og omvendt. Framtredende lærekrefter ved jazzlinja sitter i styret for MNJS og spiller sammen med studenter i de regionale ensemblene. Det som peker seg ut som den mest naturlige arbeidsoppgaven for MNJS i en nasjonal sammenheng, er derfor arbeid med jazzutdanning på universitets- og høyskolenivå. Det er særlig når det gjelder kompetanseoverføring og erfaringsutveksling at MNJS i samarbeid med NTNU vil kunne spille en førende rolle. I dag er man for eks. i ferd med å bygge opp rytmiske linjer både i Bergen og Stavanger. Ikke minst i denne forbindelse er det viktig å formidle kompetanse og erfaringer fra egen region til andre, samt å samordne egne erfaringer med erfaringer fra de andre etablerte lærestedene for høyere utøverutdanning innen rytmisk musikk, som Norges Musikkhøyskole,

Avdeling for musikkvitenskap ved Univ. i Oslo og den rytmiske linjen ved Høyskolen i Agder. Det er imidlertid neppe rom for dette arbeidet innenfor dagens ressursituasjon.

Både Sørnorsk og Østnorsk jazzsenter har satset spesielt på arbeid rettet mot barn og unge. Ettersom Østnorsk jazzsenter befinner seg i en region med mange og store utfordringer knyttet til det profesjonelle jazzlivet, er det nærliggende å tenke seg en dreining i Østnorsk jazzsenterets virksomhet i retning av denne delen av feltet. Dette er for øvrig i samsvar med ØNJS handlingsplan for kommende styreperiode. Slik ØNJS fremstår i dag er det imidlertid flere forhold som kan sies å ligge i veien for en slik utvikling. Dette vil bli diskutert nærmere nedenfor. Avhengig av hvilken løsning som velges for Oslo, kunne man også tenke seg at ØNJS får et særlig ansvar for arbeidet med barn og unge i samarbeid med SNJS. Dette arbeidet har i liten grad blitt tatt hånd om sentralt, og flere har påpekt at jazzfeltet har en jobb å gjøre for eks. i forhold til den kulturelle skolesekken.

Dersom ØNJS og/eller SNJS skulle bli delegert et særlig ansvar for pedagogisk virksomhet for barn og unge, ville naturlige arbeidsoppgaver kunne være kompetanseoverføring, systematisering av erfaringer og dokumentasjon av undervisningsmetoder for rytmisk musikk. Det er imidlertid flere regioner som har gjort et godt arbeid på dette feltet, og det er viktig at ressurspersoner på dette området fra andre regioner også deltar i et slikt arbeid. Videre er det i en slik prosess viktig ikke å glemme at den praktiske innsatsen når det gjelder opplæring av barn og unge ikke kan sentraliseres, men må gjøres lokalt.

Regionsentrene og Norsk jazzforum

På flere områder eksisterer det i dag overlappende felter mellom regionsentrenes virksomhet og det sentrale leddet Norsk jazzforum. I det følgende vil vi kort peke på noen slike områder og drøfte mulige endringer av arbeidsfordelingen mellom regionsentrene og Norsk jazzforum der det kan synes hensiktsmessig.

Klubbstøtte: I dag deles det ut driftsstøtte til jazzklubber på to nivåer, nemlig fra Norsk jazzforum sentralt (1,8 mill til 65 klubber i 2003) og fra de regionale jazzsentrene.¹⁸ I dag er det slik at det er stor grad av sammenfall mellom hvem som får støtte hos sentrene og hvem som får støtte hos Norsk jazzforum. Såfremt det

¹⁸ I tillegg deles det ut ad.hoc-midler til musikere, arrangører og storband fra NJF. I 2003 utgjorde disse midlene drøyt 2 mill. kroner.

ikke er noe galt knyttet til regnskaper e.l., så er det i realiteten slik at alle får støtte. Størrelsen på beløpet gitt fra NJF vurderes imidlertid i forhold til program/kunstnerisk innhold og geografi. Regionsentrenes praksis for tildeling av støtte varierer fra region til region, jf. presentasjonen av hvert enkelt senter ovenfor.

Flere informanter sier at det bør ryddes opp i dette dobbeltarbeidet. Andre igjen hevder at det fungerer greit som det er nå. Kort oppsummert kan man si at det i feltet synes å være to hovedsyn på spørsmålet om tildeling av klubbstøtte: 1) at det fungerer bra som det er nå, og 2) at all klubbstøtte bør fordeles på regionalt nivå. Ingen har hevdet at all klubbstøtte bør deles ut sentralt.

Argumentene for å beholde ordningen med at noe av klubbstøtten deles ut sentralt er for det første at NJF kan styre forholdet mellom regionene ut i fra kunnskap om hvor ”den nasjonale skoen” trykker. Dernest blir det trukket fram at det sentrale nivået gir bedre rapportering og totaloversikt over aktiviteten.

Hovedargumentet for det andre synet, at det regionale nivået bør dele ut all klubbstøtte, er at det er regionsentrene som kjenner de lokale forholdene og de forskjellige klubbenes profil og behov. Det regionale nivået er derfor bedre i stand til å vurdere behovene og fordele begrensede midler på en slik måte at effekten blir best mulig. Regionsentrene kan også bruke klubbstøtten som en brekkstang for å utløse lokale tilskudd, jf. eksisterende praksis ved flere av sentrene. Videre ville man ved denne løsningen unngå at to nivåer jobber parallelt, noe som kanskje vil gi en mer oversiktlig situasjon for klubbene.

Dersom det er mulig å opprettholde gode rutiner for rapportering til det sentrale leddet, kan det synes hensiktsmessig at klubbene i fremtiden mottar all driftsstøtte fra en kilde, dvs. fra regionsentrene. Fordeling av klubbstøtte er kanskje nettopp en sak hvor regionsentrene har sin berettigelse fordi de kjenner lokale variasjoner og behov, og ideelt sett vet hvor det er et potensial for god drift.

Norsk jazzforum bør imidlertid trolig beholde en mulighet til å ta nasjonale hensyn og vekte innsatsen mellom regionene. Dette kan løses gjennom at en del av midlene kanaliseres gjennom Norsk jazzforum, men fordeles til klubbene på regionalt nivå. Norsk jazzforum har videre en viktig oppgave når det gjelder å arbeide for at nivået på klubbstøtten er tilfredsstillende i forhold til de oppgavene som skal løses.

Turnéproduksjon: Et annet potensielt område for overlappende virksomhet er turnéproduksjon. I sin egenevaluering skriver Norsk jazzforum at de tar initiativ til eller forestår 6-10 turnéer for jazzband rettet mot jazzklubber i Norge og utlandet pr. år. I dette arbeidet samarbeider NJF blant annet med Rikskonsertene.

I tillegg produserer flere regionsentre egne turnéer for regionen. Regionsentrene er imidlertid opptatt av dette arbeidet i forskjellig grad og på forskjellig måte. Nordnorsk jazzsenter har kanskje vært mest aktive når det gjelder å produsere egne turnéer, mens de andre sentrene har satsset på forskjellige modeller, fra mini-turnéer til ad.hoc.-støtte til musikerinitierte prosjekter.

Det har ikke vært mulig innenfor rammene av denne evalueringen og kartlegge virksomheten på dette området i en tilstrekkelig grad til å gi velbegrunnede innspill til hvordan dette best kan løses i fremtiden, da det er mange aktører involvert, også private. I denne sammenheng skal det derfor bare nevnes at det synes å være et forholdsvis stort behov for å supplere det arbeidet som gjøres sentralt, for eksempel gjennom samarbeidet mellom NJF og Rikskonsertene, med et formidlingsarbeid som er mer spesifikt rettet inn mot regionens behov. Hvordan regionsentrene skal løse denne oppgaven er imidlertid en annen sak. Som det har gått fram av ovennevnte har regionene så langt valgt å nærme seg dette på forskjellige måter, og slik bør det trolig også være i fremtiden.

Pedagogisk virksomhet: Også når det gjelder det tredje arbeidsområdet for de regionale jazzsentrene slik de ble skissert i ISIS-utredningen, nemlig pedagogisk virksomhet, er det en fare for overlappende arbeid vis à vis det sentrale leddet. I praksis har den pedagogiske virksomheten vært lavt prioritert sentralt og den har også i varierende grad vært prioritert hos de forskjellige sentrene. Flere har engasjert seg i pedagogisk virksomhet for barn og unge. Ingen har i nevneverdig grad vært direkte engasjert i pedagogisk virksomhet på høyere nivå. Som nevnt i det foregående, synes det å være et behov for erfaringsutveksling og samordning av innsatsen på alle nivåer når det gjelder utdanning og opplæring. Da det kan virke som om dette arbeidet ikke har hatt høyest prioritet sentralt, kan det som sagt være en mulig løsning å la ett eller flere av sentrene som enten har vært spesielt engasjert i opplæringsvirksomhet eller har spesielle forutsetninger for det, ta hånd om dette ansvaret. (Se også punktet om arbeidsdeling mellom sentrene.)

Musikkpolitisk arbeid: Selv om regionsentrene i perioder har vært svært aktive når det gjelder musikkpolitisk arbeid for jazz, synes det hensiktsmessig at Norsk

jazzforum har et særlig ansvar for strategi og samordning. Arbeidet kan deretter utføres av Norsk jazzforum alene, eller i samarbeid med sentrene, alt etter hva som er hensiktsmessig.

Internasjonalt arbeid: VNJS utfører i dag mye av det arbeidet som gjøres mot utlandet for norsk jazz, men også andre aktører er virksomme, for eks. de store festivalene, klubben Blå i Oslo, miljøet på Lillehammer m.fl.

På et strategisk og overordnet nivå synes det naturlig at Norsk jazzforum har et særlig ansvar på dette feltet. Det kan imidlertid også synes som om det er behov for å samordne det praktiske arbeidet som gjøres mot utlandet i et helhetlig grep. Dette gjelder også andre sjangere, der det kanskje i enda større grad er mange ulike virkemidler og aktører på banen. En utredning av arbeidet mot utlandet på musikkområdet, med tanke på samordning på tvers av sjangrene, erfaringsutveksling og optimalisering av innsatsen, kunne derfor være på sin plass. Et slikt utredningsarbeid ville også kunne tilføre verdifull kunnskap til en eventuell satsning på kultur og næring i et internasjonalt perspektiv.

Som sagt har det ikke kommet innvendinger av vesentlig grad mot Vestnorsk jazzsenterets sentrale rolle i det internasjonale arbeidet i dag. Selv om noen påpeker at det kan være en fare for at det internasjonale arbeidet får en regional slagside når det skjer fra Vestlandet, synes det i dag ikke å være noen grunn til å frata Vestnorsk jazzsenter den ledende operative posisjonen på dette området. VNJS bør imidlertid tilføres friske midler til dette arbeidet, og disse bør i så fall følge med dersom det operative ansvaret på et senere tidspunkt overflyttes til Norsk jazzforum eller et annet regionalt senter. (Se for øvrig diskusjon under punktet om arbeidsdeling og spesialisering regionsentrene imellom.)

Jazzsentrene og andre sjangere

Det er også et potensial for samarbeid og arbeidsdeling i forhold til andre sjangere på musikkfeltet. Dette gjelder særlig pop/rock og beslektete musikkformer samt folkemusikk. Samarbeid på tvers av sjangrene ble ytterligere aktualisert gjennom arbeidet med det såkalte Samstemt-dokumentet, en tiltakspakke for pop, rock, jazz og folkemusikk fra organisasjonene på feltet, som ble presentert i forbindelse med behandlingen av *Kulturpolitikk fram mot 2014* i Stortinget.

I Samstemt-dokumentet nevnes arbeidet i regionene og styrkingen av den såkalte ”infrastrukturen” for formidling gjennom et felles arbeid for å etablere høy

standard på spillesteder og arrangører, samt kompetanseutvikling, som mulige samarbeidsfelter. Kompetanseutvikling og erfaringsutveksling ville utvilsomt være nyttig på alle områdene nevnt ovenfor, og også et samarbeid om spillesteder og arrangørutvikling ville høyst sannsynlig være av det gode dersom man greier å ivareta de forskjellige musikkformenes særpreg og behov for egen identitet.

I tillegg til denne positive utviklingen i samarbeidet mellom sjangere på organisasjonsnivå, har det det siste tiåret vært en utstrakt musikalsk og kunstnerisk utveksling mellom sjangrene. Dette har bidratt til en situasjon der forholdene burde ligge til rette for sjangersamarbeid og der også behovene for et slikt samarbeid øker.

REGIONALISERINGENS GODE OG DÅRLIGE SIDER

Fra alle sentre er det blitt uttrykt skuffelse over at opptrappingsplanen fra ISIS ikke er blitt fulgt opp. Planen ble behandlet av Norsk kulturråd, hvor rådet ga sin tilslutning til hovedpunktene, dog med noen avvik blant annet når det gjaldt opprettelse av større ensembler. Planen har imidlertid aldri blitt behandlet politisk, og det er litt uklart hva slags status utredningen har. Selv om det er bred tilslutning til intensjoner og hovedpunkter i planen, oppfatter ikke departementet verken finansieringsplanen eller finansieringsmodellen (40% regional og 60% statlig finansiering) som forpliktende, noe som blant annet lå til grunn da departementet i 2002 foreslo å likebehandle de tre største sentrene mht. nominell støtte.

Finansieringsplanen fra ISIS er for øvrig innarbeidet i Samstemt-dokumentet, som i følge Norsk jazzforums egnevaluering fanger opp det NJF i dag mener det er behov for fram til 2014. ("Samstemt om taktskifte i rock, pop, jazz og folkemusikk!", Fono m.fl. 2004) I Samstemt-dokumentet stilles det ingen konkrete krav om ansvarsfordeling mellom stat og region. Det forventes imidlertid en oppbygging av sentrene "med basis i lokale/regionale/statlige delingsmodeller". (s. 9)

I det følgende vil vi diskutere noen aspekter ved eventuelt å knytte en opptrapping av sentrene til et krav om regional finansiering før vi i neste kapittel går nærmere inn på situasjonen i Øst-Norge, med spesiell vekt på utfordringene knyttet til det profesjonelle jazzlivet i Oslo.

Kravet om regional finansiering

I utgangspunktet var opplegget for finansieringen av de regionale jazzsentrene en knutepunktsmodell der man så for seg et forpliktende samarbeid mellom stat, kommune og fylke. At man la en knutepunktsmodell til grunn hadde blant annet sammenheng med at planarbeidet for VNJS ble førende for de andre sentrene. Som tidligere nevnt har VNJS vært i en særstilling når det gjelder regional finansiering helt fra starten av. På Vestlandet har de kommunale og fylkeskommunale tilskuddene økt jevnt og trutt, og i forhold til finansieringsplanen i ISIS er VNJS faktisk i mål når det gjelder kommunal finansiering dersom man ser bort fra prisstigningen. Også den fylkeskommunale støtten har hatt en jevn positiv utvikling. Resultatet er at den regionale støtten i dag utgjør en *større* andel enn den

statlige. Misnøyen med finansieringen har her først og fremst vært knyttet til at staten – i henhold til tanken om knutepunktsfinansiering – ikke har fulgt opp sine forpliktelser.

For de andre sentrene har målet om regional forankring vist seg vanskelig å nå.¹⁹ Norsk jazzforum har i flere år gått inn med krisefinansiering til Østnorsk og Midtnorsk jazzsenter. Dette ble påpekt i oppfølgingsutredningen *System eller improvisasjon? Norsk jazzforum og regionale jazzsentra fem år etter* (Norsk jazzforum 2001) der man gikk så langt som til å foreslå at dersom ikke den regionale finansieringen kom på plass innen to til tre år, dvs. innen år 2003, ”må andre og nye organisasjonsmodellar vurderast.” (s. 17) For sentrene på Østlandet og i Midt-Norge ble det holdt fram at det måtte være en klar forutsetning for videre drift at tilskuddsnivået kom opp på minst samme nivå som det Vestnorsk jazzsenter hadde: ”Dersom regionen og vertskommunen seier nei til å vere med i tilstrekkelig grad, inneber det nøkternt sett at det ikkje er grunnlag for eit regionalt jazzsenter.” (s. 17)

Den finansielle situasjonen for de tre sentrene på Østlandet, Sørlandet og i Midt-Norge var i denne fasen, som en informant uttrykker det, verken til å leve eller dø av. Med økningen i støtten til de regionale jazzsentrene på statsbudsjettet i 2002 forlot man i prinsippet tanken om en forpliktende ansvarsfordeling mellom statlig og regional finansiering. Tanken om at det skulle oppstå en regional dynamikk som skulle komme sentrene til gode hadde på det tidspunktet bare i begrenset grad slått til, og det var åpenbart for de fleste at det måtte gjøres noe.

At den regionale finansieringen uteble kan skyldes flere ting. For Østnorsk jazzsenter del er det åpenbart spesielle problemer knyttet til Oslo kommunes tendens til uforutsigelighet i kulturpolitikken og generelle mangel på regionalt engasjement. Dette kommer vi nærmere tilbake til i kapitlet om situasjonen i Øst-Norge og Oslo. For Midt-Norges del kan det ha vært avgjørende at ISIS-utredningen og framdriften i Bergen ”tvang” fram en litt for rask prosess. Man hang seg på en idé som man ikke hadde fått tid til å forankre lokalt og regionalt, og denne mangelen på regional forankring ble et slags etterslep som man kanskje først har begynt å få bukt med de siste årene. Et aspekt ved dette er at det kreves innsats

¹⁹ Nordnorsk jazzsenter står i en særstilling i dette bildet fordi det ble etablert som en del av landsdelsmusikerordningen for Nord-Norge gjennom en omdisponering av tidligere bevilgninger. Nordnorsk jazzsenter har regionale midler til rådighet, men etableringen utløste ingen nye friske regionale midler.

for å få den regionale forankringen på plass. Dersom den statlige finansieringen forblir lav i påvente av regionalt engasjement, kan dette lede inn i en ond sirkel, der dårlig økonomi igjen ikke gir rom og overskudd for å starte arbeidet med å få de regionale aktørene på banen.

Det er med andre ord flere synspunkter på det faktum at man med vedtaket i Stortinget i 2001 forlot tanken om at regional forankring var en forutsetning for oppbyggingen av sentrene. Mens enkelte aktører sterkt beklager at man forlot et slikt prinsipp, framholdes det av andre at kravet om at et slikt prinsipp skal legge til grunn for finansieringen også kan bli et hinder for opptrapping av statlig engasjement og dermed for enhver utvikling i offentlig støtte. Tanken om at det bør inntreffe en regional dynamikk kan slik sett fungere som et hinder for nødvendig fordelingspolitikk og knutepunktsmodellen vil i så fall bare gjøre de sterke sterkere.

Samtidig er det klart at det som hovedregel gir forutsigelighet og gode forutsetninger for langsiktig tenkning at det er et forpliktende samarbeid mellom stat og region. I de tilfeller hvor regionen ikke er seg sitt ansvar bevisst, slik man har sett flere eksempler på i Oslo, kan imidlertid en slik modell bli skjebnesvanger. Resultatet kan bli at kutt i bevilgningen fra regionale myndigheter, tvinger fram tilsvarende kutt i de statlige bevilgningene.²⁰ At dette er en høyst relevant problemstilling når det gjelder Oslo, underbygges av at Oslo kommune halverte bevilgningen til ØNJS i 2004 i forhold til foregående år.

En forpliktende gjensidig finansiering mellom stat og region er effektiv og god der det er et potensial for regionalt engasjement. Det å knytte tilflyten av statlig tilskudd til lokal gjenytelse viser seg videre å være effektiv på mikronivå. Både VNJS og MNJS har brukt en slik modell i forhold til sine kommunale og fylkeskommunale samarbeidspartnere. Å basere finansieringen av alle jazzsentrene på en slik modell er imidlertid neppe hensiktsmessig. For det første er det trolig i praksis et umulig krav i forhold til Oslo-regionen. For det andre kan det få skjebnesvangre konsekvenser dersom et slikt krav stilles på feil tidspunkt i prosessen. I verste fall kan man ende opp med en situasjon der senterets finansiering holdes på et nivå der senteret ikke makter å ta ut et potensial for

²⁰ Dette var for eksempel et problem når det gjaldt driften av Nationalteatret i Oslo da finansieringen var basert på ansvarsfordeling mellom stat og kommune. Kutt i kommunale tilskudd resulterte i gjentatte kriser og var en viktig drivkraft i arbeidet for å komme over til en ren statlig finansiering av denne institusjonen.

ekspansjon og utadrettet virksomhet, fordi den daglige virksomhet i for stor grad går med til selvpoppoldelse, til simpelthen å sikre videreføring av driften.

En kritisk masse?

Flere av sentrenes historie kan tyde på at det eksisterer en ”kritisk masse” for virksomhetene: Man må over et visst volum for å komme i gang med reell utadrettet virksomhet. En indikator på om virksomheten har kommet seg over ”den kritiske masse” kan være om statstilskuddet genererer nye inntekter i form av prosjektstøtte og egeninntekter. Også spørsmålet om hvorvidt man greier å utløse potensialet for regional finansiering eller ikke, synes til en viss grad å være avhengig av om virksomheten har maktet å komme seg over denne kneika. Både Midtnorsk og Sørnorsk jazzsenterers historie tyder på at den regionale dynamikken først trer i kraft når det allerede er et visst trykk i den utadrettede virksomheten.

Så lenge tilflyten av midler er under denne grensen, som åpenbart varierer fra senter til senter, kan det virke som om uforholdsmessig mye av ressursene ved senteret går med til å sikre videre eksistens. For Vestnorsk jazzsenter del har dette aldri vært et problem. VNJS fikk substansielt statstilskudd allerede i 1998, og dette sammen med solid regional finansiering ga dem en total finansiering som gjorde at de kunne være operative fra starten av.

Situasjonen har vært annerledes for de andre sentrene. Midtnorsk jazzsenter var i en svært vanskelig situasjon rundt år 2000. Takket være krisehjelp fra Norsk jazzforum og gode bidrag fra Norsk kulturråd gjennom aspirantordningen og ensemblestøtteordningen fikk imidlertid MNJS gjennomført satsningen med Trondheim Jazzorkester og Chick Corea i år 2000/2001, en satsning som på mange måter må sies å ha vært starten på ”den nye tid” for senteret. Ved hjelp av en daglig leder med gode ideer, stort engasjement og risikovillighet på vegne av senteret nærmest tvang MNJS volumet på virksomheten over den kritiske massen gjennom grepet med TJO. Dette ga som diskutert ovenfor, en verdifull synliggjøring og var trolig med på å bane veien for løftet i den statlige bevilgningen til senteret gjennom at man fikk med seg regionale stortingspolitikere på laget. I tillegg hadde også Norsk jazzforum med støtte fra VNJS og ØNJS jobbet for en opptrapping av støtten til jazz.

For Sørnorsk jazzsenter ser man en liknende utvikling om enn i mindre målestokk. SNJS fremholder selv at det har vært viktig at de har hatt et såpass lite område å betjene da de har hatt lite midler. Også for deres vedkommende rapporteres det

imidlertid om en fase i arbeidet der all energi gikk med til å skaffe finansiering, og det var utvilsomt et gjennombrudd for senteret da løftet i statlige bevilgninger til jazzsentrene kom i 2002. Det var først etter dette de hadde anledning til å få driften – og dermed også arbeidet med bedring av den regionale finansieringen – inn i faste former gjennom ansettelsen av en daglig leder i 40% stilling. Fordi nedslagsfeltet til Sørnorsk jazzsenter har vært begrenset og at man har valgt å fokusere på noen få tiltak (særlig styrking av klubbnettverk og arbeidet med Agder ungdomsstorband), har man tross meget beskjedne midler lyktes i å bli en viktig samarbeidspartner for jazzaktiviteten i regionen, noe som blant annet har gitt seg utslag i økte fylkeskommunale/kommunale tilskudd og etablering av nye jazzklubber i Arendal og Risør.

SITUASJONEN I ØST-NORGE

Østnorsk jazzsenter er i motsetning til Sørnorsk jazzsenter kjennetegnet av å skulle betjene et stort område, nærmere bestemt åtte fylker som huser nær halvparten av Norges befolkning og 2/3 av landets jazzmusikere. Selv om de kanskje kunne ha prioritert strengere mellom forskjellige tiltak, har ØNJS etter forutsetningene jobbet godt på flere områder. De har gjort et godt arbeid med klubbnettverket på Østlandet og har også gjennomført flere gode prosjekter for barn og unge – begge deler kommer indirekte det profesjonelle jazzlivet i regionen til gode gjennom spillesteder og engasjementer. Senteret har også spilt en viktig rolle som bindeledd mellom arrangørene og de bevilgende myndigheter. Misforholdet mellom oppgaver og nedslagsfelt og ressurser har imidlertid gjort at dette senteret kanskje aldri har kommet over ”den kritiske masse” på en del virksomhetsområder. Dette gjelder særlig det arbeidsområdet som knytter seg til det profesjonelle jazzlivet i Oslo-regionen.

Oslo-problemet

At ØNJS ikke har maktet å få til en skikkelig satsing i Oslo, skyldes langt på vei problemene knyttet til mangelen på regional tankegang i Oslo. Dette ble det også pekt på i Norsk jazzforums oppfølgingsutredning *System eller improvisasjon? Norsk jazzforum og regionale jazzsentra fem år etter*. (Norsk jazzforum 2001) der man slår fast at situasjonen rundt Østnorsk jazzsenter er preget av det såkalte Oslo-problemet, som kort sagt består i ”at det ikke finnes noen regionstenkning i hovedstaden.” (s.23) Mangelen på regional tankegang kommer til uttrykk på flere måter. I tillegg til mangelen på engasjement fra Oslo kommune, som har resultert i at kunst- og kulturpolitikk i Oslo i stor grad har vært et statlig anliggende, er det også et manglende engasjement for byen fra Oslos stortingspolitikere. Problemene rundt dette forsterkes ytterligere at det samtidig finnes sterke tradisjoner for distriktpolitisk motiverte prioriteringer i norsk politikk. Det er i tråd med dette blitt fremholdt fra flere informanter at man prioriterte arbeidet med de regionale jazzsentrene i sin tid fordi det framsto som politisk mulig å få til en slik regional struktur.

Mangelen på regional tankegang i hovedstaden omfatter imidlertid trolig også musikerne selv, som ikke har noen utpreget regional identitet og i liten grad synes å forholde seg til den strukturen som er bygget opp gjennom etableringen av de regionale jazzsentrene. Uansett årsak er resultatet at den struktureringen av

jazzfeltet som så dagens lys gjennom etableringen av Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene, ikke har maktet å fange opp utfordringene knyttet til det profesjonelle jazzlivet i Oslo og omegn.

Krisen i Oslo kan i korthet oppsummeres som følger:

- det mangler en hovedscene for jazz i byen
- det mangler midler til de større ensemblene med forankring i Oslo og omegn
- honorarene på de spillestedene som er i drift er uforsvarlig lave
- svært få av musikerne lever av å spille jazz

Det positive i dette bildet er at antallet konserter og publikumstilstrømningen synes å være økende. Selv om virksomheten i Oslo, for eks. som beskrevet i ØNJS' rapporter, kan tyde på en tilfredsstillende utvikling i antall klubber og antall konserter, er imidlertid baksiden av dette bildet blant annet at det generelle honorarnivået er meget lavt og i liten grad har endret seg siden 1980-tallet. ØNJS understreker også selv at for eksempel et ønske om økninger i klubbstøtten ikke bare handler om å få flere konserter, men om å få tilstrekkelige midler til å finansiere de konsertene som allerede finner sted.

Den kritiske situasjonen i Oslo er imidlertid ikke bare et spørsmål om manglende offentlig finansiering. Like viktig er trolig mangelen på kompetanse i formidlingsleddet. Mange fremhever i denne sammenheng at Oslo i sin tid hadde en nasjonal hovedscene for jazz. Club 7 og miljøet rundt denne ble imidlertid rasert da Oslo kommune i praksis stengte klubben gjennom en husleieøkning på midten av 1980-tallet. Etter det har ikke Oslo hatt noen jazzarrangører av samme format og betydning.

Situasjonen i Oslo er med andre ord preget av et misforhold mellom høyt kunstnerisk nivå eller med andre ord, av høy grad av *kunstnerisk* profesjonalisering på den ene siden, og lav grad av profesjonalisering i alle ledd rundt den kunstneriske virksomheten på den andre. I forhold til publikumspotensialet og antallet musikere er antallet vitale klubber lavt, honorarene er uholdbart lave (rundt 1000 kr/musiker) og virksomheten er alt i alt – med unntak av de spesialiserte spillestedene Blå og Cosmopolite, samt aktiviteten knyttet til Oslo jazzfestival – lite profilert og synlig for omverdenen.

En konsekvens at dette er at kun en håndfull jazzmusikere lever av å spille.²¹ Av de som lever av musikk har videre flertallet andre inntektskilder som pedagogisk virksomhet og frilansengasjementer innenfor teater, musikkteater, revy og kabaret, oppdrag for NRK, etc.²²

Den nasjonale hovedscenen

Saken vedrørende etablering av en nasjonal hovedscene for jazz har vært diskutert i jazzorganisasjonene lenge. På landsmøtet i NJF i 2003 ble arbeidet med den nasjonale scenen satt øverst på sakskartet, og det er nå enighet i jazzorganisasjonene om at det bør etableres en nasjonal scene for jazz i Oslo. Som Norsk jazzforum påpeker i sin utredning om saken mangler Oslo i dag en tydelig jazzscene av større format for presentasjon av jazz på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå. (*Om bakgrunnen, prøveperioden - og endelig etablering av nasjonal jazzscene i Oslo*. Norsk jazzforum 2004, s. 3) Også representanter for andre regioner hevder med styrke at man må ha en skikkelig jazzscene i Oslo der de beste kan spille og der man kan invitere utenlandske musikere. Scenen bør videre kjennetegnes av stabil drift og bedre arbeidsforhold for norske musikere.

Tiltaket er også positivt omtalt i kulturmeldingen (St. melding nr. 48 (2002-2003)) samt i kulturkomiteens innstilling fra mars 2004. I plandokumentene for Den nasjonale jazzscenen, samt tilsvaret til kulturmeldingen fra de såkalte Samstemtorganisasjonene (deriblant Norsk jazzforum), legges det videre opp til en satsning på ca. 10 mill. kroner årlig.

Norsk kulturråd har i to år (2003-2004) finansiert prøvedrift av nasjonal jazzscene i regi av Norsk jazzforum. Det ble i år 2003 testet ut en løsning der støttemidlene (kr 500.000) ble utbetalt til en konsertrekke på to av byens sentrale spillesteder, nemlig Blå og Smuget. NJF skriver om erfaringene fra prøvedriften i 2003 at de er litt blandet, og at et av problemene var mangelen på synliggjøring. Man ba derfor om en utvidelse av prøveperioden og vil høsten 2004 kjøre ny prøvedrift på klubbene

²¹ I rapporten *Ung og lovende. 90-tallets unge kunstnere - erfaringer og arbeidsvilkår* fra 1997 (Norsk kulturråd, rapport nr. 8) anslås det at kanskje 10-20 musikere lever som fulltids engasjerte jazzmusikere i Norge.

²² I rapporten *Det muliges kunst. Arbeidsvilkår blant utøvende frilanskunstnere*. (Oslo: Norsk kulturråd, rapport nr. 12) fra 1997 går det fram at de organiserte frilansmusikerne som jobber deltid i gjennomsnitt fikk 1/3 av sine totale inntekter i såkalte kunstinntekter. Undersøkelsen skiller ikke på sjanger.

Blå, Cosmopolite og Herr Nilsen/Oslo jazzforum med ytterligere støtte fra Norsk kulturråd (kr 750.000).

Et hovedspørsmål vedrørende etablering av Den nasjonale hovedscenen for jazz har vært om man skal lene seg på eksisterende klubbstruktur eller om man skal bygge nytt. I sin utredning om saken fra i sommer landet Norsk jazzforum på en løsning basert på eksisterende klubber. Østnorsk jazzsenter støtter Norsk jazzforums linje i saken og mener videre at en slik satsning er en nasjonal oppgave. Det er imidlertid ting som kan tyde på at beslutningen om å spre den nasjonale jazzscenen på flere klubber, som en slags redningsaksjon for klubbene i hovedstaden, ikke har forankring i miljøet i Oslo. Det har også kommet fram synspunkter i retning av at NJF ikke har vært tilstrekkelige lydhøre i denne saken, og at det er noe av grunnen til at man nå er inne i den andre runden med prøvedrift uten å være nærmere noen god løsning.

Også representanter for regionene er kritiske til løsningen om å spre scenen på flere eksisterende klubber. Kritikken mot den valgte løsningen dreier seg imidlertid ikke primært om prinsippet om å bruke en eksisterende klubb, men snarere om at scenen er spredd på *flere* klubber. Det blir framholdt at det virker urealistisk å oppgradere tre klubber. Videre blir det hevdet som et problem at ingen av de utvalgte klubbene kan fylle rollen som nasjonal hovedscene.

Blå anerkjennes av de fleste som en god og vital klubb. Flere informanter har gått klart inn for at den nasjonale hovedscenen bør bygges rundt denne klubben. Det innvendes imidlertid fra andre at Blå kun er forankret i en for mange marginal del av det totale jazzfeltet, nemlig det man kunne kalle "samtidjazz" – et crossoverfelt mot elektronika, hip-hop, og samtidsmusikk – samt at de i praksis kanskje har for liten erfaring med drift av jazzklubb fordi de driver mye med utleie.²³ I tillegg er det blitt framholdt at nivået på lokaler for musikere og publikum er for dårlige. Sistnevnte er det i utredningen fra Norsk jazzforum foreslått å løse gjennom utbygging og opprustning av eksisterende lokale.

Også Cosmopolite tilkjennes stor betydning som klubb for sin nisje, som er verdensmusikk. Igjen blir det imidlertid holdt fram som et problem at profilen er for smal og spesialisert. Videre er det et moment at Cosmopolite til tider ikke har

²³ Blå hadde ifølge daglig leder rundt ?? arrangementer i år 2004, av disse var ?? utleie-arrangementer.

hatt den beste styring på økonomien. Cosmpolites potensial som lokale blir imidlertid regnet som godt og også for Cosmopolite foreligger det i Norsk jazzforums ferske utredning konkrete forslag til utbygging og opprustning.

Herr Nilsen/Oslo jazzforum representerer kontinuiteten i byens arrangørmiljø, men er samtidig preget av drift i det små. Herr Nilsen er den klubben som favner hele feltet, men som samtidig er så liten og pub-preget at dens potensial som nasjonal jazzscene regnes som dårlig. Også for denne scenen foreligger det konkrete utbyggingsplaner, men disse kan neppe antas å endre stedets grunnleggende karakter.

I prosessen har det også vært lansert en løsning om å bygge et nytt hus. Dette anses imidlertid som urealistisk av de fleste. I tillegg påpekes det at en slik nyetablering ville måtte basere seg på å ta publikum fra de eksisterende klubbene, som hver på sin måte synes godt etablert. Det er imidlertid ikke mangel på gode lokaliseringalternativer for et evt. nybygg. I utredningen fra Norsk jazzforum trekkes det fram noen alternativer og i ettertid har det kommet flere til, blant annet knyttet til utviklingen av den såkalte Vulkan-tomten i nærheten av Blå.

Ved å bygge nytt ville man få etablert en scene som tilfredsstillende de behov som skal dekkes av den nasjonale jazzscenen både når det gjelder sjangermessig bredde og hensiktsmessig lokalisering mht. type lokale, størrelse og beliggenhet. Et nytt bygg ville dessuten kanskje ha hatt en høyere ”representasjonsfaktor” og dermed vært lettere å profilere. Ved et nybygg sto man også fritt til å tenke inn andre viktige funksjoner i bygget, som øvingslokaler, preproduksjonslokaler, samt evt. tilrettelegging for drift av et større nasjonalt eller regionalt jazzensemble (se også eget punkt).

Drøftingen av nybygg-alternativet setter imidlertid søkelyset på det som kanskje er og blir et hovedproblem når det gjelder drift av en nasjonal hovedscene i Oslo, nemlig hvem som faktisk skal drive den. ØNJS er selv på det rene med at en slik satsning er for stor for senteret i sin nåværende form. Erfaringene fra VNJS og MNJS viser at man kan dra store vekslere på de profesjonelle festivalmiljøene i regionen. Fordelen med disse miljøene er at de har vokst fram organisk gjennom lengre tids virksomhet. I forhold til en etablering av den nasjonale jazzscenen i Oslo er det derfor en bekymring at det ikke finnes noe profesjonelt festivalmiljø med omfattende internasjonal erfaring. Selv om det understrekes at Oslo jazzfestival har hatt en positiv utvikling de siste årene, er det likevel et stykke igjen

til miljøene rundt Kongsberg jazzfestival, Molde internasjonale jazzfestival eller Nattjazzen i Bergen når det gjelder profesjonelt nivå og erfaring med internasjonale artister.

Det ligger utenfor rammene av denne evalueringen å konkludere når det gjelder hvordan utfordringene i forbindelse med etableringen av en nasjonal scene for jazz i Oslo best kan løses. Det som imidlertid synes bekreftet er at scenen bør ligge i Oslo, at man av hensyn til profileringen kanskje bør konsentrere virksomheten om én scene – i forhold til dette peker kanskje Blå seg ut som det beste alternativet – og at man kanskje bør vurdere å hente inn krefter fra eksisterende arrangørmiljøer på høyt profesjonelt miljø for å drive virksomheten.

Uansett om man henter inn profesjonelle krefter utenfra, må den nasjonale jazzscenen knyttes til en av de eksisterende organisatoriske tyngdepunktene for jazz i Oslo, det være seg Norsk jazzforum, ØNJS, Blå eller Oslo Jazzfestival. Trolig vil et samarbeid mellom flere av disse være den mest aktuelle løsningen. Hvordan satsningen på den nasjonale jazzscenen blir løst og organisert vil imidlertid uansett ha store konsekvenser for fremtiden til Østnorsk jazzsenter, da profilen på deres fremtidige virksomhet vil bli formet av den løsningen som velges. En etablering av en nasjonal scene for jazz i Oslo må derfor ses i sammenheng med hele situasjonen for jazzfeltet i Sør- og Øst-Norge, herunder regionsinndelingen, arbeidsdelingen mellom Norsk jazzforum og Østnorsk jazzsenter, samt hele situasjonen for det profesjonelle jazzlivet i Oslo og omegn.

Nasjonalt eller regionalt ensemble?

Et annet uavklart spørsmål hvis løsning også kan få stor betydning for omfanget og karakteren av Østnorsk Jazzsenterets virksomhet, samt situasjonen i Oslo i sin alminnelighet, knytter seg til en fremtidig satsning på store jazzensembler. Dette er også et viktig spørsmål for driften av de øvrige regionale jazzsentrene fordi de regionale ensemblene, der de fungerer godt, synes å virke som et kunstnerisk ”lim” i det profesjonelle utøvermiljøet jazzsenteret skal betjene.

I ISIS ble det lagt opp til at det skulle etableres to permanente nasjonale jazzensembler, et større og et mindre, innenfor rammen av Norsk jazzforums arbeids- og ansvarsområde. Begrunnelsen var at det er vanskelig og få kontinuitet og langsiktig utvikling for et større ensemble med basis i prosjektmidler. I tillegg ble det lagt vekt på at det var svært få stillinger og engasjement over lengre tid for jazzmusikere. Denne situasjonen er ikke vesentlig endret. Noen flere ensembler har

fått en mer langsiktig finansiering gjennom ensemblestøtteordningen til Norsk kulturråd. Som blant annet virksomheten til Trondheim Jazzorkester og Bergen Big Band viser, gir imidlertid denne støtten ikke rom for mer enn noen ganske få prosjekter i året. Forslaget om etablering av nasjonale ensembler har ikke blitt fulgt opp.

På landsmøtet i Norsk jazzforum i 2003 ble det fremmet flere forslag fra medlemmene med krav om å bedre kårerne for store profesjonelle jazzensembler i Norge. Dette sammen med signaler i kulturmeldingen om økt satsning på ensembleområdet fikk NJF til å sette ned et utvalg som skulle se på tiltak på området. Utvalget konkluderer med at situasjonen for store norske jazzensembler fremdeles er vanskelig. Det store jazzensemblet i Norge som mottar størst årlig driftstilskudd fra det offentlige, mottar i følge utvalget tilsvarende én årslønn for en ansatt tutti musiker i et norsk symfoniorkester.

Utredningen konkluderer med at det bør etableres en støtteordning for store jazzensembler som skal gi grunnlag for minimum fem ensembler /band forankret i Norsk jazzforum. Utvelgelse av ensembler og tildeling av midler må i følge utredningen gjøres på bakgrunn av søknad etter gitte kriterier, blant annet besetning, at ensemblet må ha eksistert i to år m.m. Det sies ikke noe eksplisitt om utvelgelse på grunnlag av kunstnerisk nivå utover at det må legges fram lyddokumentasjon. Aktivitetsnivået skal være 4-6 prosjekter årlig, og arbeidsgruppen går inn for en ansvarsfordeling når det gjelder finansiering mellom stat og region. Utredningen sier ingenting om geografisk spredning, men tallet fem samsvarer med antallet regionsentre, og kravet om regional finansiering peker i det minste mot at man tenker seg at sentrene skal være regionalt forankret. (*Store jazzensembler - dynamiske og forutsigbare*. Norsk jazzforum 2004)

Norsk jazzforum har imidlertid presisert i intervju med evaluator at ordningen ikke er tenkt som et ensemble pr. region, men at det blir en konkurranse på nasjonalt nivå der utvelgelsen skjer sentralt. Drift og forankring av de utvalgte ensemblene er imidlertid tenkt delegert til regionene.

Som nevnt ovenfor vil en satsning på større jazzensembler være av stor viktighet for de regionale jazzsentrene utenom Oslo, noe utredningen fra Norsk jazzforum synes å ha tatt høyde for. Man bør imidlertid være oppmerksom på farene ved å etablere en struktur på dette området som legger opp til likedeling mellom regionene (fem regioner, fem ensembler). Det er ikke gitt at alle regioner til alle

tider har musikerressurser til et ensemble på høyt kunstnerisk nivå. Det er videre en kjensgjerning at det er en overrepresentasjon av aktuelle ensembler for en slik ordning i Oslo.

Oslo med omegn har trolig de aller beste kunstneriske forutsetninger for drift av større jazzensembler. Hvis man i tillegg tar i betraktning de særlige utfordringene når det gjelder jazzmusikerens levkår som knytter seg til situasjonen i Oslo, bør man i forlengelsen av dette kanskje stille spørsmålet om det ikke er tid for å revitalisere tanken om etablering av et nasjonalt jazzensemble. Alternativt må man i det minste sikre at en ny satsning på store jazzensembler ikke bare kommer regionene til gode, men at også hovedstadens større jazzensembler på høyt kunstnerisk nivå får gode rammevilkår, noe som igjen kan bety at finansieringen hovedsaklig må komme i form av friske statlige midler som ikke knyttes opp mot krav om regional finansiering.

Igjen er det av stor betydning at etablering av en evt. støtteordning for store jazzensembler ses i sammenheng med situasjonen for de forskjellige regionale jazzsentrene generelt, og situasjonen i Øst-Norge spesielt.

Jazzorganiseringen i Sør- og Øst-Norge - en skisse

Evaluator vil understreke at det følgende kun er en skisse med presentasjon av forskjellige alternativer, som trenger ytterligere utredning og gjennomarbeiding. Med bakgrunn i det ovenforstående synes det imidlertid som om det er to hovedalternativer når det gjelder organiseringen av jazz i Sør-Norge. I tråd med dette er det også to syn som drar i forskjellig retning når det gjelder Østnorsk jazzsenterets fremtid blant informantene. Disse kan i grove trekk oppsummeres som følger:

Det første alternativet vil innebære en kraftig opprustning av ØNJS både ressursmessig og kompetansemessig, med tanke på å gjøre senteret i stand til å ta hånd om den nasjonale hovedscenen, samt et eller flere større jazzensembler.

Det andre alternativet er en løsning der ØNJS konsolideres rundt arbeidet med regionen utenfor Oslo, samt arbeid rettet mot barn og unge. Med en slik løsning ligger det implisitt at Norsk jazzforum tar hånd om de nasjonale oppgavene knyttet til en hovedscene for jazz i Oslo og større ensembler i Østlandsregionen.

I begge tilfeller ville det være hensiktsmessig om Telemark, evt. Vestfold og kanskje også Buskerud skalles av region Øst-Norge og går inn i en ny utvidet

region Sør-Norge. Et nytt utvidet Sørnorsk jazzsenter kan i tillegg til nåværende lokalisering i Arendal også tenkes lokalisert i Kristiansand eller i Grenlandsområdet. Dersom også Buskerud innlemmes i region Sør-Norge er det videre et alternativ å forankre senteret i festivalmiljøet i Kongsberg. Det nye Sørnorsk jazzsenter bør ta hånd om alle kjerneoppgaver i sin region. Dette innebærer at senteret i tillegg til nåværende arbeidsoppgaver også bør arbeide for å utvikle en eller flere regionale hovedscener og kanskje også et regionalt ensemble på høyt kunstnerisk nivå som kunne komme i betraktning under en eventuell ny ordning med langsiktig støtte til større jazzensembler.

Når det gjelder Østnorsk jazzsenter så bør virksomheten ved dette senteret som allerede nevnt sees i sammenheng med hvordan man løser de utfordringene som knytter seg til etablering av en nasjonal jazzscene, samt en mulig offentlig satsning på større jazzensembler. Det første alternativet skissert ovenfor ville innebære at nåværende virksomhet går inn som et underbruk av et nytt styrket Østnorsk jazzsenter knyttet til Den nasjonale jazzscenen og drift av et evt. nasjonalt ensemble eller ett eller flere regionale ensembler. Dette ville i realiteten innebære en nyetablering av Østnorsk jazzsenter da organisasjonen måtte profesjonaliseres og organisasjonsformen endres til stiftelse med et styre etter modell av for eks. Vestnorsk jazzsenter. I en slik prosess ville det være nødvendig å rekruttere ledelse inkludert ressurspersoner som har forutsetninger for å drive den nasjonale jazzscenen på et høyt profesjonelt nivå. En slik nyetablering av Østnorsk jazzsenter ville også forutsette profesjonell styredrift, samt finansielt engasjement fra Oslo kommunes side.

Et slikt nytt, styrket Østnorsk jazzsenter ville i likhet med Vestnorsk jazzsenter og Midtnorsk jazzsenter kunne bli et regionalt jazzsenter med et delegert nasjonalt ansvar. Man kunne tenke seg en situasjon der Vestnorsk jazzsenter fikk et delegert ansvar for internasjonalt arbeid, Midtnorsk for samordning og kompetanseutveksling i høyskole og universitetssektoren, Sørnorsk for opplæringsvirksomhet rettet mot barn og unge og Østnorsk jazzsenter for driften av den nasjonale jazzscenen og det nasjonale jazzensemblet, evt. i samarbeid med Norsk jazzforum.

En samlokalisering av Østnorsk jazzsenter med den nasjonale jazzscenen og Norsk jazzforum ville i så fall være hensiktsmessig. Erfaringene fra både Vestnorsk jazzsenter og Midtnorsk jazzsenter viser at samlokalisering, eller som i MNJS tilfelle, meget små avstander mellom de aktuelle institusjonene, er gunstig, og at

potensialet for gjensidig kompetansedeling og ressursutnyttelse er stort. Også Østnorsk jazzsenter selv har gode erfaringer fra kontorfellesskapet med Blå og AKKS i Oslo.

Det andre alternativet skissert ovenfor ville innebære å la Østnorsk jazzsenter bli et senter med tyngdepunkt øst for Oslo (Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark) evt. inkludert Buskerud. Med en slik løsning ville et ”nye Østnorsk jazzsenter” konsentrere sin virksomhet om å utvikle klubbnettverket på Østlandet, samt kanskje ha et overordnet ansvar for rekruttering og opplæring rettet mot barn og unge i Oslos omland. Østnorsk jazzsenter administrasjon burde i så fall kanskje flyttes ut av Oslo, for eks. til et av ”hovedstedene” i Akershus eller til Lillehammer.

AVSLUTTENDE SAMMENFATNING OG VURDERING

Proessen fram mot etablering av regionale jazzsentre kan som sagt beskrives som en kombinasjon av en økende interesse for organisering og planarbeid innenfor jazzfeltet selv, samt en økende offentlig oppmerksomhet om og verdsetting av det høye nivået på norsk jazzmusikk. Kort oppsummert kan man si at jazzen lærte å snakke med en stemme, mens offentlige myndigheter på sin side fikk øynene opp for kvaliteten på norsk jazz. Begge deler har trolig vært forutsetninger for det gjennomslag støtte til jazz har hatt hos politikere og offentlige myndigheter det siste tiåret.

Etableringen av Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene representerte i mange henseender en ny forvaltningsmodell, i det at det statlige forvaltningsansvaret for en hel musikkform ble delegert til feltet selv. Et premiss for oppstarten var at sentrene skulle bruke det beste i hver region og bygge videre på de enheter og miljøer som jazzlivet hadde. Dette har man i stor grad lykkes med. Gjennomgangen av tiltakene som er evaluert i denne rapporten viser at de regionale jazzsentrene i hovedsak har vært en vellykket satsning der det offentlige utvilsomt får mye ut av lite penger. Dette skyldes flere faktorer. For det første synes det som om kombinasjonen av personlig engasjement og en ubyråkratisk grunnholdning er et gode for sentrene. Sentrene har dessuten maktet å gå inn i et godt samspill med andre aktører og støtteordninger. Videre er det avgjørende at de har stor nærhet til det feltet de skal betjene, og at de derfor i hovedsak treffer godt med sine tiltak. Sentrene evner også å være smidige og fleksible i forhold til endringer i omgivelsene. Videre synes man med en slik struktur i stor grad å ha lykkes med å ta vare på den frivillige innsatsen regionalt og lokalt. Alle sentrene som har vært vurdert, driver veldig kostnadseffektivt og genererer mye aktivitet. Kanskje med unntak av ØNJS, som har slitt med dårlig finansiering og misforhold mellom oppgaver og ressurser, har alle sentrene gitt store ringvirkninger for jazzlivet i sine respektive regioner.

Det er imidlertid en forutsetning for at en slik forvaltningsmodell skal fungere at aktørene i feltet er enige om mål og virkemidler. Dersom det oppstår konflikter som feltet selv ikke greier å håndtere, kan det fort bli problematisk og uhensiktsmessig at feltet selv fordeler midler.

Det viktigste resultatet av satsningen på de regionale jazzsentrene har trolig vært styrkingen av arrangørnettverket, samt det lokale og regionale engasjementet som dette arbeidet har medført. Satsningen har satt fokus på den lokale jazzarrangøren og innlemmet denne i et større system. Dette har videre skjedd uten at festivalene har blitt svekket. Man har også fått tydeliggjort gode miljøer og godt arbeid på jazzfeltet, samt dratt nytte av deres erfaringer på en ny måte, blant annet gjennom samarbeid med miljøene bak de regionale hovedscenene og festivalene. Det internasjonale arbeidet i Vest-Norge og arbeidet med ensemblene i Midt-Norge er eksempler på sistnevnte.

Når det gjelder fremtiden for sentrene, så er det tross godt gjennomslag hos politikere og forvaltning, fremdeles et faktum at tilskuddene til jazz er uforholdsmessig lave. Støtten til jazz bærer mao preg av at den situasjonen som ble beskrevet i kulturmeldingen *Kultur i tiden* fra 1992, og som på mange måter var starten på historien om de regionale jazzsentrene, ikke er grunnleggende endret. Dette gjelder ikke minst støtten til ensembler på høyt kunstnerisk nivå. Musikkformen behandles fremdeles svært forskjellig fra ”andre musikkformer på høyt nivå.”

I tråd med dette bør de statlige tilskuddene til alle sentrene trappes opp i tråd med planene i ISIS-utredningen slik at visjonene fra planarbeidet i større grad kan realiseres.

Noen sentre er imidlertid relativt sett atskillig nærmere en tilfredsstillende situasjon enn andre. Situasjonen i Vest-Norge og Midt-Norge er slik sett annerledes enn i Sør- og Øst-Norge. Samtidig må en i denne forbindelse ikke glemme at suksessen i Midt-Norge og Vest-Norge i stor grad synes å være basert på at enkeltpersoner har lagt ned en innsats og et engasjement langt utover det forventete, og at dette dekker over en underliggende underfinansiering som trolig vil komme til overflaten dersom personalsituasjonen endres. Begge disse sentrene har hatt en stabil personalsituasjon og har hatt daglige ledere som nærmest synes å ha hatt arbeidet ved det regionale jazzsenteret som yrke og livsstil. Det er i dag dessuten sterkt press på begge de virksomhetsområdene som til en viss grad har vært grunnlaget for sentrenes suksess. For Vestnorsk jazzsenter del gjelder det den administrative kapasiteten knyttet til den internasjonale satsningen, mens det for Midtnorsk jazzsenter del er stor usikkerhet knyttet til den fremtidige finansieringen av de regionale ensemblene.

Østnorsk jazzsenter er det senteret som har størst utfordringer framover. En kraftig opptrapping av innsatsen i Øst-Norge er påkrevd. En del av denne bør komme i form av nasjonale satsninger som den nasjonale hovedscenen for jazz og en evt. etablering av et nytt nasjonalt ensemble for jazz, alternativt substansiell tilførsel av midler til et eller flere større ensembler på høyt kunstnerisk nivå i Østlandsområdet. Driften av de nasjonale satsningene kan tenkes delegert til Østnorsk jazzsenter. Dette forutsetter imidlertid en kraftig styrking av senterets kompetanse og ressurser på flere områder. Alternativt kan Østnorsk jazzsenteres virksomhet fokuseres på regionen utenfor Oslo, og driften av den nasjonale satsingen overlates til Norsk jazzforum. Dersom Østnorsk jazzsenter blir liggende i Oslo, bør man vurdere å samlokalisere ØNJS, Norsk jazzforum og den nasjonale jazzscenen, muligens også Oslo jazzfestival.

Selv om Sørnorsk jazzsenter driver effektivt i det små i dag, bør dette trolig bli større. Man bør derfor av flere grunner se nærmere på regionsinndelingen i Øst- og Sør-Norge da det virker hensiktsmessig at et eller flere av de fylkene som i dag ligger under Østnorsk jazzsenter overføres til region Sør-Norge. Det mest aktuelle fylket i så henseende er Telemark, men også Vestfold og Buskerud bør vurderes. Denne prosessen bør skje i nært samarbeid med jazzmiljøene i de aktuelle fylkene slik at man får reorganisert regionene i tråd med naturlig tilhørighet, og slik at man ikke bryter opp gode, eksisterende samarbeidsrelasjoner.

Det er generelt store utfordringer knyttet til driften av større ensembler for jazz da ensemblefeltet for jazz generelt synes å være kraftig underfinansiert. De regionale jazzsenterenes økonomi tåler ikke drift av et regionalt ensemble, og de regionale ensemblene er i dag fullstendig avhengig av ensemblestøtten. Dersom man skal ha større ensembler i de regionale jazzsenterenes omland, noe som synes gunstig fordi det samler regionens musikere om felles kunstneriske prosjekter, synes det derfor høyst påkrevd med en mer forutsigelig og langsiktig tilskuddsordning i tråd med det som foreslås i utredningen fra Norsk jazzforum. Dersom det ikke etableres et nasjonalt ensemble, bør det imidlertid ikke være noen hinder i en slik ordning i forhold til hvor mange av ensemblene som kan komme fra én region, og man bør også sikre at ikke krav om regional finansiering hindrer en utvikling i Østlandsområdet.

Arbeidsdelingen mellom regionene og mellom regionene og Norsk jazzforum bør videreutvikles med utgangspunkt i den spesialiseringen som har vokst fram. I

denne forbindelse bør man kanskje også vurdere samarbeid på tvers av sjangrene i tråd med intensjonene i Samstemt-dokumentet.

Det er med andre ord både et behov for en generell heving av støtten til jazz og en balansering mellom innsatsområdene. Mens man har mange gode musikere, blant annet som en følge av satsning på musikkskoler og god utdanning på høyere nivå, har man for eksempel langt igjen når det gjelder profesjonaliseringen av apparatet rundt den kunstneriske virksomheten. Noen av leddene i musikkformidlingskjeden for jazz er svakere enn andre, og man trenger kvalitet i alle ledd dersom man skal lykkes.

Litteratur og kilder

Arnestad, G. 2001. *System eller improvisasjon? Norsk jazzforum og regionale jazzsentra fem år etter*. Norsk jazzforum.

Arnestad, G. m. fl. (1996) *Improvisasjon sett i system - om etablering av Norsk jazzforum*. Oslo: Norsk kulturråd, rapport nr. 4

Aslaksen, E. 1997. *Ung og lovende. 90-tallets unge kunstnere - erfaringer og arbeidsvilkår*. Oslo: Norsk kulturråd, rapport nr. 8

Berkaak, O.A. 2001. *Seriøs og beskyttet. En evaluering av Norsk musikkinformasjon*. Oslo: Norsk kulturråd, arbeidsnotat nr. 42

Bjørkås, S. 2004. 'Kvalitetsparadokset' i *Risikosoner. Om kunst, makt og endring*. S. Meyer og S. Bjørkås (red.) Oslo: Norsk kulturråd, rapport nr. 33

Bjørkås, S. 1997. *Det muliges kunst. Arbeidsvilkår blant utøvende frilanskunstnere*. Oslo: Norsk kulturråd, rapport nr. 12

Budsjettinnstilling S.nr.2. 2000/2001

Diverse materiell og notater vedrørende Vestnorsk Jazzsenter's internasjonale arbeid i perioden 2003-2006.

Diverse rapporter, regnskap og budsjetter for driften av Vestnorsk jazzsenter i perioden 1993-1996.

Eit nasjonalt kunstsenter i den urbane utkant. Prospekt for pilotprosjekt. Vossa Jazz 2004

Forprosjekt Midt-Norsk Jazzsenter. Plan for region Midt-Norge. Trondheim 1996.

Handlingsplan for Østnorsk jazzsenter for perioden mai 2004 til april 2006.

Kultur- og kirkedepartementet: Stortingsproposisjon nr. 1. 2002/2003

Kultur- og kirkedepartementet: Stortingsproposisjon nr. 1. 2003/2004

Kultur- og kirkedepartementet: Stortingsproposisjon nr. 1. 2004/2005

Kultur i tiden. Stortingsmelding nr. 61, 1992/1993

Kulturdepartementet: Stortingsproposisjon nr. 1. 2000/2001

Kulturdepartementet: Stortingsproposisjon nr. 1. 2001/2002

Kulturpolitikk fram mot 2014. Stortingsmelding nr. 48. 2002/2003.

Langdalen, J. 2002. *Musikkliv og musikkpolitikk*. Oslo: Norsk kulturråd, rapport nr. 31

Norsk kulturråd: Årsmeldinger 1996-2003

Om bakgrunnen, prøveperioden - og endelig etablering av nasjonal jazzscene i Oslo. Norsk jazzforum 2004

Plan for etablering og drift av Østnorsk Jazzsenter. Oslo 1996.

Plan for Vestnorsk jazzsenter. Bergen 1995

Samstemt om taktskifte i rock, pop, jazz og folkemusikk! Tiltakspakke for norsk musikk. Fono m.fl. 2004

Store jazzensembler - dynamiske og forutsigbare. Norsk jazzforum 2004

Sørnorsk Jazzsenter. Foreløpig plan. Kristiansand 1998.

Årsmeldinger for Midtnorsk jazzsenter 2001-2003

Årsmeldinger for Sørnorsk jazzsenter 2001-2003

Årsmeldinger for Vestnorsk jazzsenter 1998-2003

Årsmeldinger for Østnorsk jazzsenter 1999-2003